NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

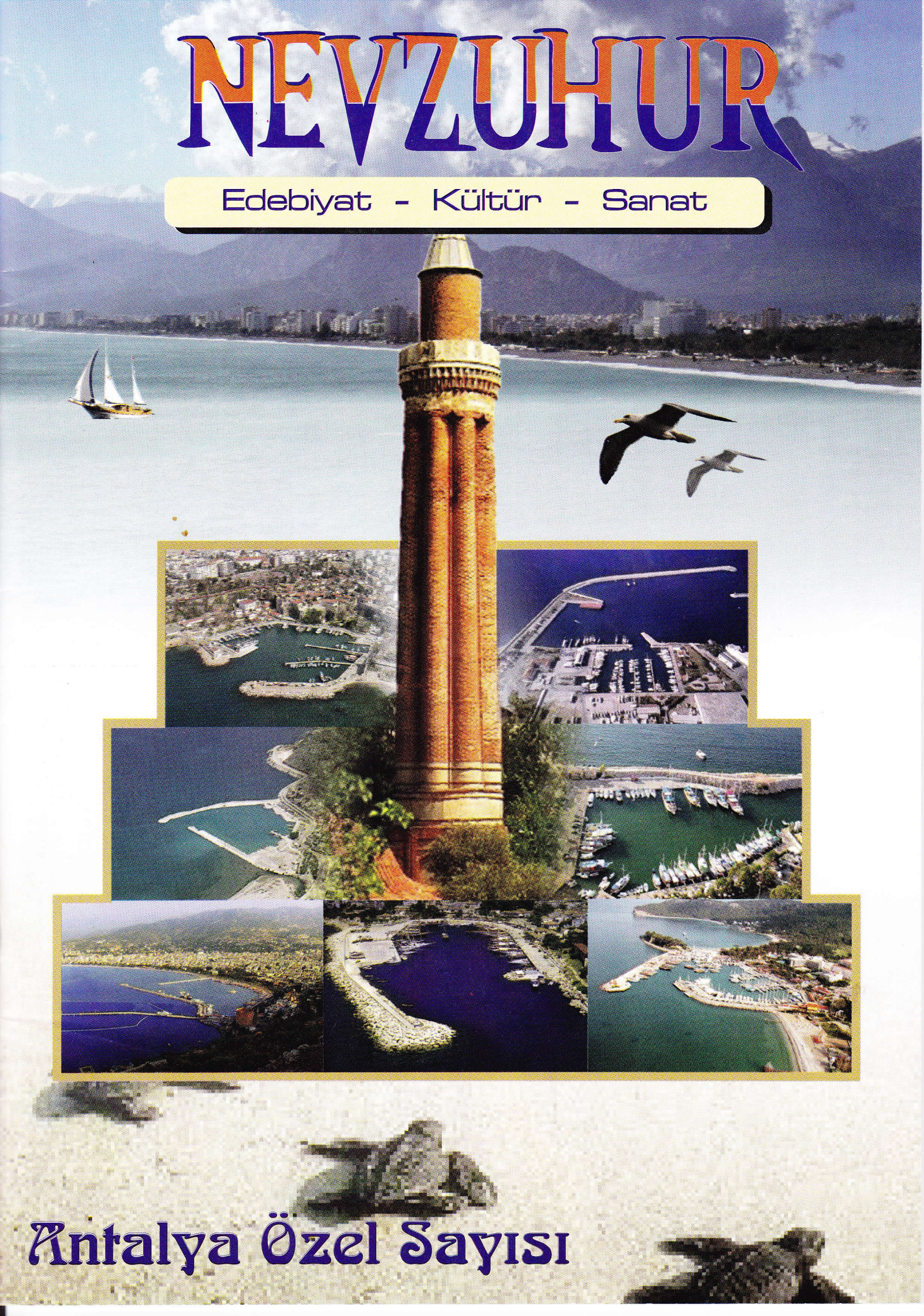

Antalya Özel Sayısı

NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

Sayı : 19 Ocak 2011 (Özel sayı)

SAHİBİ :
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ :
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU :
BEKİR KARA
HASAN TÜLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES :
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No.: 1/2 ANTALYA

TLF.: 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER : 0 (242) 241 41 74

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ :
TUNAHAN OFSET MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
e-mail: tunahanofset@hotmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd.1254 Sk.
Rıfat Türkcan Psj. No.:14 / 7 ANTALYA

YAYIN TÜRÜ:
Yerel - Süreli
İki ayda bir yayımlanır.

NEVZUHUR'da yayınlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR'da yayınlanan eserlere telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR
Bir kültür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR'da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Gönderilen yazıların yayınlanması, Yayın Kurulu'nun kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa da iade edilmez.

BU SAYIDA

ATTALAIYA
ALİ DEMİREL

GERİYE KALAN SESLER
MUSTAFA AKBABA

ANTALYA'DA GAZETE VE DERGİ YAYIMCILIĞININ ERKEN DÖNEMLERİ
EVREN DAYAR

ANTALYALI GENÇ ERKEĞE MEKTUP
MUSTAFA AKBABA

KENDİMCE DOKUNDUĞUMDA DİLE GELDİ SEDASI
ANDAÇ

YENİ HAYAT'DAN BU GÜNE ANTALYA DERGİCİLİĞİ
OĞUZ ÇETİNOĞLU - MEHMET ŞADİ POLAT

KIDEMLİ TOPÇU YÜZBAŞI MUSTAFA ERTUĞRUL AKER
RAMAZAN KAR

VEFA ŞİİRİ
MUSTAFA AKBABA

ANTALYA
YASİN KAYA

FALEZLERDEKİ ÇIĞLIK
BOLAT ÜNSAL

SEN OLACAĞIM
ANDAÇ

OKUYUCU İLE SOHBET

Değerli *NEVZUHUR* dostları;

2011 yılına ANTALYA ÖZEL SAYISI ile girmeyi planladık. Yapmış olduğumuz bir araştırma sonucu; edebiyat, kültür, sanat dergileri arasında 'Antalya Özel Sayısı'na hiç rastlamadık. Antalya doğumlu olan veya olmasa bile Antalya'da yaşayan kimseler olarak, Antalya için böyle bir özel sayıyı hazırlamanın kadirşinaslık olacağını düşündük ve uygulamaya koyduk. Bundan dolayı da çok mutluyuz.

2008 yılı Ocak ayında yayın hayatına giren ve her iki ayda bir aksamadan neşredilen NEVZUHUR Dergisi üçüncü yılını doldurmuş, elinizdeki bu sayı ile dördüncü yılına başlamıştır. Edebiyat, kültür, sanata geniş ve evrence bir açıdan bakan NEVZUHUR, yurt içinde birçok noktaya ulaştığı gibi yurt dışında da okuyucuları bulunmaktadır.

NEVZUHUR tiryakileri fark etmişlerdir ki; dergimizde, yaşayan şair ve yazarların şiir ve yazılarına yer vermekteyiz. Bu durum, hayatta olmayanları önemsemediğimiz şeklinde anlaşılmamalı. Onların manevi varlıkları önünde saygıyla eğiliyoruz. Günümüz şair ve yazarlarına gösterdiğimiz bu ilginin, edebiyat ve kültürümüze kazandırılması adına olumlu bir yaklaşım olacağını düşündüğümüz içindir.

Dergimizin sayfaları, eli kalem tutan herkese açıktır. Gönderilen şiir ve yazılar iki aşamalı bir incelemeden ve aramızda yaptığımız bazı tartışmalardan sonra, sayfalarımız arasına girmektedir. Amacımız, en güzeli ve en faydalı olanı okuyucularımıza sunmaktır. Ürünleri yayınlanmayan dostlarımıza, istedikleri taktirde sebebini açıklayabiliriz.

Yayınlanmasına karar verilen eserler, tarafımızca uygun görülen sıra içerisinde sayfalarımız arasına girmektedir. Bazı şair ve yazarlarımızın; "şu sayınızda yayınlanması" gibi ricaları dikkate alınmamaktadır.

Dergimizde yayınlanacak şiir ve yazıların, daha önce başka yerde yayınlanıp yayınlanmadığı üzerinde durmuyoruz. Zaten bunu takip etmek de mümkün değildir. Zira, şair ve yazarlar ürünlerini birden çok dergilere gönderebiliyorlar, bir kısmı da daha önce yayınlanan kendi kitaplarından aktarabiliyorlar. Hal böyle olunca; şairi ve yazarı tarafından bize iletilen ürünler nicelik ve nitelik olarak uygun görülürse sayfalarımızdaki yerini alıyor.

Şimdi bu özel sayıda neler okuyacaksınız, onlara bir göz atalım;

İlk yazımız Ali DEMİREL'in. Yazısına *ATTALAIYA* başlığını koymuş. Kasıtlı olarak üzeri örtülen tarihin, üzerindeki örtü kaldırılınca meydana çıkan gerçekler, aldatılmışlığımızın boyutunu da ortaya koyuyor. Bu yazıyı okuyunca, bu konuda da nasıl uyutulduğumuzun farkına varacaksınız.

Mustafa AKBABA; bu gün hayatta olmayan Antalya doğumlu veya Antalya'da bir dönem bulunmuş olan edib'ler üzerine yapmış olduğu bir çalışmayla bu özel sayıya renk katıyor. Bu yazının başlığı *GERİYE KALAN SESLER*

Bu özel sayımızda Mustafa AKBABA'nın ilginizi fazlasıyla çekecek olduğuna inandığımız bir başka yazısını daha okuyacaksınız. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Antalyalı bir öğrenciye gönderdiği mektubun muhatabının bir kız değil de erkek olduğunun anlaşılmasından ve öğrencinin adının ortaya çıkmasından sonra, NEVZUHUR Dergisi olarak izlediğimiz yolun hikâyesini anlatan bu yazı *ANTALYALI GENÇ ERKEĞE MEKTUP* başlığıyla takdim ediliyor.

ANDAÇ; o orijinal üslubuyla Antalya üzerine yazdığı, Antalya-su ilişkisini de irdeleyen bir denemeyle katıldı bu özel sayımıza. Hayal gücü ve gerçeklerin kaynaştırılmasıyla oluşturduğu yazısına *KENDİMCE DOKUNDUĞUMDA DİLE GELDİ SEDASI* adını vermiş.

Evren DAYAR, *ANTALYA'DA GAZETE VE DERGİ YAYINCILIĞININ ERKEN DÖNEMLERİ* adını taşıyan yazısı ile Antalya neşriyatına genel bir görüş açısından bakıyor.

'Dergiler Deryâsından' üst başlığıyla sunduğumuz yazı serimiz devam ediyor. Oğuz ÇETİNOĞLU ve Mehmet Şadi POLAT bu defa geçmişten günümüze Antalya'da yayınlanmış ve yayınlanmakta olan dergileri irdeliyorlar.

Ramazan KAR; I. Dünya Savaşında Antalya'nın Kaş ve Kemer sahillerinde düşman gemilerine aman vermeyen değerli komutan Mustafa Ertuğrul'u sayfalarımıza taşıdı. Bu yazıyı okuyunca, gerek I. Dünya Savaşında gerek İstiklal Savaşında üstün başarılar gösteren ama tarih kitaplarına girmeyen bu adsız kahramanımızı daha yakından tanımış olacaksınız. Yazının başlığı: *KIDEMLİ TOPÇU YÜZBAŞI MUSTAFA ERTUĞRUL AKER.*

Özel sayımızın şiirlerine gelince; hepsi buram buram Antalya kokuyor. Mustafa AKBABA'nın *VEFA ŞİİRİ*, Bolat ÜNSAL'ın *FALEZLERDEKİ ÇIĞLIK*, ANDAÇ'ın *SEN OLACAĞIM*, Yasin KAYA'nın *ANTALYA* unvanlı şiirleri okuyucularını Antalya'nın değişik iklimlerinde dolaştıracak...

Mart 2011 sayımızda buluşmak ümidiyle hoşça kalın...

ATTALAIYA

ALİ DEMİREL

Türkiye'nin hatta bütün Türk Dünyası'nın olduğu yerlerde; herhangi bir şehir adı söz konusu olduğunda, hemen yabancı bir kültürün kalıntısı veya eseri gibi görme körlüğüne sahibiz. Bu durum Akdeniz'in güzel kenti Antalya için de böyle. Bırakın başka şehir ve ülkelerden olanları, Antalya'da yaşayanlar bile yabancı bir kültürün kuyruğuna takılma eğilimdedir. Bu çarpık durum neden böyle? Bu cahillik elbette başka bir yazı konusu olabilecek kadar önemli ve de geniş...

Sahi Antalya'nın geçmişi nedir? Bunu anlamak için çok eskilerden yola çıkmak gerekir. Bakın size kendi deneyimimden bahsedeyim: Bundan yıllar önce Side'ye gittim. İlk işim müzesini gezmek oldu. Pek çok tarihi eserin yanı sıra benim en çok ilgilendiğim; çok çok eskilerden kalan, halen görünürde olan ve yakın tarihlere ait eserlerin dışında bazı buluntular dikkatimi çekti. Yüzeyde mevcut olan kalıntıların içinde hiç olmayan, ancak kazılar sonunda bulunabilen mermer üzerine yazılmış yazılardı bunlar. Beni şaşırtan şey; o yazıların kadim Türk alfabesine çok benzemesiydi. O taşlardaki yazıların harflerini kendimce deftere yazdım, amacım Göktürk Alfabesi ile karşılaştırmaktı. Sonradan öğrendim ki o yazılar gerçekten kadim Türk Alfabesi ile yazılmış. Bu durum ünlü bilim adamlarımızdan Kâzım Mirşan tarafından araştırılmış, incelenmiş ve çözülmüş. Sözünü ettiğim yazılar, tıpkı runik yazılarda olduğu gibi tamamen Türk alfabesi ile yazılmış. Side'nin kuruluş tarihini mi soruyorsunuz, günümüzden yaklaşık yedi bin yıl önceye dayanmakta. Side'nin tarihini anlamadan Antalya'nın tarihini anlamak pek mümkün değil. 'Side' sözcüğü eskiden Türklerde 'nar' meyvesine verilen addır. Ayrıntı şöyle:

Bilindiği gibi Büyük Türk Milleti iki ana guruptan oluşmaktadır. 1) Saka-İskit-Kıpçak gurubu. 2) Tur-Oğuz gurubu. Bu her iki gurup da binlerce yıl öncesinden hem Avrupa'ya hem de Anadolu'ya gelip yerleşmişler ve devletler, imparatorluklar kurmuşlardır. Pek çok milleti ve topluluğu yönetmişler onlara uygarlık öğretmişlerdir. Sadece uygarlık ve o günün tekniklerini öğretmekle kalmayıp Tek Yaratıcı inancını da öğretmişler... Anadolu'ya ilk gelen Tur-Oğuz gurubundan olanlar, şimdiki Çanakkale ilimiz sınırları içindeki TURIYA devletini kurmuşlar. Daha sonra Yirik (Yörük) boyları Ege yöresinde yoğunlaşmışlar. Nüfus, o günün koşullarına göre çok fazla artınca, başka ülkelere göç etmek gereği ortaya çıkmış. Başlarında Turhan Bey adındaki önderleriyle ta İtalya'nın batı kıyılarına gemilerle gitmişler. O bölgenin denizine 'Turhan Denizi' denmiş, halâ da öyle denir (günümüzde İtalyanlar 'Tirhen Denizi' diyorlar). Karaya ilk çıktıkları bölgede, komutan Tarkan'ın adı verilen 'Tarkan' kentini kurmuşlar (İtalyanlar şimdi o kente 'Tarkanium' diyorlar). Sonra orta İtalya'da 11 adet kent daha kurmuşlar, böylece İtalya'da 12 adet Türk kenti kurulmuş. Yerli halk (Latinler) onlara 'Etrüks' demişler. Barbar olan yerli halk Etrüsklerden çok şey öğrenmişler. Ama gördükleri her şeyi uygulayacak bilgi ve beceriye sahip değillermiş. Kendilerine, Etrüsklerin kentleri gibi bir kent kurmalarını istemişler. Bu istek üzerine, Roma Irmağının kıyısına, o ırmağın adı verilen Roma kentini Türkler kurmuşlar. Kurmuşlar ama cahil Latinler bu şehir devletin yönetimini de Etrüsklerin üstlenmesini istemişler. Böylece; Türk yöneticilerin bilgi, beceri ve gayretleri ile Roma kenti zaman içinde, Roma İmparatorluğu haline gelmiştir... *(Bu konuda ayrıntılı bilgi sahibi olmak isteyenler, Adile Ayda'nın araştırmalarını okuyabilirler. Yine bu konularda, özellikle kadim Türk yazıları hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olmak isteyenler, Araştırmacı Bilim İnsanı Kazım Mirşan'ın kitaplarından ve araştırmalarından yararlanabilirler.)* Ege'de kalan diğer Türkler de küçüklü büyüklü çeşitli devletler kurmuşlar. Eti devleti ile iç içe yaşamışlar. Eti-Hitit yönetimi dağılınca, Türk boylarının her biri küçük beylikler halinde devletler kurmuşlar ve bütün Anadolu'ya hükmetmişler. İşte Side o zamanların Türk kentidir. Daha sonraları; Helen (İskender'in işgali ile), Pers ve en son olarak da Roma İmparatorluğunca işgal edilmiş olması Side'yi onların kenti yapmaz, yapmamıştır. İstilacılar, Side'ye kendilerinin dini olan çok tanrılı pagan dinini getirmeleri, kültürlerini zorla halka kabul ettirmeleri, çeşitli tapınak ve tiyatro yapmış olmaları binlerce yıllık Türk kentinin, kökündeki asli unsuru yani Türklüğü silememiştir. Sonunda; önce Selçuklu İmparatorluğu, onun peşinden de Osmanlı İmparatorluğu yörenin ve kentin hakimi olmuştur. Böylece, her şey aslına dönmüş yöre tekrar Türklerin yönetimine geçmiştir. Antalya'yı anlatmak için neden Side'den başladık? Çünkü tarihi süreç içinde Antalya Side'nin devamı, uzantısı durumundadır.

Anadolu'daki Türk boylarından Saka-İskit-Kıpçak gurubundan olanlar da çeşitli devletler ve şehirler kurmuşlardır. Bu devletlerden biri de Pergamon yani Bergama Krallığı idi. İşte Antalya kentinin yerini keşfedip, belirleyip bu güzel şehri kuran Türk Devleti bu Bergama Krallığı'dır. Konumuzun tam da burasında bir başka konuyu dile getirmek istiyorum: İstilacılar Side'deki Türk kültürünü yok etmek için ellerinden gelen her şeyi yaptılar. Özellikle de dini inançlarını yok etmek için çaba harcadılar. Bu durum Antalya kurulduktan sonra da devam etti. Ama bu konuda asıl barbarlık Hıristiyanlığın bozulmaya başlamasıyla doruğa ulaştı ve caniliğe dönüştü. Şöyle ki: Hıristiyanlıktan önce Avrupa'da iki dini inanç yaygın ve etkin durumdaydı. Bunlardan biri çok tanrılı Pagan inancıydı. Paganlıkta her ne kadar çok tanrıcılık ön planda gözükse de bu inancın temelinde Lüsifer'e tapınmanın esas alındığı bilinmektedir. İkinci dini inanç ise Keltlerin dini inancı idi. Keltlerin; Orta Asya'dan Kafkasya'ya oradan da Avrupa'ya gittikleri bilinmektedir. Keltlerin din görevlilerine *Druid* denir. Çok derin dini bilgilere sahip olan Druidler, aynı zamanda öğretmen gibiydiler, hem halka bilgi veriyor ve uygulamalarını takip ediyorlardı hem de kendilerinden sonra görev alacak olan din bilginlerini yetiştiriyorlardı. Druid öğrencileri sadece erkek çocuklardan oluşmazmış, kız çocukları da öğrenci olarak alınır ve din görevlisi olarak yetiştirilirlermiş. Kız öğrenci din görevlisi olabilecek öğretim ve eğitim seviyesine eriştiğinde *Druides* unvanını alıyormuş. Paganlarla Keltlerin çekişmeleri elbette vardı. Ama Yeni bir dini inanç Avrupa'yı örümcek ağı gibi sarmaya başlayınca dinler arası çekişme artık kıyım halini almaya başlamış. Bu çekişme hatta savaşma sürecinde Pagan dini inancı ile Hıristiyanlık iç içe geçmiş. Ne Pagan dini eski Pagan dini, ne de Hıristiyanlık İsa Peygamberin getirdiği din olarak kalabilmiş! Bu yeni oluşum tam bir barbarlık ve canilik örneği haline gelmiş... Kelt din görevlileri Druidler ve Druidesler ruhsal anlamda çok gelişmiş, olağan üstü halleri olan insanlarmış. Duru görü, uza duyum, astral seyahat gibi konularda bilgi ve uygulamalarda zirvedeymişler. Tıp bilgileri de olduğundan hastaları iyileştirmeleri de halk arasında onları yüceltiyormuş. Fakat, ne yazık ki karşılarında iki barbarlığın birleşiminden meydana gelen süper barbarlar, onların cellatları olmuş... Keltlere ve Keltlerin din görevlilerine Hıristiyanlar iki seçenek sunmuşlar; ya Hıristiyan olacaklar ya da ölecekler! Nasıl yaptıklarına dair bir örnek: Hıristiyanlığı kabul etmiş bir Druides, artık Rahibe oluyor. Rahibe olmuş bir Druides, olağan üstü bir hal veya uygulama ortaya koyduğunda bunu mucize olarak kabul ediyor ve onu yüceltiyorlarmış. Ama Hıristiyanlığı kabul etmemiş olan bir Druides aynı olağanüstü durumu ortaya koyduğunda, hemen ona büyücü-cadı damgasını vuruyor ve diri diri yakıyorlarmış! Şimdi anlaşıldı mı?!!! Keltler büyük bir ihtimalle, hele Orta Asya'dan geldikleri hesaba katılırsa, Tek Yaratıcı inancındaydılar. İhtimalle diyorum çünkü Keltlerin dini inançlarını ve bu inançla ilgili bütün bilgileri tamamen ortadan kaldırmışlar. Kelt halkının bir kısmını öldürmüşler, kalanların ise tamamını asimile etmişler. Günümüzde Kelt halkı, Kelt dili ve Kelt dini ne yazık ki yok! Barbarlar onları yok ettikten sonra;

kendilerince Kelt tarihini yazmışlar, onların kültürlerini ve yaşayışlarını yazmışlar, Keltlerin Pagan olduğunu yazmışlar. Daha neler yazmışlar neler!.. Bütün samimiyetimle söylüyorum, bu uydurarak yazdıklarının hiç birine inanmıyorum. Şunu bir düşünün: Roma İmparatorluğunu kuran Türkler, o devletin yönetimini de ellerine almışlar. İlk üç Roma İmparatoru adıyla sanıyla öz be öz Türk'müş. Daha sonra yönetimi ele alan barbarlar; bütün kayıtlarda ve o güne kadar olan Roma tarihine geçen, Türklere ait bilgileri yok etmek için koca Roma Kütüphanesini ateşe vermişler, bütün tarihi kayıtlar dahil her şey yanıp kül olmuş. Bu yangından sonra Roma Tarihini kendilerine göre yeniden yazmışlar!!! (Adile Ayda'nın araştırmaları...) Böylesi bir barbarlığı yapanlar, Keltler hakkında doğru olan bir bilgi kırıntısı dahi bırakırlar mı?

Şimdi, Antalya'yı anlatırken bu Keltler de nereden çıktı diyeceksiniz. Bunları yazmam şundan gerekti: Druidler ve Druidesler, Britanya adasından ta Mısır'a kadar uzanan coğrafyada, uygun gördükleri çeşitli kentlerde dini inanç merkezleri oluşturmuşlar. İşte bu merkezlerden birisi de Antalya'da yapılmış. Druidler ve Druideslerin dini merkez ve toplantı yeri olarak inşa ettikleri bina, Kaleiçi'nde merkezi bir yerde. Barbarlar, sözünü ettiğim Antalya'daki dini merkez binasını önce yağmalamışlar sonra mevcut bilgi ve belgeleri yok etmişler, sonra da o merkezi kilise haline getirip papazlara teslim etmişler... Gün gelir devran döner, derler ya; II Bayezid'in oğlu Şehzade Korkut tarafından, bu tarihi bina kiliselikten çıkarılmış, yine Tek Yaratıcı inancını esas alan Müslümanlık adına ibadet yeri yani cami olarak kullanıma açılmış. Cami geleneğine göre hemen yanına bir minare inşa edilmiş. Minarenin şerefesinden itibaren yukarısı ahşaptan yapılmış. 19. yüzyılda çıkan bir yangın sonunda minarenin ahşap kısmı yanmış. Günümüzde 'Kesik Minare' diye anılan söz konusu yapı ve minare ne yazık ki harap vaziyettedir, kullanılmamaktadır.

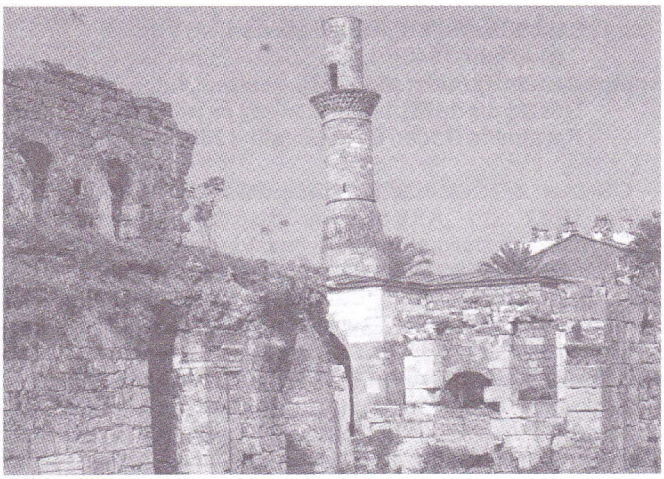

Kesik Minare

Bergama Kralı II ATTALA, bu güzel şehrin yani Antalya'nın yerini çok beğenmiş. O zamanda Bergama Krallığının sınırları içinde bulunan bu cennet coğrafyada bir kent kurulması gerektiğine karar verilmiş. Antalya'nın kuruluşunda Kral II ATTALA'nın çok emeği geçmiş, işte bundan ötürü yeni kurulan kente kralın adı verilmiş. İyelik eki eklendiğinde ATTALAIYA, bu yazılış konuşma dilinde ATTALIYA, söylenişi daha da kolaylaşarak günümüzde ANTALYA şeklini almış.

Sevgili okuyucular özellikle gençler, bazı istilacılar tarafından kentimize ve çevresine yapılan yapılar, yazılar ve yazıtlar kafanızı karıştırmasın. Antalya; kurucusu ve kurucularıyla, içinde yaşayan halkıyla ta başından beri Türk'tü, halen de Türk'tür ve de sonsuza kadar Türk kalacaktır.

ATTALA: Bütün Türk boylarında (bütün Saka ve Tur boylarında) ATTA'nın anlamı aynıdır; ATA, BÜYÜK ATA BÜYÜK BABA demektir. Saka gurubunda LA eki Tur gurubunda CİK, CIK, CUK ekleri şeklindedir. Yani Saka Türkçesindeki ATTALA Tur Türkçesince ATACIK, her iki sözcük de aynı anlamdadır. Zamanla Attala ATTİLA olarak da söylenmiştir...

Kendi medeniyetleri hatta alfabeleri dahi, bir Türk boyu olan Palekslar'dan adapte edilen Helenler (Yunanlılar); tarihler boyunca bencillik düzenbazlığı içinde olmuşlardır. Helenler, yakın iletişim içinde oldukları Türklerin isimlerini, sıfatlarını, yer ve şehir adlarını hatta yemeklerini ve Türklere ait her türlü eşyanın adını biraz değiştirerek, sonlarına da bir ek takarak Helenleştirmeye çalışmışlardır. Bu durum halen devam etmekte! Onların bu hayasız tutumları, ne yazık ki tek dişi kalmış medeniyet yani batılılar tarafından desteklenmekte, yazı ve tarihi kayıtlara aynen geçirilmektedir. Bunda o kadar başarılılar ki bizim içimizdeki güdük akıllılar bile onların düdüğünü çalar olmuştur... Seçkin atalarımızdan biri olan Bergama Kralı II ATTALA'nın adının sonuna bir 'OS' ekleyerek akıllarınca onu Yunanlılaştırmışlardır. Helenlerin (Yunanlıların) böylesi her şeyi kendilerine mal etme tutumları artık kabak tadı verdi! Ama asıl üzücü olan Bergama Kralı Atamız tarafından kurulan ve kendi adı ile anılan bu kente, Kalekapısı'ndaki saat kulesinin karşısına günümüzde bir heykel yerleştirildi. Antalya'nın kurucusu olduğu belirtilen heykelin önündeki yazıtta; bu değerli atamızın adının ATTALOS olarak yazılmış olması, çirkin olduğu kadar utanç verici!!!

GERİYE KALAN SESLER

MUSTAFA AKBABA

İllerden akıp geçen, konup göçen insanlar arasında, bazı fertler, bazı özellikleriyle öne çıkarlar ki o şahıslarla iller birbirleriyle özdeşleşiverirler. İster o il o şahıslarla, ister o şahıslar o il ile anılsın artık bir şey değişmez. Onlar hemhal olmuşlardır.

Bir tabiat harikası olan Antalya ilimizden de değişik konularda öne çıkan isimler olmuştur. Biz bu makâlemizde gerek Antalya ili doğumlu, gerekse Antalya ilinde bir dönem bulunmuş olan, fakat bu gün hayatta olmayan edib'lerden bahsedeceğiz.

ANTALYA DOĞUMLU EDİBLER

ENİS SABAHATTİN (1892-1942): 1892 yılında dünyaya gelen yazar hukuk öğrenimini yaptığı yıllarda I. Dünya Savaşı'nın çıkması üzerine, öğrenimini yarıda bırakarak asker oldu. Savaş sonrası çeşitli devlet kuruluşlarında memurluklarda bulundu. Ayrıca; İkdam, İleri, Son Saat, Son Posta ve Cumhuriyet gazetelerinde çalıştı.

İlk öyküleri Fağfur (1918) Dergisinde neşredildi. Şair (1919), Şebab (1920), Resimli Hikâye (1927) dergilerinde kısa öyküleri yayınlandı.

Eserleri: Bataklık çiçeği (öyküler, 1924)
Zaniyeler (roman 1926-1943)
Sıra, Cehennem Yolcuları (1926)

HAMİT MACİT SELEKLER (1909-1974): 1909 yılında Antalya'da doğdu. Babası Macit bey, annesi Feride Hanım'dır. Annesini çok küçük yaşta iken kaybeden Hamit, babasının ikinci eşi Seher Hanım'ı anne olarak bildi.

Baba Macit Bey, edebiyata çok düşkün olduğu için oğluna o devrin büyük şairi kabul edilen Abdülhak Hamid'in ismine izafeten onun adını verdi.

Hamit, daha okula gitmeden, kendi gayretiyle okuma-yazmayı öğrenmiş olduğundan, öğretmenler onu imtihan ettikten sonra ilkokulun üçüncü sınıfından başlattılar. Ortaokulu bitirinceye kadar hep sınıf birincisi oldu.

Daha sonra tahsiline Konya Lisesi'nde devam etti. Lisenin ilk sınıflarında şiir yazmaya başladı. Edebiyat Hocası Ahmet Hamdi TANPINAR, Hamit'in yeteneğini görünce bir öneride bulundu; "Abdülhak Hamid sağ. Sen de şiir yazmaya

başladın. Edebiyat dünyasına iki Hamit çok gelir. Sana yeni bir ad bulalım. Babanın adı Macit olduğuna göre senin adın Hamit Macit olsun." Bu öneri tutar ve 1925 yılından itibarenHamit Macit olarak anılır.

Konya Lisesi'ndeyken yazdığı şiirler, o günlerde yayınlanan çok ciddi edebiyat dergilerinde Faruk Nafiz, Necip Fazıl gibi isimlerle birlikte yayınlanır.

Bababir kardeşi avukat Adnan SELEKLER, ağabeyi Hamit Macit için şunları söylemektedir;

"Ağabeyim, ilham geldiği zaman, evimizin salonunda bir baştan bir başa yürür, sanki transa girmiş gibi olurdu. Şiirlerini ayakta dolaşarak yazardı.

Türk Edebiyatı'nda Yahya Kemal'i üstad kabul eder, Faruk Nafiz'i, Necip Fazıl'ı beğenirdi. Sonraları Ahmet Muhip de beğendiği şairler arasına girdi."

Yine kardeşi Adnan SELEKLER'in ifadesiyle şair Hamit Macit'i biraz daha tanıyalım:

"Hamit Macit'in hafızası rakipsizdi. İnandırıcı olacağımı bilsem gösterilerinden birkaçını anlatmak isterdim. Divan, Tanzimat, Seveti Fünun, Fecri Ati, Yedi Meş'ale, Cumhuriyet dönemi şairlerinden binlerce mısra hafızasındaydı. Bu şiirleri, kulağa çok hoş gelen ahenkli bir sesle okurdu. Dile ve edebiyat kurallarına hakimdi.

Bir sene ağabeyim yaz tatilinde yanımızda. Ankara Hukuk Fakültesi'nden arkadaşı Avni Givda'dan hüzünlü bir mektup aldı. Givda'nın sevdiği kız bir başkasıyla evlenmiş. Mektup; 'ne olursun Hamit, hissiyatımı, yazacağın bir şiirle dile getir' ricasıyla son buluyordu. 'Yüzünü ben çizdim bir resim gibi' mısrai ile başlayan ünlü resim şiiri bundan sonra yazılmıştır.

Ağabeyimin Kal şiiri, edebiyat kitaplarında sone türünün en başarılı örneklerinden olarak gösterilir."

"Meslek olarak hakimliği seçti. Evlendi, çoluk çocuğa karıştı. Edebiyatla ilgisini hiç kesmemiş olmasına rağmen çok nadir şiir yazar oldu. Sevgili oğlu Rüştü'nün çok küçük yaşta ölümü onu şairane tahassürlere yeniden döndürmüştü."

Eserleri; Sulh ve diğer şiirler (şiir-1944)
İyilik (şiir-1956)

Hamit Macit Selekler'in sone tarzında yazılmış bir şiiri;

TARİH

Tunayı görmedim fakat tanırım
Bir ümit önünde koştuğum zaman
Geçmişi anarak coştuğum zaman
Kendimi Budin'in beyi sanırım.

Hülyamda Vistül'e dek uzanırım
Atım eğilerek içer o sudan
Avucumda gibidir Eflâk ve Buğdan
Erdel, Basarabya, Azak ve Kırım.

Tarihi ne zaman açıp okusam
Günlerce bir ateş şakaklarımda
Günlerce içerim yanar, kor olur.

Bir istek tutuşur dudaklarımda
Sonra parça parça dağılır tasam,
İçim Sakarya'da teselli bulur.

BAKİ SÜHA EDİBOĞLU (1915-1972): Esbak Evkaf Müdürü Ahmet Edip Bey ile Kafkaslı Hoşemide Hanım'ın çocuğu olarak 1915 yılında Antalya'da dünyaya geldi.

İlk ve ortaokulu Antalya'da, lise öğrenimini İstanbul'da Hayriye Lisesi'nde tamamladı. Ankara Hukuk Fakültesi'ne kaydını yaptırdı.

Avukat Adnan SELEKLER, dayısı olan Baki Süha için şöyle diyor;

"Baki Süha, okuma-yazmayı öğrendikten sonra evde önemli bir görev yüklenmişti. Her gün, gazeteleri babasına yüksek sesle okuyordu.

Ahmet Edip Bey Arapça, Farsça bilirdi. Baki'yi dinlerken onun teleffuz yanlışlarını titizlikle düzeltirdi. Baki Süha'nın gelecekteki mesleğini belirleyen yeteneği bu suretle gelmiştir.

Baki Süha Ankara'da öğrenci iken Ankara Radyosu'nda çalışmaya başladı. Radyoda, Dr. Galip Ataç'ın hazırladığı Evin Saati'ni okuyordu. Ses mikrofona çok uygun geldiği için kısa sürede ünlendi.

Şiirlerinde Ahmet Muhip'in olduğu kadar Fazıl Hüsnü'nün etkileri de görülür."

"Baki Süha Hayriye lisesinde okurken (1935-1938), Cumhuriyet gazetesinde memleket haberleri yazardı. Edebi kültürü olan genç bir şair ve Osmanlıca ile Türkçeye vakıf bir kişi olarak Nadir Nadi Bey tarafından himaye edilmiştir. Doğan Nadi ile ise, meşrepleri uygun düştüğü için yakın arkadaş oldular.

Baki Süha, İzmir Radyosu Müdürlüğü, İstanbul Radyosu Program Müdürlüğü görevlerini sürdürürken, gazetecilikle de ilgisini kesmedi. Kızı Ayşe, oğlu Fatih meslek olarak gazeteciliği seçtiler."

"Türkiye Radyolarında Adnan Menderes'in dikte ettiği Radyo Gazetesi'nin spikerlerinden oluşu 27 Mayıs askeri müdahalesinde az kalsın başına iş açacaktı. Masumiyetine inandırılan askerler ona dokunmadılar. Diğer spikerler; Hikmet Münir Ebcioğlu ve Can Okan paçayı kurtaramadıkları için Yassı Ada'da bizimle beraber 6 ay çile doldurdular.

Baki Süha Ediboğlu 1972 yılında genç yaşta Hakkın rahmetine kavuştu. İstanbul'da toprağa verildi."

(Avukat Adnan Selekler 1957 seçimlerinde Demokrat Parti'den Milletvekili seçildi. 31 ay milletvekilliği yaptı. 27 Mayıs 1960 darbesiyle Yassıada mezalimini yaşadı. 30 ay hapis yattı.)

Baki Süha Ediboğlu'nun eserleri;
Cenup (şiir-1942)
Gece Yağmuru (şiir-1947)
İşaret (şiir-1953)
Karanlıkta Geçen Gemiler (şiir-1958)

OSMAN ZEKİ YÜKSEL (SERDENGEÇTİ) (1917-1983):

1917 de Akseki'de doğan Osman Zeki, SERDENGEÇTİ Dergisinde bu imzayla çıkan yazılarından dolayı SERDENGEÇTİ olarak tanındı. Gazeteci-yazar ve bir dava adamıdır. Aralarında Ahmet Hamdi AKSEKİ ve eski müftülerden Hacı Salih Efendi'nin de bulunduğu alimler yetiştirmiş bir aileye mensuptur. İlkokulu Akseki'de, ortaokulu yatılı öğrenci olarak Antalya'da okudu. Ankara'da Atatürk Lisesi'ni bitirdikten sonra girdiği Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde 2. Sınıf öğrencisi iken Mayıs 1944'te meydana gelen olaylara karıştığı için öğrenimi yarıda kaldı. H.Nihal Atsız ve Alpaslan Türkeş ile birlikte bir süre tutuklu kaldı. Serbest kalınca fakülteye başvurarak öğrenimine devam etmek istedi ise de kendisine izin verilmedi. Bunun üzerine dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'e hitaben "Yüksek makamın alçak vekiline" sözleriyle başlayan dilekçesi yüzünden yeniden hapishaneye gönderildi. Hapisten çıkınca ünlü SERDENGEÇTİ Dergisi'ni çıkarmaya başladı. Pek çok sayısı toplatılan bu dergide çıkan yazıları sebebiyle hakkında çok sayıda dava açıldı ve sık sık tutuklanıp serbest bırakıldı. Başlığının altında "Allah, Vatan, Millet yolunda" cümlesi sürekli yer alan dergideki yazılarında sık sık kullandığı; "Açın kapıları Osman geliyor" sözü yeni tutuklanmalara hazır olduğunu bildiriyordu. Kendisine "SERDENGEÇTİ" unvanını kazandıran bu dergi; sık sık kapanması ve çıkan yazılarından dolayı çok sayıda mahkûmiyet kararı çıkması sebebi ile 33 sayı çıkabilmiştir.

1952 yılında BAĞRIYANIK adlı bir mizah gazetesi çıkardı. Başlığı altında; "Hak yolunda bağrı yanık yolcular" sözü yer alan bu yayında da inancının mücadelesini zengin esprilerle dolu yergileriyle sürdürdü.

Bir ara politikaya atıldı AP listesinden Antalya Milletvekili seçilerek parlamentoda görev yaptı (1965-1969). Batılılaşmayı protesto için meclise kravatsız gelip gittiğinden kravatsız milletvekili olarak ün kazandı. Partinin politikası ve parti ileri gelenlerine yönelttiği eleştiriler yüzünden AP den ihraç edildi.Sonraki yıllarda mücadelesine yine yayınladığı yazı ve kitaplarla devam etti. Son olarak Yeni İstanbul Gazetesi'nde "Selam" başlığı altında günlük fıkralar yazdı.

Eserleri; Mabetsiz Şehir, Bir Nesli Nasıl Mahvettiler, Bu Millet Neden Ağlar, Gülünç Hakikatler, Ayasofya Davası, Türklüğün Perişan Hali, Mevlâna ve Mehmet Akif,Kara Kitap, Radyo Konuşmaları, Müslüman Çocuğun Şiir Kitabi (antoloji).

Adı gibi zeki olan ve hazırcevaplığı ile tanınan Serdengeçti'den birkaç anekdot aktaralım.

Daha önce döner kapıdan hiç geçmemiş olan Osman Yüksel, milletvekili olduğu zaman meclise ilk gelişinde kapıdan geçerken içeriye giremez, tekrar dönüp dışarıya çıkıverir. Bu durum karşısında yanındakilere şöyle der; "Bakın, döneklik Meclis'in daha kapısında başlıyor."

*

Son yıllarda Parkinson hastalığına yakalanan Osman Yüksel, rahatsızlığından dolayı titriyordu. Bir gün hastalığını soran dostlarına şöyle cevap verir;

"Ne yapalım, Başbuğ Alpaslan Türkeş 'Ey Türk titre ve kendine dön!' dedi. Gördüğünüz gibi o gün bu gündür titreyip duruyoruz."

*

Tek parti döneminde kendisini sık sık hapishanede bulan Serdengeçti; İsmet İnönü'yü hiç sevmezmiş. Aksi gibi eşinin adı da İsmet'tir ve çocuğu olmamaktadır. Bu tesadüfü soranlara şöyle açıklamada bulunur;

"İki İsmetten çok çektim. Biri beni hürriyetimden, diğeri de zürriyetimden etti."

*

Necip Fazıl vefat ettiği zaman, "yeri doldurulmaz bir insandı" diyenlere;

"Boşluk bırakmadı ki doldurulsun. Her şeyi doldurdu. Kafaları, gönülleri ve yaşını da doldurdu öyle gitti."

ANTALYA'DA BULUNMUŞ OLAN EDİBLER

AHMET HAMDİ TANPINAR (1901-1962): 20. Yüzyıl Türk edebiyat, kültür, sanat alanlarında son derece önemli bir yere sahip olan Ahmet Hamdi; 3 Haziran 1901 tarihinde İstanbul'da doğdu. Ravaz-i Maarif İbtidaisi'nde, Sinop ve Siirt rüştiyelerinde, Vefa, Kerkük ve Antalya Sultanilerinde öğrenim gördü. Baytar mektebini bırakarak girdiği İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden 1923 yılında mezun oldu.

Erzurum, Konya, Ankara liseleriyle Gazi Eğitim Enstitüsü ve Güzel Sanatlar Akademisi'nde edebiyat hocalığı yaptı. Ayni Akademi'de 1932-1939 yılları arasında estetik ve sanat tarihi dersleri de verdi. 1939 yılında İstanbul Üniversitesi'ne Yeni Edebiyat profesörü olarak atandı. 1942-1946 yılları arasında Maraş milletvekili olarak mecliste bulundu. Ardından bir süre Milli Eğitim Müfettişliği yaptıktan ve Güzel Sanatlar Akademisi'nde çalıştıktan sonra 1949 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ne yeniden döndü. Bu görevi sürdürür iken 24 Ocak 1962 tarihinde İstanbul'da hayata gözlerini kapadı.

Ahmet Hamdi, kadı olan babasının Antalya'ya tayiniyle 1916 yılında Antalya ile tanışmış oldu. 1918 yılına kadar Antalya'da bulundu. Bu yıllar arasında tahsiline burada devam etti. 1921 yılında Antalya'ya tatil için tekrar geldi.

Tanpınar'ın his dünyasının gelişmesinde Antalya'nın etkileri olmuş ve bu etkiler eserlerine de yansımıştır.

Antalya'dan bir lise öğrencisinin kendisine gönderdiği mektuba cevap olarak verdiği yazısı, Tanpınar'ın estet kimliği ve poetikasının anlaşılması adına önemli bir metindir.

Eserlerinden bazıları;

Şiir:
- Şiirler

Hikâye:
- Abdullah Efendi'nin Rüyaları
- Yaz Yağmuru

Roman:
- Huzur
- Saatleri Ayarlama Enstitüsü

Deneme:
- Beş Şehir.

CAHİT UÇUK (CAHİDE ÜÇOK) (1909-2004):

Cahide Üçok 1909 yılında Selanik'te dünyaya geldi. Meclis-i Mebusan'da Siverek Milletvekilliği, Cumhuriyet döneminde de kaymakamlık yapan İbrahim Vehbi Bey'in büyük kızıdır.

Cahide Üçok ailesiyle Anadolu'yu dolaşırken sık sık kesintiye uğrayan öğrenimini evinde özel olarak tamamladı.

Önceleri şiir yazan Cahide, Şair-i Azam Abdülhak Hamid Bey'in de iltifatına mashar olur. Bir gün bir tesadüf eseri, eşi akademide hoca olan bir arkadaşının evinde Nazım'la tanışır. Şair ona; şiirin dışında "Eğer, nesir de yazarsa çok güzel eserler ibda edeceğini..." söyler.

İlk masalı, Nazım'ın tavassutu ve övgü dolu bir tanıtma yazısıyla birlikte14 Şubat 1935 de *Yarımay* Dergisinde neşredilir.

Ancak yazısını dergiye vermeden önce, yayınlanacağından emin olamayan Cahide, adını bir erkek adı olan Cahit, soyadını da UÇUK olarak değiştirerek gönderir. Nazım da tanıtım yazısında bu genç yazarın cinsiyetinden bahsetmez. Böylece Cahide ÜÇOK, Cahit UÇUK olur.

Bundan sonra Cahit UÇUK'un yazarlık hayatı yoğunluk kazanır. *Yarımay, Yedigün* dergilerinde, Vakit, *Cumhuriyet, Son Telgraf* gazetelerinde çıkan hikâyeleri, romanları, onu kısa zamanda üne kavuşturur.

Daha sonraki günlerde *Yarımay* dergisinin sahibi Vecdi Eren Bey, dergide Cahit UÇUK'un kocaman bir fotografı eşliğinde uzunca bir röportajını yayınlar. Böylece, bir erkek yazar sanılan Cahit UÇUK'un 25-26 yaşlarında güzel bir bayan olduğu öğrenilir.

Yazar, Antalya'da yaşadığı evi şöyle anlatır;

"Antalya'da Yenikapı Fırın Rum Sokağı'ndaki büyükannemin evindeyiz. Bir süre önce bu evi yapan mühendis, mübadele emri geldiğinde çıkıp gidivermişti. Yüksek tavanlı giriş katında bir de ahır vardı. Atların bağlanacağı demir halkalar bile yapılmıştı. Yemliklerinde tümüyle yenilememiş otlar doluydu. Büyük tahta sokak kapısının üst yanındaki perforje süslemeli pencerelerinden giren rüzgâr, bahçeye çıkan kapının üst yanındaki süslü pencerelerden çıkıp gidiyordu. En sıcak günlerde bile alt katın serin olacağı belliydi. Bu ev öylesine sağlam öylesine özenilerek yapılmıştı ki yaptıranın içinde oturmayışının acısını kendi yüreğimde duyarken büyükannem, annem, babam, dadım da Selanik'te kalan sevgili evlerinin acısını çekiyorlardı. Karşılıklı yuvalarından koparılan her iki taraftaki insanların hiç de suçları yoktu. Herhalde nasıl siyasi oyunlar oynanmıştı ki, Gazi Mustafa Kemal Paşa bu mübadeleye mecbur kalmıştı. Yıllarca komşuluk yapan insanlar birbirinden ayrılırken sarmaş dolaş olmuştu, ama çaresizdiler.

Evimizin alt katında, sokak üstünde iki büyük, bir de penceresiz odacık vardı. Sokak kapısının solundaki odanın yanından yukarı çıkan merdivenler öylesine kalın tahtalardan yapılmıştı ki, en ağır yükler taşındığında bile gıcırdamıyorlardı. Hele insan ayakları hiç ses vermiyordu. Sandık odasının penceresinden bahçedeki büyük kayısı ağacı, malta eriği ağacı ve körpe bir limon fidanı görülüyordu. Üst katta, uzun sofanın sokaktarafında cumbalı bir orta oda, iki yanında da iki büyük oda vardı. Bu sofanın ve odanın

tavanları 5 m yüksekliğindeydi. Cumbalı odanın tam karşısına gelen duvar baştan başa camlıydı. Orta yerdeki çift kanatlı kapılar açıldığında çıkılan, kenarı kalın tahta parmaklıklı balkon yazın en sıcak günlerinde bile püfür püfür esen meltem rüzgârlarıyla hep serindi.

Bahçedeki küçük ev, eski sahibi mühendisin kızına yaptırdığı evmiş. Büyükannem onu da Selanik'teki evlerinin karşılığı olarak almıştı; o da bizimdi. Büyükannemin Selanik Islahhane Caddesi'ndeki, annesi Hacı Ratibe Hanımefendi'den kalan konağın yerine verilen Yenikapı Caddesi'nde, şahane büyük bir evi daha vardı. Fakat Antalyalıların, 'Gazi Mustafa Kemal Paşa memleketimizi ziyaret buyuracaklarmış. Biz sizden rica etsek, bu evi şehrimiz adına Paşamıza armağan etmek üzere bize verebilir misiniz? Yerine başka bir mülk alırsınız.' Ricalarına karşılık büyükannem, 'Gazi Paşamıza evim değil canım feda, elbet veririm.' diyerek o evi seve seve bırakmıştı."

Eserlerinden bazıları;
Erkekler Dünyasında Bir Kadın Yazar
Bir İmparatorluk Çökerken
Dikenli Çit
Türk İkizleri
Mavi Ok
Yıllar Sadece Sayı

Yazarın; " Antalya'da Yeni kapı, Fırın Rum Sokağı'ndaki büyük annemin evi " diye bahsettiği binanın bugünkü görüntüsü. Şimdiki adresi ; Atatürk Cd. 1306 Sk. No: 25 dir. Bu evde sonraki yıllarda Cahit Uçuk'un kızkardeşi Kaya Ağva Hanım'lar İkâmet etmişlerdir. Kaya Hanım'ın Beyi, dişhekimi olan ve 1961 yılında Antalya'dan Milletvekili seçilen Etem Ağva'dır. Daha sonra yazarın erkek kardeşlerinden, Aydın Üçok Bey'ler de bu evde uzunca bir süre ikâmet etmişlerdir. 1995 Yılında satılıp, ailenin mülkiyetinden çıkan tarihi ev mimar Kürşat Aybak tarafından satın alınmış olup, Aslına uygun olarak muhafaza edilmektedir.

Yazarın; " Sokak kapısının solundaki odanın yanından yukarıya çıkan merdivenler" diye söz ettiği kalın tahtalardan yapılmış merdiven.

ÖMER BEDREDDİN UŞAKLI (1904-1946):

1904 yılında Uşak'ta doğdu. İlk öğrenimini Uşak'ta, orta öğrenimini Sivas'ta yaptı. Mülkiye okulu yıllarında (1926) ilk şiir kitabı *Deniz Sarhoşları* adını taşıyan eserini neşretti. 1927 yılında okulunu bitirerek önce Bursa'da maiyet memurluğu ve Mudanya kaymakam muavinliği görevine atandı. Arkasından Ünye ve Çoruh kaymakamlığı yaptı. 1928 yılında da Manavgat Kaymakamı olarak Antalya'ya geldi. 1943 yılında milletvekili olarak meclise girdi. 1946 yılında 42 yaşındayken hayata gözlerini kapadı.

Anadolu içlerinden verilmiş renkli manzaralar ve derinden hissedilmiş hasret şiirleriyle ve şiirlerini saran hüzünle tanındı.

Bazı şiirleri de bestelenen şairin eserleri; Deniz Sarhoşları, (1926), Yayla Dumanı (1936), Sarıkız Mermerleri (1942) dir.

CAHİT KÜLEBİ (1917-1997):

1917 YILINDA Tokat İline bağlı Zile İlçesinin Çeltek Köyünde doğdu. 1936 yılında Sivas Lisesi'ni, 1940 yılında da İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yüksek Öğretmen Okulu'nu bitirdi. 1940-43 yılları arasında askerlik görevini ifa etti. 1943-1956 yılları arasında Türk Dili ve Edebiyat öğretmenliği yaptı. Öğretmenlik yaptığı görev yerlerinden birisi de Antalya'dır. 1956-1972 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı müfettişliği, Kültür ataşeliği, müsteşar yardımcılığı, ayrıca; 1951-1983 yılları arasında Türk Dil Kurumu üyeliği, Türk Dili Dergisi kuruculuğu, 1983'de SODEP ve Sosyal Demokrat Halkçı Parti kuruculuğu ve merkez yönetim kurulu üyeliği yaptı. 1997 de Ankara'da hayata gözlerini yumdu.

Eserleri; Adamın biri (1946)
Rüzgâr (1949)
Atatürk Kurtuluş Savaşında (1952)
Yeşeren Otlar (1954)
Süt (1965)
Türk Mavisi (1980)
Güz Türküleri (1991)

İstifade edilen kaynaklar:

-KABAKLI Ahmet; Türk Edebiyatı, Türk Edebiyatı yayınları, İstanbul-1965
-KÜLEBİ Cahit; Bütün Şiirleri, Bilgi yayınevi, Ankara-2006
-SELEKLER Adnan; XX. Yüzyılda Antalya ve Antalyalılar, Antalya-2000
-SOYUER Halil; Şair Dostlarım, Türk Edebiyatı yayınları,

İstanbul-2004
-UÇUK Cahit; Bir İmparatorluk Çökerken, Y.K.Y., İstanbul-1995
-UÇUK Cahit; Erkekler Dünyasında Bir Kadın Yazar, Y.K.Y., İstanbul-2003
-YILDIZ Ali; Manavgat Tarihi, Manavgat Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, Antalya-2009
-YÜKSEL Osman Zeki (SERDENGEÇTİ); Mabetsiz Şehir, Türk Edebiyatı Yayınları, İstanbul-1995

ANTALYA'DA GAZETE ve DERGİ YAYIMCILIĞININ ERKEN DÖNEMLERİ

EVREN DAYAR

Bu yazıda, ana hatlarıyla, 1928 yılına kadar Antalya'da yayımlanan gazete ve dergilere, kentlilerin bu gazete ve dergilerle olan ilişkilerine değinmeye çalışacağım. Ne var ki böyle bir başlığın altını doldurabilmek birkaç açıdan oldukça güç. İlkin, Antalya'da yayımlanan gazete ve dergilerin tarihi çok da uzak bir geçmişe gitmiyor. Kentte ilk matbaanın 20. yüzyılın başlarında kurulduğu düşünülecek olursa, Antalya'da gazete ve dergi yayımcılığının neden çok yakın bir geçmişe sahip olduğu sanırım daha iyi anlaşılır. İkinci olarak, kentin eski kütüphaneleri -mesela Süleyman Fikri (Erten)'in kişisel gayretleriyle kurduğu Müze Kütüphanesi- ve bu kütüphanelerde bulunan binlerce eski harfli kitap, gazete ve dergi, maalesef, bugün Antalya'da değildir. Antalya Türk Ocağı ve Halkevi varidatından olan az sayıdaki Osmanlıca kitap ve dergi ise Tekelioğlu Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Fakat bu dergi ve kitapların Anadolu'daki hemen her Türkocağı ve Halkevi kütüphanesinde bulunabilecek genel eserler olduğunu da belirtelim.

Dolayısıyla Antalya'da yayımlanmış eski harfli gazete ve dergilere toplu olarak ulaşabilme imkânından mahrumuz. Bu yayımlar üzerinde çalışmak isteyen bir araştırmacının; İzmir, İstanbul ve Ankara kütüphaneleri arasında mekik dokuması gerekecektir.

Fakat ne kadar güç olursa olsun, bu makalede, kentin ilk gazete ve dergilerine ve kısmen de olsa kentlilerin metinlerle olan ilişkisine -elbette bolca spekülasyon yapma pahasına- değinmek istiyorum.

Antalya'da ilk matbaa, sanılanın aksine 1920 yılında değil, II. Meşrutiyet yıllarında Nikola Meli tarafından kuruldu. Nikola Meli Matbaası'nın, burada basılan "Rum Cemaati Nizamnamesi" ile Fikri Bey (Erten)'in "İlm-i Belagatdan Beyan ve Bedi'i Hülasası" **isimli kitapları dışında, bugüne kadar ulaşan bir başka yayını bilinmiyor.**

Aynı zamanda Antalya İdadisi Türkçe muallimi olan Bosnalı Fikri Bey'in kitabı, esas olarak Cevdet Paşa'nın "Belagat-i Osmanî"si kaynak alınarak yazılmış, orjinal olmayan bir ders kitabı. Basım tarihi 1331/1908 olan kitabın kapak sayfasında Nikola Meli Matbaası'nın mührü bulunuyor ve bu mührün altına, "*mühürsüz nüshalar sahtedir*" ifadesi düşülmüş. Bu ifade, akla, 20. yüzyılın başlarında Antalya'da "kalp" kitap basıcılığının var olup olmadığı sorusunu getiriyor. Ne var ki bu soruya etraflı bir yanıt vermek neredeyse imkânsız.

Nikola Meli Matbaası'nda basılan "Rum Cemaati Nizamnamesi" ise 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yayımlanan Rum Cemaat Nizamnamelerinden farklı değil. İzmir Rum Cemmati Nizamnamesi'nin 1864 yılında yayımlandığı düşünülecek olursa, elimizde bulunan nizamnamenin, bu "tür"ün Antalya'daki geç tarihli bir örneği olduğunu söylemek mümkün. 1911 yılına ait Nizamnamede; cemaatin gelir kaynakları, eğitim faaliyetleri ve cemaat üyelerinin sorumlulukları maddeler halinde belirtilmiş.

Nikola Meli Matbaası'ndan sonra kentin ikinci matbaası, İzmir'in işgalinden sonra Anadolu gazetesini Antalya'da çıkaran Haydar Rüştü Bey tarafından, 1920 yılında, Anadolu Matbaası adıyla faaliyete geçmiştir. Bu matbaanın 1922 yılında İzmir'e taşınması ile bir başka gazeteci Antalyalı Mehmet Emin Bey, Antalya Matbaası'nı kurdu. Antalya Matbaası, 1922-1978 yılları arasında, bazı kesintiler hariç, Antalya gazetesini basmakta kullanılmıştır. **Ayrıca bu matbaada, 1927 yılında, "Ormancılık Fenni ve Usulüne Dair" adlı bir kitap da basıldı. Bu kitabın bir nüshası bugün Tekelioğlu Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Kitabın sonunda bir de Osmanlıca Antalya haritası vardır.**

Antalya'da ilk gazete ise İzmir'in işgalinden sonra matbaasını Antalya'ya taşıyan Haydar Rüştü tarafından, 19 Aralık 1920 tarihinde *Antalya'da Anadolu* adıyla yayımlanmaya başlandı. Cumartesi hariç her gün iki sayfa olarak yaymlanan gazetenin Antalya'daki faaliyetleri **İzmir'in işgalden kurtulmasından sonra, Haydar Rüştü'nün gazetesini İzmir'e taşımasıyla son buldu. Zaten** *Anadolu*'nun Antalya'daki esas amacı da, "İzmir'in Türklüğünü dünyaya duyurmak" ve "milli mücadeleye destek vermek"ti.

Antalya'da Anadolu'dan **sonra, kentin en uzun soluklu gazetesi olan *Antalya*, 9 Eylül 1922 tarihinde Emin Bey ve arkadaşları tarafından çıkarıldı. *Antalya*, Emin Bey'in 1 Haziran 1928 tarihinde ölmesi üzerine, kısa bir süre yayın hayatına ara vermiş, fakat 7 Teşrin-i Evvel (Ekim) 1930 tarihinde yayın hayatına tekrar başlamıştır. Gazetenin ilk sayısının künyesinde şu bilgiler vardı: "Cumartesi'den maada her gün çıkar halkçı gazetedir. Sahibi: Mehmet Emin. Mesleğimize uygun yazılara gazetemiz açıktır. Gazeteye girmeyen yazılar geri verilmez. Gönderilecek yazılar ile yazı işleri için sahib-i imtiyaza müracaat olunur."**

Günlük ve siyasî mahiyette olmak üzere Antalya'da çıkan bir başka gazete de, 9 Mart 1341/1925 tarihinden itibaren yayımlanmaya başlanan *Akdeniz* gazetesiydi. Gazetenin imtiyaz sahibi ve başyazarı Dr. Ferruh Niyazi Bey, sorumlu müdürü ise Kazım Azimet Bey'di. Gazetenin yazı heyetinde; Lütfi Mustafa, Niyazi Recep, Akif, Necati Kayı Alp, Mustafa Cavit, Fuat Atalay ve Nafiz beyler bulunuyordu. Ayrıca, gazetenin kendi matbaası da mevcuttu.

Akdeniz gazetesi kapatıldıktan sonra, onun devamı olarak 1 Ocak 1926 tarihinde yayın hayatına başlayan *Yeni Türkiye* gazetesi de haftada iki defa olmak üzere 1929 yılına kadar faaliyetlerine devam etmiştir.

1920'li yıllarda Antalya'da eski harflerle yayımlanan bir başka gazete de *Zümrütova*'ydı. **Antalya matbaasında tab olunan gazetenin künyesinde, "Hükümetin prensipleri ve vatanın terakkisine hizmet eden yazılara sütunlarımız açıktır" ifadesi yer alıyordu. İki sayfa olarak yayımlanan *Zümrütova*'da, ağırlıklı olarak ulusal konular işlenmiş, roman tefrikaları yayımlanmıştır.**

Kentin ilk gazetelerinin yayımlandığı bu dönemde, kentteki ilk kültür ve sanat dergileri de yayımlanmaya başlanmıştı. Kentin ilk "eğitim ve kültür" yayını olan *Yeni Hayat* dergisi Antalya Muallimler Cemiyeti tarafından çıkarılıyor ve derginin mesul müdürlüğünü Hakkı Nezih, başyazarlığını Vamık Kemal yapıyordu. *Yeni Hayat* dergisi, 1336/1920 yılında itibaren, on beş günde bir yayınlanmıştır.

Bu alanda faaliyet gösteren bir başka dergi *Doğu* ise 1922 yılında yayın hayatına başladı. **Derginin künyesinde, "Yarım aylık, edebi, terbiyevi mektepçiler mecmuası" ifadesi ile derginin Antalya'da Debboy civarında Anadolu Matbaası'nda neşrolunduğu bilgisi bulunmaktadır. Ayda iki defa ve sekiz sayfa olarak yayımlanan derginin sahibi ve müdür-ü mesulü Niyazi Recep Bey'di. Derginin 31 Temmuz 1922 tarihli nüshasında yayımlanan bir ilanda, "*Doğu* mecmuasının muhtelif nüshalarının Antalya'da Kitapçı Haşim Efendi'nin dükkânından temin edilebileceği" bilgisi vardır.**

Doğu'da, ağırlıklı olarak; şiir ve hikâyeler, seyahat yazıları ile **"Terbiyevi Musahabeler" klişesi adı altında çocukların eğitimi, Antalya'daki okulların durumu, öğretim teknikleri ile ilgili makaleler ve Antalya tarihi hakkında Fikri Efendi'nin (Erten) yazıları yayımlanmıştır. Öte yandan *Doğu*, eğitim seferberliğini topyekün bir seferberlik olarak ele almış, bu nedenle sayfalarında Antalyalı çiftçilerin sorunlarına da**

değinmiş, modern tarım usullerinin tanıtılması gibi amaçlara yönelik yayınlar yapmıştır.

Bugün elimizde bulunan en erken tarihli nüshası 10 Mayıs 1922 tarihine ait olan *Doğu*'nun bu nüshası sekizinci sayısı olduğuna göre, dergi Şubat 1922 tarihinde yayım hayatına başlamış olmalıd

Bu genel bilgilerin ışığında, kentliler ve yazılı metinler arasındaki ilişki hakkında **-sıradan insanların yazılı metinlerle olan ilişkilerini öğrenmenin, kentte üretilen yazılı metinlerin bir seceresini çıkarmaktan çok daha güç bir iş olduğunu hatırda tutarak-** bir kaç noktaya değinmek istiyorum.

Bu meseleyle ilgili olarak, ilk önce, 19. yüzyılın ikinci yarısında tutulan bazı tereke kayıtlarında, tek tük de olsa kitaplara rastlandığını, fakat terekesinde kitap bulunan kentlilerin münevverler ya da memurlar olduğunun altını çizelim. Mesela, Finike iskelesinde karantina müdür vekîli Mustafa bin Abdullah öldüğünde, mirasçısı olmadığı için terekesi beyt'ül mala intikal etmiş. Terekesinde diviti ve gözlüğünün yanı sıra biri 15 kuruş değerinde, diğeri 6,5 kuruş değerinde iki kitabın kaydı düşülmüş. Tereke kayıtlarında kitapların zikredildiği bir başka belge de bir müderrise ait ve burada 15 kuruş değerinde tek bir cilt kitabın kaydı var. Kitap okuması muhtemel olan müderrisin terekesinde neredeyse hiç kitaba rastlanmaması, kitabın henüz bir "statü nesnesi" olmadığı anlamına geliyor. Epey zengin olduğu anlaşılan Bahtılı Karyesi ahalesinden İbrahim Efendi'nin terekesinde de sadece tek bir kitabın mevcudiyeti belgelenebilmektedir. Ne var ki erken tarihli bu tereke kayıtlarından hareketle, bu kitapların adlarını öğrenmek mümkün değil, çünkü tereke kayıtlarında kitapların değerlerinden başka isimlerinin de belirtilmesi, görece yakın tarihlerde mümkün olmuştur. Mesela 19. yüzyılın sonlarına ait bir Antalya Sicili'nde, farklı kişilere ait "Kelam-ı Kadim", "Ediye Risalesi" ile "Musaf-ı Şerif" gibi din kitaplarının kaydı düşülmüş.

Bu husus, yani sıradan kentlilerin miras bıraktığı mallar arasında çok az kitabın olması, 19. yüzyılda Antalya'da kitabın henüz bir mülkiyet nesnesi -başka bir ifade ile "statü nesnesi"- olarak kabul edilmediğini gösterir. Kitap tasarrufunun bir değerler sistemine mensubiyeti ifade etmesi ise ancak, miliyetçiliğin, yaygın eğitim faaliyetleri aracılığıyla kitlelerin mobilizasyonunu sağlama amacının belirginleştiği 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren mümkün olmuştur. Bu dönemden sonra ama özellikle de 20. yüzyılın ilk yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları içinde peşi sıra gazete ve dergiler yayımlanmış, kitlelerin okuryazar olmaları için girişimlerde bulunulmuş ve bu dönemden itibaren kitap yavaş yavaş özel mülkiyete konu olmuştur. Evlere giren ilk basılı materyaller de, din kitaplarının yanı sıra ve giderek daha çok artan bir miktarda, siyasi broşürler ve tarih kitapları olmuştur.

Ne var ki çok yakın bir döneme kadar sıradan insanlara metinsel anlamda sunulan senaryoların, kitaplardan ziyade, sözlü hikâyeler ve masallar olduğu bir gerçektir. Her şeyden önce kentin entelektüel zümresinin, sıradan bir müderrisin veya papazın sahip olduğu kitaplar, en iyi ihtimalle bile birkaç kitaptan daha fazla değildi. Bu "özel koleksiyonlar" geçici nitelikteydi ve daha kalıcı olan koleksiyonlar ise camii ve kiliselerin kütüphaneleriydi. 1312/1896 senesi Konya Vilayet Salnamesi'ne göre Müsellim Hacı Mehmet Ağa Cami Kütüphanesi'nde 30 kitap mevcuttu. Elmalı Müsellim Hacı Ağa Kütüphanesi'nde ise 106 kitap sayılmıştır. Bu sayının aynı dönemde Eyalette bulunan diğer kütüphanelerle mukayese edilemeyecek kadar düşük olduğunu da belirtmek gerekiyor.

Bu kütüphanelerdeki kitapların konularını ve türlerini, din topluluğunun ihtiyaçları belirlemiştir. Bu dönemde kütüphanelerde bulunan kitaplar da ağırlıklı olarak dinsel içeriklidir. Fakat din adamları topluluğunun sadece dini kitaplar okuduğunu da iddia edemeyiz. Elmalı Kütüphanesi bakiyesinde bulunan ve bundan birkaç on sene önce Koyunoğlu Kütüphanesine taşınan kitapların arasında, Nasreddin Hoca hikâyeleri gibi folklorik metinler de vardır.

Bu kitapların dinsel topluluk tarafından nasıl alımlandığı (*reception*) konusunda da fazla bir şey söyleyemek mümkün değil. Konu dönüp dolaşıp sıradan insan topluluğuna geldiğinde ise mesele daha da çetrefilleşir. 19. yüzyılın Antalya'sında sıradan insanlara sunulan senaryoların, metinsel değil, sözlü olduğunu bir kere daha vurgulamak gerekir. Öte yandan 20. yüzyılın başlarında Antalya mekteplerindeki öğrenci sayısı hakkında -başka bir ifadeyle bu dönemin literal dünyasının kaynakları hakkında- bilgilerimiz var. 1322/1917 yılında yayımlanan Konya Vilayeti Salnamesi'ne göre, kentte, "usul- ü cedid"e uygun 6 mektep vardı ve bu mekteplerde okuyan öğrenci sayısı 550'ydi. "Usul-ü atik"le eğitim veren 7 okulun ise 190 öğrencisi bulunuyordu. Kuşkusuz, Antalya mekteplerindeki öğrenci sayısı, zamanla, tedrici olarak artmıştır.

Bunlardan başka, 1924 yılında kentte bir Milli Kütüphane açılması çabasına da tanık oluyoruz. Bu çaba her ne kadar sonraki yıllarda başarısız olsa da 1924 ve 1925 yıllarına ait Antalya gazetelerinde Milli Kütüphane'ye yapılan kitap bağışları, bağışcıların isimleri de belirtilmek suretiyle yayımlanmıştır. Bu listeler, kitap bağışçılarının -başka bir ifadeyle kentte kitap sahibi olanların- meslekleri hakkında bilgi edinmemize olanak tanır. Listelerde adı en çok geçenler; muallimler, memurlar ve talebelerdir. Bağışlanan kitaplar ise ağırlıklı olarak tarih kitaplarıdır. Bu, hiç değilse 20. yüzyılın başlarından itibaren, literal dünyanın sınırlarının ve ilgilerinin genişlediği anlamına gelir. Üstelik 1920'li yılların başlarından itibaren kentte peşi sıra yayımlanan dergi ve gazetelerin de bu sürece büyük katkısı olmuştur. 1920'li yıllara ait Antalya gazetelerinde, bu gazetelerin tirajlarıyla ilgili yayımlanan istatistikler bu katkının açık göstergeleridir. Bu rakamlar, bu dönemde kentteki gazete tirajlarının **200 ile 300 arasında değiştiğine işaret eder. Bu, sıradan insanlara iletilen metinsel senaryoların, 1920'li yıllardan itibaren kitlelere çok daha yaygın olarak taşınabildiği anlamına gelmektedir.**

Ne var ki bu dönemde literal dünyanın sınırlarının genişlemesinin tek göstergesi sadece gazete tirajları değildir. Hatta gazete tirajlarının, kimi durumlarda yanıltıcı olabileceğini, gazetelerin sıradan insanlara kitaplardan çok daha farklı okuma biçimleri sunabileceğini de hesaba katmak gerekir.

Çoğu defa Antalya gazetelerinde eleştiri konusu yapılan, kahvehanelerde ortak gazete okuma alışkanlığı ya da bir gazetenin yüksek sesle belirli bir topluluğa okunması pratiği de, literal dünyanın sınırlarının genişlediği anlamına gelir. Bu sürecin bir başka anlamı da metinsel senaryoların sıradan insanlar tarafından giderek daha çok kabul gördüğüdür.

Literal dünyanın sınırlarının genişlemesinin bir kaç sonucu vardı. Her şeyden önce, okuryazarlığın artması yeni bir boş zaman aktivitesi yarattı. Ancak daha da önemlisi, miliyetçiliğin mutlak zaferini ilan ettiği 20. yüzyılda, kitlelerin mobilizasyonu, metinsel senaryoları dinlemeye ve kabul etmeye hazır insanların mevcudiyeti ile mümkün oldu.

APPENDIX

Kari'lerimiz ile Hasbihal

Dört sene evvel biz bu gazeteyi memlekete hizmet edelim diye çıkarmıştık, bugün beşinci seneye daha girmiş bulunuyoruz. Bu dört senelik hayatımızda ne kadar mali ve idari müşkülatla (*güçlük*) karşılaşmış olduğumuzu izah edecek değiliz. Fakat dört senedir mütemadiyen gazetemizin yevmi (*günlük*) neşri için ne kadar fedakârlık yaptığımızı hesaplayan var mıdır? Bu kadar müşkülatımıza karşı acaba yevmi satışımız ne kadar olsa beğenirsiniz? Ma'tesüf arz ederiz ki hiçbir gün yüz âdeti geçmiyor. Hâlbuki nüfusuna nispetle İstanbul gazetelerinin en çok kari' (*okuyucu*) bulan memleketler hakkında iki sene evvel yaptığı bir istatistik cetvelinde İstanbul birinci, Antalya ikinci geliyordu. Şu halde Antalya maarif nimetinden mahrum, okuyup yazmak az bilen bir memleket değildir. Yirmi bin nüfusa malik (*sahip*) olan memleketimizde okumak yazmak bilen, gazete kıraati (*okumak*) zevkini alan zevatın adedi her halde binler hanesinin işaret sütununa doğru yükselir. Biz, gazetemizin halkı alakadar etmeyen konuları neşrettiği için ilgi görmediği kanısında da değiliz. Çünkü pek çok şahidiz ki gazetemizin yevmi neşriyatını okumayan bir Antalyalı, bir Antalya sakini yoktur. Okumak yazmak bilen her Antalyalı gazetemizi gözden geçirir. Fakat nasıl? On kişilik bir mecliste bir kişinin aldığı gazete o meclise kâfi gelir. Diğerleri kıraatin kendilerine vürudunu (*gelmesini*) sabırsızlıkla beklerler.

Hatta daha garibi gazetenin parasını veren zevat başka olduğu halde diğer meclis hazıraları gazetemizi daha evvel almaya muvaffak olurlar. Kahvehanelerde, kıraathanelerde, behemehâl gazetemiz elden ele dolaşıyor. Ey muhterem kari' madem ki seni alakadar etmiyoruz, niçin parasını vermediğin gazetemizi hemen almaya koşuyorsun? Niçin kahvehanelerde gazetemiz için nöbete duruyorsun? Bugün himmet olsun matbaamız diğer vilayet matbaalarından çok daha iyi durumdadır ve eğer siz himmet ederseniz, İstanbul gazeteleri hacminde gazete çıkarabiliriz.
Antalya, 12 Teşrin-i Evvel 1926/Ekim 1926)

ANTALYALI GENÇ ERKEĞE MEKTUP

MUSTAFA AKBABA

Canlılar gibi bazı cansız eşyaların da bir hayat hikâyesi olabiliyor.

Mektuplar çoğu kez okunduktan sonra yırtılıp atılan kâğıt parçalarıdır. Ama önem ve hatırası olanlar yıllarca saklanır. Zamanın akışı içerisinde önemli olan bu mektuplar için çok şey yazılıp söylenir, arkasından yıllarca konuşulabilinir.

Ahmet Hamdi TANPINAR'ın ölümünden bir sene kadar önce Antalya Lisesi'nden bir öğrencinin kendisine gönderdiği mektuba cevap niteliğinde yazdığı mektubun hayat hikâyesi de oldukça ilginç. Yıllardır gündemde olan bir mektup.

İnci ENGÜNÜN ve Zeynep KERMAN; *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Başbaşa* adını taşıyan eserlerinde bu konuyu şöyle anlatmaktadır.

"Bu mektubun bir müsveddesi Tanpınar'ın ölümünden sonra bulunmuş ve kardeşi Kenan Tanpınar tarafından Prof.Dr. Mehmet Kaplan'a verilmiştir. *Tanpınar'ın Şiir Dünyası*'nda bu mektubu; Antalyalı Genç Kıza Mektup başlığıyla Mehmet Kaplan neşretmiştir."

Mektupta muhatabın kız veya erkek olduğu belli değildir. Bununla birlikte; "Bana vaktiyle olduğum genç adamı hatırlattınız" ifadesiyle bir erkeği çağrıştırmaktadır. Hal böyle iken Mehmet Kaplan'ın 1963 yılında yayınladığı *Tanpınar'ın Şiir Dünyası* unvanlı kitabına bu mektubu Antalyalı Genç Kıza Mektup başlığıyla alması hayli düşündürücü bir durumdur.

Turan ALPTEKİN, bu mektubun bir genç kıza değil bir erkek öğrenciye yazıldığını söyler (Ahmet Hamdi Tanpınar / Bir Kültür, Bir İnsan). Ancak ENGİNÜN ve KERMAN bu fikri reddetmişlerdir.

Antalyalı araştırmacı yazar Hüseyin ÇİMRİN de mektubun muhatabının, 1960-61 öğretim yılında Antalya Lisesi VI Edebiyat A Şubesi öğrencisi Havva Gönül Tecim olduğunu bildirir (Antalyalı Genç Kıza Mektup / Sabah Gazetesi Akdeniz ilavesi, 13 Mayıs 2006, s. 14). Yine ÇİMRİN'e göre; o öğretim yılında Edebiyat Öğretmeni Mehmet Özkaynak, öğrencilerine bir ödev vermiştir. Bu ödev, Türk Edebiyatının önemli isimlerinden birine gönderilmek üzere bir mektuptur. Ödev dağılımında Havva Gönül'e Ahmet Hamdi Tanpınar düşmüştür.

Ancak;

47 sene sonra 2010 yılının son aylarında; MSGSÜ Türk Dili ve Edebiyatı bölümü tarafından hazırlanan tek bir sayfalık DÜNYAM Dergisi, bu mektubun muhatabı konusunda son noktayı koymuştur. Bu öğrenci; Antalya Lisesi VI Edebiyat C Şubesinden Mustafa EROL'dur. Tanpınar'ın cevabına teşekkür mahiyetinde 29 Aralık 1961 tarihinde, Cuma günü kaleme alınmış olan bu mektup, Handan İNCİ tarafından Tanpınar'ın terekesi arasında bulunmuş ve söz konusu dergide tam sayfa olarak öğrencinin kendi el yazısından orijinal şekliyle yayınlanmıştır.

Böylece; 'Bu mektubun muhatabı kim?' veya 'mektup muhatabına ulaştı mı, ulaşmadı mı?' gibi sorular cevap bulmuş oldu.

20 Kasım 2010 Cumartesi günü Zaman Gazetesi Cumartesi ekinde Selim İLERİ; "Bir Mektubun Öyküsü" başlığı altında bu konuyu köşesine taşıdı.

Bundan sonra biz de NEVZUHUR Dergisi olarak; 'Acaba Tanpınar'ın yazdığı mektubun orijinaline ulaşabilir miyiz?' diye bu işin üzerine eğildik. İlk iş olarak Antalya Lisesi'ne gidip kayıtlardan Mustafa Erol'un bilgilerine ulaşmaya çalıştık.

Numarası: 663 (Selim İleri'nin yazısında 665 yazıyor)
Doğumu : 1942
Baba adı : İbrahim
Mezun olduğu öğretim yılı: 1961-1962
Adresi : Manavgat / Taşağıl

İkinci aşama olarak Manavgat Taşağıl'a gittik. Orada görüştüğümüz kimselerden Antalya'da yaşadıklarını ama kendisinin vefat etmiş olduğunu öğrendik. Ailesine ulaşabilmek için yine o kimselerin yardımıyla önce, Mustafa Erol'un akrabası Ömer Faruk Erol Bey'le onun delaleti ile de kızı Rukiye Erol Tüfekçi Hanımefendi ile bağlantı kurduk.

Aile konuya çok sıcak yaklaştı. Bütün gayretleri ile merhumdan kalan dosyaları, kütüphanesinde bulunan kitapların sayfa aralarını tek tek aradılar. Mustafa Erol, çok sistemli yaşayan, birçok şeye değer veren ve saklayan birisi olduğu için terekesi arasında mektup, resim, vesika, yazdıkları şeyler mevcut ama maalesef Tanpınar'ın yazdığı mektup yok.

Merhum Mustafa Bey, geçmiş yıllarda eşi Dudu Erol Hanımefendiye şöyle söylemiş;

"Üniversiteye gitmeden önce kitaplarımı ve değerli belgelerimi evde bir sandığa koymuştum. Ben yokken ağabeyim onları önemsiz şeyler diye yakmış. Halbuki onlar benim için çok kıymetli idi..."

Büyük bir ihtimalle Tanpınar'ın mektubu da o yananlar arasında duman olup göğe yükseldi.

Açığa çıkan bu bilgiler, Hüseyin Çimrin'in tespitlerine uymuyordu. Bunun üzerine Hüseyin Çimrin Bey ile yapmış olduğum telefon konuşmasında; bu ödevin değişik yıllarda, değişik öğrencilere verilmiş olduğunu, dolayısıyla birden fazla mektup olabileceğini, gazetede yazdığı bilgiyi Havva Gönül Tecim'in sınıf arkadaşlarından aldığını ve buna istinaden yayınladığını söyledi. Daha sonra Havva Gönül Tecim ile görüştüğünde ise kendisinin konuyu tam hatırlayamadığını da sözlerine ekledi

Havva Gönül Tecim'e böyle bir mektup gelmiş olsaydı her halde kolay kolay unutamazdı. Ayrıca, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın söz konusu mektubunda yazdığı; "Arkadaşlarınıza ve hocalarınıza selam ve dostluklarımı, başarı dileklerimi söyleyin." İfadelerine, Mustafa Erol'un teşekkür mahiyetindeki cevabi mektubunda yer alan; "Her şeyden önce büyük bir vazife telakki ettiğim için bütün arkadaşlarıma ve hocalarıma selam ve dostluklarınızı, başarı dileklerinizi söyledim. Bütün hepsi memnun oldular ve teşekkür ettiler..." ifadeleri birbirine tam uyum göstermektedir, örtüşmektedir.

Bu da bu mektubun tek ve muhatabının Mustafa Erol olduğunun ispatıdır.

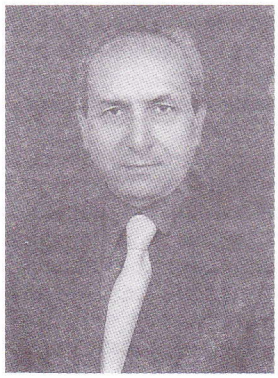

Mustafa Erol
(1942 - 2008)

Ailesinden aldığımız bilgiler doğrultusunda Mustafa EROL'un özgeçmişi şöyle:

12 Şubat 1942 tarihinde Manavgat İlçesine bağlı Taşağıl'da (Kaymaz Mahallesinde) doğdu. İlkokul öğrenimini Taşağıl'da tamamladı. Ortaokul ve liseyi Antalya'da okuyarak, 30 Eylül 1962 tarihinde Antalya Lisesi'nden mezun oldu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Almanca bölümünü kazandı. Bir yıl orada okuduktan sonra, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nden 26 Eylül 1966 tarihinde Almanca öğretmeni olarak mezun oldu. Mezuniyet sonrası çektiği kurada Van Erciş Lisesi'ne Almanca öğretmeni olarak atandı. Erciş Devlet Hastanesinde ebe olarak çalışan Dudu Kulaksız ile tanıştı ve 11 Eylül 1969 yılında evlendi. 1970 senesinde Manavgat Lisesi'ne atandı. 1974 senesinde askere gitti. Asker dönüşü tayini Burdur Lisesi'ne çıktı. Orada 1 yıl kadar çalıştıktan sonra, Manavgat Ortaokulu'na Almanca öğretmeni oldu. 25 Mayıs 1979 da tek çocuğu olan Rukiye dünyaya geldi. 1983 senesinde Kayseri Develi Lisesi'ne gönderildi. Defalarca Bakanlık tarafından Almanca formatörlük kurslarında öğretim görevlisi olarak görevlendirildi. Sık sık Almanya'ya giderek Goethe Enstitüsü tarafından düzenlenen kurslara katıldı. 1987 senesinde Burdur Ticaret Lisesi'nde göreve getirildi. 1991 senesinde de kendi isteği ile emekliye ayrıldı. Uzun yıllar Almanca rehber olarak turizm alanında da ülke turizmine hizmet etti. 25 Şubat 2008 tarihinde aramızdan ayrıldı. Kabri; Antalya Uncalı mezarlığındadır.

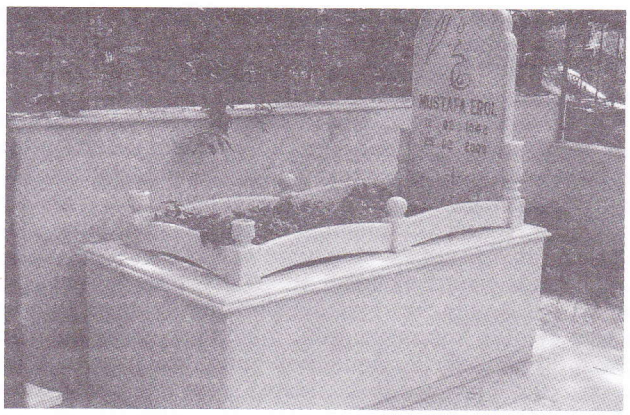

KENDİMCE DOKUNDUĞUMDA DİLE GELDİ SEDASI

ANDAÇ

Antalya için özel bir sayı çıkartmaya karar verdiğimizde, uzanabildiğim geçmişin derinliklerine giderek, kendimce onlara dokunup, dile gelen sedalarını sizlerle paylaşma fikri bana cazip göründü.

Bölgenin en eski kavmi olarak bilinen Solim Türklerinin (M.Ö. 11.000) zamanından bu yana tarihi gelişimini değil de: Başlangıca giderek tabii güzelliklerini anlatmadan önce, Antalya'nın daha doğrusu göçerlerin tabiriyle; "Teke Yöresi" nin yerleşim çizgilerinde kısaca dolaşıp konumuza ısınmaya çalıştım.

Söylenceye göre Bergama kıralı II Attalos'un: (M.Ö. 159-138) "Bana bir yeryüzü cenneti bulun" buyruğu ile aranıp keşfedilen ve adını kurucusundan alan, tarihi boyunca Attalia, Attaleia, Sathalia, Sattalia, Antalia gibi isimlerle anılan Antalya'nın yöredeki konumuna bir göz atacak olursak: Manavgat Çayı'nın doğusunda kalan, başta Alanya olmak üzere, bölgede "korsanlar ülkesi" olarak da anılan KLİKİA; Manavgat, Beşkonak, Serik, Gebiz, Dağbucağı'nın bulunduğu yer olan PİSİDİA; Manavgat Çayı ile Boğa Çayı arasındaki uzun şeride ise 'çeşitli ırklar ülkesi' olarak da geçen PAMPHYLİA; Boğa Çayından batıya doğru ve ilerisine de LİSYA veya LYKİA denirdi. Bu bölge ihtiyar Anadolu'nun en verimli toprakları arasında müstesna yerini her zaman korumuştur. Bu arada Batı Toroslar boş durmamış, geleceğin Antalya'sının doğumunu hazırlarcasına körfezin iki yanında yer alarak, düzlüklerinde şehrin hamiliğine soyunmuşlardır.

Artık yörenin hikâyesine, doğum sancılarına şahit olurcasına, eşi bulunmaz güzelliklerini tatlı bir şiiri mırıldanır gibi anlatabilirim.

Önce siyah bir boşluk vardı başlangıcı olmayan. Sonra Batı'dan Alp'lerin, Doğu'dan Himalaya'ların yoğun baskısına dayanamayıp, eskilerin 'son tekne kazıntısı' dedikleri gibi ihtiyar ve yorgun Anadolu'nun bağrında yükselmiştir genç Toroslar. Gençlik heyecanıyla kaynayan Toroslar, dünyaya geliş gayesini sorgulayıp düşünürken, mahallenin bıçkın delikanlısı edasıyla ilk görevine hemen başlama fırsatını kaçırmamış, yanından geçip uzaklaşan Kıbrıs adasını gördüğünde; "bizden akıp gitmesine razı değilim" dercesine, Akdeniz'in altından adaya uzanarak onu bulunduğu yere bağlamış, adanın bize ait olduğunu belirlemiş olmanın haklı gururunu taşımıştır.

Torosların yükselişi o yükseliş. Kaslarını gevşetip yerleşerek, günlüğünün yeni sayfasına, eteklerinde kurulacak şehrin hikâyesini yazmaya koyulur. Antik adı Cilimax olan, daha sonraları Olypmpos olarak anılan Tahtalı Dağı (2375 m.) Torosların efelerinden sayılır. Biraz kuzeyinde Çıralı'nın tepelerinde, Bodrum'da doğup aslı Türk olan Homeros'un İlyada destanında sözünü ettiği, ünlü Bellerophontes söylencesinde bile adı geçen, onbinlerce yıldır sönmayen Chimera alevi yanmıştır. Bu ateşe halk arasında 'Yanartaş' denir. Burada yükselen ateşin, karanlık çağlarda gemici feneri gibi yol gösteren çağrısına ilk önce carettalar cevap vermiş, binlerce yıldır Çıralı'nın sahillerini kendilerine ve yavrucuklarına en iyi sığınak seçerek vatan yapmışlardır. Ayrıca Belek, Anamur, Köyceğiz ve Dalyan sahilleri de onlara kucaklarını açmışlardır.

Toroslar gençti, kanı kaynıyor ve doğurgandı. Bir elinde tuttuğu ateşle yetinmedi. Doruklarından coştu kaynayan suları. Sular ilk önce yeri sarstı, üzerlerinden geçerken yerler yarıldı, bu uyanışı gökler seyretti. Sular büyük gürültülerle yol bulup inerek, eteklerinden yöreye yayılıp, insandan önce hüküm sürdüler bu topraklarda ve onların hayallerini gerçek kılmak için geçtikleri yollarda, doğacak insanlık medeniyetinin yolunu çizdiler. Yöre insanı, karanlık ve soğukta hedefsiz, yengecin çağnoz yürüyüşü gibi yan yan giderken ışığı hissetmiş, suyun sesine yönelmiştir. Eski kültürlerin kaynaklarında gördüğümüz kuruluş hikâyelerinin bir benzerini bölge insanı, suya yönelerek Antalya'nın geleceğini hazırlamaya koyulur. 'Don yürüme öğretir' sözündeki gibi, su da insana yürüme öğretmiş, böylece insan bağlarından çözülüp, hayata bağlanmıştır.

Torosların yapısı genellikle kalkerlerden meydana gelir. Kolay eriyebildiği için sayısız düden, polye, dolin, yeraltı nehri ve mağaralarla tipik Karst Topografyası oluşturmuştur. Üzerlerinden ve altlarından geçen suların sayıları 29 u bulur. Bunlardan 25 tanesinin coşkulu maceraları denizde sonlanır, 4'ünün ise içerlerde bulunan göllerde ve ovalarda biter yolculukları.

Akarsular boşa akmadılar, görevlerinin gereği olarak geçtikleri yerleri de doğurgan kıldılar, bereketli yaptılar toprakları. Aynı zamanda Chimera'nın ateşinde pişen ve kırmızı, kestane rengi, kahverengi gibi renkleri olan toprakları da taşıdılar ulaşabildikleri yerlere... Rendzina, Alüviyal, Koliviyal ve daha on ayrı çeşidi ile yayılıp bu yörede zenginliğin temellerini hazırladılar.

Taşı şekillendiren yontucu gibi, bölgeye şekil veren suların içinde en önemli Karstik kaynak, Toroslardan çıkan Kırkgözler'dir. Konu ilerlemeden, yeri geldiği için bir benzeşmeyi hatırlatmak isterim. 16 ncı yüzyılda Kanuni zamanında İstanbul'da yapılan ve suları devamlı akan Kırkçeşmeler'den bahsediyorum. Zaman içinde çeşmelerin

sayıları artsa da daima Kırkçeşmeler olarak anılmışlardır. Suların çeşmelerden boşa akmasına mani olmak için lüle tabir ettikleri musluklar takılmak istendiğinde ise halk; "akarsa aksın boşuna... Lüleye rızamız yoktur" demiş hiçbir zaman durgun sulara itibar etmemişlerdir. Tıpkı "su akar Türk bakar" sözünü hatırlatırcasına...

Konumuza dönecek olursak: Kırkgözler denize ulaşana kadar, Düden kaynaklarına ve Manavgat Çayı'na da karışarak yol alır. Kaleiçi'nden yaşlı bir dosttan dinlemiştim: Yatlimanı'ndaki iskeleden, Karpuzkaldıran'a (5-6 km) kadar mesafe içinde 29 tane irili ufaklı şelalesi, falezlerinden denize dökülürmüş. Şimdi ise bunlardan sadece Antalya'nın bir simgesi olan Düden Şelalesi, yok olmayı kabullenememiş, yanaklarından süzülen sevinç gözyaşları gibi akarak, Gençlik Parkı'ndan denize dökülürken serin esintilerini geride bırakır, eski görkemine yeniden dönmek üzere kökleriyle buluşur. Düden gibi Kurşunlu, Manavgat ve Uçan Su (su uçtu) şelaleleri de yörenin vazgeçilmez güzellikleri arasındadır. Bunlardan Gündoğmuş'ta bulunan Uçan Su şelalesi 25-30 metreden öyle yavaş ve süzülerek dökülür ki sanki bu topraklardan ayrılmak istemiyor gibicesine ilginç bir görüntü sergileyerek görenleri hayretler içinde bırakır. Bu özelliğinden dolayı da adına Uçan Su denmiştir.

Antalya yeraltı sularıyla da oldukça zengindir. Kırkgözler'den başka, Düzler Çamı Milli Parkı'ndan çıkan Gürkavak Kaynağı, Konyaltı Plajı karşısındaki Mağara Kaynağı, Yatlimanı'ndaki mescidin altından çıkan İskele Kaynağı, Düden, Hurma, Arapsuyu, Duraliler, Meydan Kaynaklarıyla suyu bol olan bu topraklar Toroslar'a her zaman minnettar kalmışlardır. Değerli arkadaşımız Jeoloji Mühendisi Nihat Şahin Bey, bu konu hakkında bilgisine baş vurduğumda bilgilerini esirgememiştir. Söylediğine göre; Bababurnu'ndan Yeniliman'a çizilen çizgi hattı boyunca denizin 30 metre altından itibaren Traventen Sekisi yer alır. İkinci seki falezlerdir. Şehir bu falezlerin üzerinde kurulmuştur. Bütün yerleşim alanı 675 Km2'yi kapsar. Üçüncü seki ise Kepez bölgesidir. 300 metre kut'una kadar yükselerek Torosların eteklerine yaslanır. Sanki şehre Antalya değil de Falezya dense yeridir denircesine...

Toroslardaki yeraltı suları Kırkgöz mevkiindeki kaynaklarla traventerlerin içine boşalır ve denize ulaşır. Bir kısmı da karada kaynak şeklinde oluşur. Belli başlı kaynaklara ilave olarak; eski iskelede 14 tane irili ufaklı kaynak sessizce denize dökülür. İskeleden Varyant'a kadar olan bölümde kaynak sayısı 30 dur. Yine İskele'den, Yaman Saz Bataklığı'na kadar olan mevkide (yaklaşık 10 Km.) Traventenlerin bittiği yer olarak da bilinen bölgeye kadar 160 ın üzerinde kaynak denizle buluşur. Bu kadar bol suları olan Antalya toprağı o kadar verimli olmuştur ki kesilenin, yananın yerine, ilk yağmurlardan sonra yenisi kendiliğinden fışkırır gibi çoğalmıştır. 1957 lerde şehri ziyaret eden Alman Kurupp Çelik Sanayi Fabrikaları sahibi, Alfred Kurupp Von Bahlen; "bastonum filizlenecek endişesi ile Antalya'da herhangi bir yerde, birkaç dakikadan fazla durmaktan çekiniyorum" sözleri bir gerçeğin ifadesidir.

1950'lere kadar şehrin hemen her sokağındaki arıklarda yol bulan Düden suyu, Havaalanı'nın yakınındaki Cırnık Kemeri denilen köprünün yanından ayrılan, adına Yediarıklar denilen yerden, şehre yayılarak gelen dağ kokulu sular arıklar içinde akarken, tıpkı geçmişte babalarının oradan su içtikleri gibi onların da eğilerek, arıklardan kana kana su içtiklerini, ayrıca evlerinin bütün su ihtiyaçlarını oradan sağladıklarını, sıradan bir olayı anlatır gibi bana aktaran Kaleiçi'nin yaşı bir hayli ilerlemiş insanlarından bir musikiyi dinler gibi dinlemiştim. Dünyada suyla sevişen, suya en iyi uyum sağlayan kaç şehir vardır bilmem ama Antalya geçmişinde kesinlikle bunlardan biriydi diyebilirim. Aynı zamanda bu arıklardan sebze ve meyve bahçeleri de sulanır, değirmenler döndürülürdü. Un öğüten bu değirmenleri işletenlere Kara Değirmenci denirdi. Müslüman olan halk, değirmen taşlarına biriken un kalıntılarını: 'hak geçmesi' olarak değerlendirip, günah işleme korkusundan dolayı Antalya'daki değirmenlerin hepsini Rumların işlettiği, 1922'ye kadar bu geleneğin devam ettiği bilinir. İnsan bozulmaya görsün!.. Bu kadar inceliği düşünen toplumdan nerelere geldiğimizi görmek oldukça düşündürücü: Varın gerisini siz düşünün...

Yazımda su bahsine daha devam edecekken, sabah meltemi ile dallarını hışırdatan ağaçların: "İşin suyunu çıkartma tadında bırak" dercesine seslenişlerini duyar gibi oldum ve hak verdim. Gece bunalan adamın sabahı gözlemesi gibi, ağaçlarda var olabilmek için güneşi bekliyorlardı. Torosların ateş ve suyla oynadığı bu muhteşem oyunu seyreden güneş ise, koyu turuncu rengini ortaya sermiş, ilk ışıklarını Toroslara savururken, bu oyuna katılmanın sevinciyle seslenip, bu topraklar için gücünü sergilemişti. Sakın güneşin de sesi olur mu demeyin, en güçlü ses onun sesidir. İnsanın duyup da aklını yitirmemesi için ışığında saklar güçlü sesini. Diğer canlılar duyarlar hep söylediğini...

Güneş, altın yıldızcıklarını serperek Torosları giydirmeye soyunur. Tepelerinde karaçamlar, ladin, sedir, ardıç, meşeler boy verir. Aşağılarda nefes alan kızılçamlar, pırnar, Halep çamı, gürgen, dişbudak, hayıt, ak meşe ve daha birçoğu dallarını güneşe uzatarak Yaradan'a şükranlarını sunarlar. Daha sonraları yeni doğum sancılarıyla ulu ağaçların aralarında yer bulan çalı ve maki türü bitkiler, çoğalarak dağı taşı renklendirirler. Delice, kocayemiş, sandal, yabani çilek, harnup, defne, kayacık, funda, zakkum, kekik, sütleğen, adaçayı, safran, kuşkonmaz, ballıbaba, çirişotu, krizantem, tokuzotu, çakırdikeni, vb. gibi daha niceleri süslü isimleriyle bölgede nefes alırlar. Ağaçlar olsun, bitkiler olsun güneşin sesini yapraklarıyla emip kökleriyle buluşturmasını bilirler. Onun sessiz sedasını duya duya büyüyüp çoğalırlar. Yeni açmış çiçekler, patlamış dallar, üstüne çiğ düşmüş yapraklar, tabiatın gerçek uyanışa kalkıştığını etrafa anlatırlar.

Bölgede çoğalan ormanlar doğuda Finike, Dalaman, Kaş, Kalkan, Demre taraflarında çok bulunan sedir ağaçları, yakın, uzak birçok ülkenin dikkatini üzerinde toplamıştır. Elde edilmesi için bitmeyen savaşların sebebi olmuş ve uygarlık tarihine de yön vermiştir. Her dem yeşil olan sedir ağacı 40 metreye kadar yükselebilen boylarıyla, bin yıl süren yaşam çizgileriyle de oldukça dikkat çekicidir. Antalya'nın Elmalı İlçesinin Çığlıkara bölgesinde bulunan Türkiye'nin en yaşlı sedir ağacı 25 metre boyunda, 2.62 metre çapında ve yaklaşık 2000 yaşındadır.

Çam ağaçlarında olduğu gibi sedirin de odununda reçine bulunduğundan, yaralandığında acı göz yaşlarını döker gibi, salgıladıkları kokulu reçinesiyle kendini onarır. Eminim reçinelerin fosilleşmesi sonucu kehribara dönüştüğünü bilmeyeniniz çok azdır. Yeri gelmişken konu hakkında dolaylı da olsa bir bilgiyi paylaşmak isterim. Reçinenin aynı zamanda eski Mısır'da ölülerin mumyalanmasında da kullanıldığı bilinir. Mumyalama tekniğinin her ne kadar Mısırlılara özgü olduğu zannedilse de gerçeğinde; Türkler Mısırlılardan çok öncesi mumyalama tekniğini bilirlerdi. Tıpkı Mısır'daki piramitlerin çok öncesinde, Türklerin piramitleri yapma tekniğini bildikleri gibi!.. Çinlilerin köşe bucak sakladıkları Beyaz Piramitler'in ve içinde bulunan mumyaların Türkler tarafından yapıldığını, Türklerin imzalarının her yerde var olduğu gerçeğini şimdilik görmezlikten, bilmezlikten gelseler de...

En yaşlı sedir ağacı
(Elmalı - ANTALYA)

Diğer tarafta Manavgat ormanları da gelişerek bölge için çok önemli bir konuma gelmiştir. Romalı kumandan Markus Antonyus bölgeyi ele geçirdiğinde değerini pek önemsememiş, aklı fikri Cleopatra'sında gözleri ufukta onu getirecek gemisini beklemeye koyulmuş. Aşıklar kavuştuklarında bir akşam üstü, Side kıyılarında günbatımını el ele göz göze seyrederken, sohbetin bir kıvrımında, yöresel cömertliği öğrenmiş ve yüz görümlüğü veren bir delikanlı gibi; "bütün bu bölgeyi size hediye ediyorum" dediğinde Cleopatra'nın yüzü akşam alacasında kızardı mı bilinmez. "Ne gereği vardı, zahmet oldu,mahçup oldum" gibi yöresel ağızla bir şeyler mırıldandı mı o da bilinmez ama; "iyi de oldu Mısır'ın ölü kokan mumya esintili havasından uzaklaşır buraya kendimi atarım" dediği rivayet olunur!.. Cleopatra, Antonyus'tan yakasını kurtarabildiği zamanlarda, Manavgat ormanlarından faydalanarak gemilerini yenilemiştir. Kendini Akdeniz'in sularına bırakıp çimdiği de malumdur. Üzerine yapışmış olan çöl kumlarını silkelemesinden Side sahillerinin altın sarısı kumları oluşmuştur.

II Beyazıt'ın oğlu Şehzade Korkut Antalya'da vali iken buradaki ormanlardan Barbaros'a sağlanan kerestelerle büyük bir donanma inşa ettirmiştir. Abdülaziz Han zamanında ise Süveyş Kanalı'nın inşasında da bu yörenin kresteleri kullanılmıştır. Ayrıca orduların en önemli silahı sayılan ok ise: Alâiye-Manavgat ormanlarındaki en körpe çam dallarıyla yapıldığından, yöre daima ilgi alanı olmuştur. Birçok köyün sadece bu işle uğraştığı bilinir. Türk ok sanatkârları en iyi oku uzun seneler süren uğraşlarla hazırlarlardı. Şöyle ki: Körpe çam dalları senelerce güneşte, soğukta, donda, fırın hararetinde, kar ve yağmur altında nöbetleşe tutulmak suretiyle çelik haline getirildikten sonra işlenirdi. Bilhassa Kanuni zamanında yöre bu yönden çok meşhur idi. Ayrıca bu ormanlardan reçine, zift, katran da hatırı sayılır biçimde kullanılırdı.

Buralarda güneşin oyunları saymakla bitmez. Dağlardan ovalara indiğinde; ağacı, toprağı türlü çiçek ve yemişlerle süsler. Bu toprakları; 250 çeşit çiçek, 40 çeşit sebze, 36 çeşit meyve ve 17 çeşit süs ağacıyla bezemiştir. Sıradan zannettiğimiz otlar bile bu topraklarda 36 çeşidi ile boy göstermiştir.

Teke yöresi böyle bir iç akışta, gökkuşağı gibi süslediği toprakların güzelliklerine güzellik katmaya, güneşin sayesinde devam etti. Bunlardan sadece birine örnek vermek isterim. Bölgedeki Akdağ (3.024 metre) üzeri bol çiçekli ve kokulu otlarıyla bilinen bir dağdır. Göğnem yağı diye bilinen meşhur tereyağı buradaki hayvanların gıdası olan otlar sayesinde isim yapmıştı. Şimdi ise sadece ismi hatıralarda kaldı. Halbuki otlar yine orada, inekler ise her zaman yayılır. Ama insanın uğraşısı, emeği dumura uğramış gibi görünür.

1897'de göçmen olarak gelen Giritliler, Şarampol mevkiine yerleştirildiklerinde çevredeki bol çeşitli otları görüp değerlendirmesini bilmişlerdir. Kırlardan topladıkları radika, vuvurez, arapsaçı, deve tabanı, (şevketi bostan) askolibrus, ebegümeci, kabak çiçeği, rezene, sirken, bostan güzeli, bilita, parapulya, lahana filizi, kuşkonmaz, enginardolması, koklangız, hindiba, ısırgan otu, madımak gibi otları, yemek ve salatalık olarak Antalya mutfağının vazgeçilmezleri arasına katmışlardır.

Bu saydıklarımın yanın da çok az bilinen meyvelerden bazılarını da hatırlamakta fayda vardır. Antalya'nın ovalarında 57 çeşit portakal vardır desem: Yerlisi hariç şaşırmayanınız olur mu acaba?.. Mesela bunlardan birisi şeker portakalıdır. Ağaç kavunu olarak da bilinir.

Portakala ilave olarak 24 çeşit mandalina, 6 çeşit altıntop (grappe) 9 çeşit turunç, 2 çeşit bergamot ve tatlı, yerli, kara, interdonat gibi isimleri olan 4 çeşit limon, gibi turunçgiller bile kendi aralarında kalite yarışına girişmişlerdir. Bergamot karakteristik mis gibi kokusuyla aranılan bir meyvedir. Kabuğundan reçel yapılır. Turunç ise caddelerin vazgeçilmez süsüdür. Onun da kabuğundan reçel yapılır. Ayrıca bütün narenciye türleri turunç fidanına aşı yapılarak üretilir.

Geçmişte bu yörede yetişen limonların, ayaklarla ezilerek çıkarılan sularının İstanbul sofralarında yerini aldığını bilmem bilir misiniz?.. Zamanın şartları onu gerektiriyordu elbette. Hoş İstanbullu bu çeşit hizmete alışıktı. Geçmişinde ayakla yoğrulan hamurlardan pişen ekmekleri yedikleri malumdur. Yaz-kış çıplak ayaklarıyla hamur çiğneyen, hamurkârların yardımcısı olan un işçilerine pasacı denirdi. Ekmek kadar meslekleri de kutsal olan pasacılar temizliğe çok dikkat eder, işe başlamadan her sabah gusül abdesti alırlardı. Konumuz Antalya olduğu halde zaman zaman İstanbul demeden duramıyorum. Hoş görüleceğini umut ederim.

Eskiden Mezbaha denilen yerin biraz daha ilerisinde, şimdiki tramvay istasyonunun son durağı olan bölge, geçmişte Rum mezarlığı olarak bilinirdi. Mezarlıktan Yalım Park'a doğru dik bir yokuşu bulunan bu semte bu yokuşundan dolayı Rum Yokuşu dendiğini, mahallenin yaşlı muhtarından öğrenmiştim. Rum Yokuşu'ndan, eski adı Çikin Oba olan, sonraları Güzel Oba olarak anılan yere kadar falezlerin üzerindeki kıyı şeridine eskiler Rum Yokuşu'nun kısaltılmışı olan Rumkuş derlerdi. Bu bölgede sayıları çok fazla olmasa da yetişen, beyaz Aydın incirine benzeyen lezzetli yemişe Rumkuş inciri denir ve özenlikle aranırdı. Halk arasında Urumkuş inciri de denirdi. Bu incir hakkında sevgili dostum Mustafa Akbaba ile sohbet ederken bana gülerek; "tadını bilmesen de eskiye ait güzel bir anı yakalamışsın. Hatırlar mısın Nasrettin Hoca elindeki ciğeri kapıp uzaklaşan kuzgun'un ardından: "Ciğer sende ama tarifi bende" demesi gibi Rumkuş incirinin tadı benim damağımdadır. Var sen ismini yad et" deyivermişti. Uğur Derman Beyefendi'nin zarif beyti aklıma geldi: "Ele geçmezse eğer sevdiğimiz / Çare ne? Eldekini sevmeliyiz!" diyerek "pazarlarda Altıntop'u, kızmemesi'ni bulabiliyorum" diyebilmiştim.

Atatürk'ün; "Şüphesiz Antalya dünyanın en güzel yeridir." Sözünü, arada bir geldiği Rumkuş Falezlerinin üzerinden körfezi, Konyaltı sahillerini, karşıdaki bilhassa gün batımlarında seyrine doyum olmaz Bey Dağları'nı seyrederken söylediğini bahsetmeden geçemeyeceğim. Atatürk, bakmasını bilmek kadar, bakılacak yerde durmasını bilmek de önemli olduğunu biliyordu. Ben de zaman zaman falezlerden güneşin, keskin ışıklarını dağların arkasına aşırmasını doyulmaz bir zevkle seyreder, böyle bir şehirde yaşıyor olmanın keyfini sürerim.

Antalya'nın Rumkuş incirinden başka, kaybolan daha eski bir lezzeti anmamak olmaz. O da Kamareddin diye bilinen kayısısı. "Bundan iyisi Şamda kayısı" sözüne ilham verdiğine inandığım kamareddin, başta Mısır ve Şam olmak üzere diğer Arap ülkelerinde geçmişte en çok aranan meyve olduğu bilinir. Ticaret için gelen gemiler, şehrin küçük olan limanında yer bulabilmek için yarışırlardı. O zamanlar yat limanı ticaretin merkezi durumundaydı. Girişindeki iki kule ile korunan limanın Tophane tarafındakinin adı Mendirek Kulesi, karşıda Mermerli tarafındaki kulenin adı ise Kız Kulesiydi. İki kule arasına çekilen zincirle ticaret gemileri gece koruma altında olurlardı. Bu iki kuleden de şimdi eser kalmamıştır. Ticaret ise yeni limana kaymıştır.Yat limanı ise Kaleiçi'nin kıyısında tarihi dokunun bir parçası olmaya devam eder. Kamareddin de yoklar kervanına katılmış, şimdi sadece kayısının tatlı ve daha küçük bir çeşidi olan Zerdali, Antalya'ya özgü bir lezzet olmaya devam eder. Kayseri ve Malatya kayısılarının dünyaca meşhur olan saltanatları devam ettikçe ben de: "Ah Antalya'lı ah!.." demeye devam edeceğim. Sanki kaybolan lezzetlerin yerini dolduracakmış gibi şimdilerde Antalya yeni lezzetleri yetiştirme gayretine soyunmuştur. Asılları Kaliforniya'dan gelen Guava, Fejoa, Anona, Avakado, Pecan, Çumkuat gibi isimleriyle göçmen yemişleri Antalyalı yapılmaya çalışılıyor.

Şehrin biraz da ikliminden bahsedelim. Burada bir yaz üç bahar yaşanır. Kış ise bazen sert soğuğunu gösterse de fazla tutunamaz, bir saatlik uzaklıktaki Saklıkent'te hükmünü yürütür. Antalya'da deniz sefası ila kayak keyfi arası bir saattir, desem abartmış olmam. Yaz aylarında şehir içinde, bilhassa temmuz ve ağustos aylarında eskilerin Eyyam-ı Buhur dedikleri sıcaklar hüküm sürer. Eskiden bu sıcaklardan korunmak için halk, evlerini meltem ve Manavgat rüzgârlarını alacak ve birbirine gölgesini düşürecek biçimde yaparlardı.

Yanmadan önce ben de Kaleiçi'nde böyle bahçeli bir evde yaşamıştım. Bahçesinde büyüttüğüm ebemkuşağından rengini almış çiçeklerin, ölgün zebercet yeşili yapraklar arasında günü karşıladıklarını hatırlar, şimdi sadece ayrılığın, dağılışın, çözülüşün seslerini fısıltı halinde duyarım. Ayrıca eski Antalya evlerine, arıklardan akan gürül gürül sular serinlik verirdi. Yazın her gün 10-11 arası denizden meltem rüzgârı çıkar, yerliler: "Meltem hanım geldi" diye sevinçle karşılarlardı. Geç vakitlerde ise Manavgat veya Alatimya denilen rüzgâr karadan denize doğru eser, gece yarısından sonra da hava poyraz yapardı. Bu rüzgârlar sayesinde yaşam biraz daha çekilir olurdu. 1960 dan sonra, eski evler, mahalleler, bağlar, bahçeler, yerlerini yükselen beton yığınlarına bırakmışlar; onlar da fırın ocağı tuğlaları gibi aldığı sıcaklığı daha da arttırarak yaşamı şehirde çekilmez kılmışlardır. Şehir, şehircilik-imar faaliyetleri adı altında ve yanlış davranışlarıyla da sorumsuz idarecilerin gazabına uğramıştır. Şimdi 'Antalya'yı eldekiyle sevmek, eldekinin kıymetini bilmekle olur' düşüncesine sarılmaktan başka bir şey gelmiyor elimizden. Ne yazık!..

Yağmurlara gelince: Bilhassa aralık ve şubat aylarında görülür. Bir anda boşalan, yağdığı zaman 'kadı kaçıran' denilen ünlü yağmurları vardır. Öyle ki bir-iki metre önünü görmek mümkün olmaz ve aniden kesiliverir. Sel götüren sokak ve caddelerde birkaç dakika sonra yağmurdan eser kalmaz. Sadece Büklü Dere (Kadın Yarı) den akan ve denize karışan kırmızı topraktan yağmurun yağdığı anlaşılabilir. İkinci meşhur yağmurlar ise, genellikle mart-nisan aylarında kendini gösterir. Bunlar sağanak şeklinde yağmazlar. Uzun sürmeleriyle anılan bu yağmurlara 'kırkikindi' yağmurları denir. Mayısa kadar süren yağmurlar faydalıdır. Haziran ve sonrasında yağarsa büyük zararlar verdiği bilinir. Antalya'nın dostu sayılan zerzemini sayesinde yağmurlar sünger gibi emilerek yok olur. Zerzemin aynı zamanda yüzyıllar boyu doğal kanalizasyon görevini de üstlenmiştir.

Antalya'yı güzel kılan tabiatı ile tanıtmaya gayretim, belki insanından az bahsederek yarım kalmış gibi görülebilir. Herkesin gıpta ile baktığı bu güzelim şehirde, yaşamaktan ve bulunuyor olmaktan gurur duyduğu anlarda, kendilerinden bir şeyler katarak daha da güzelleştirmek yerine, acaba ne yaparım da yozlaşmaya daha çabuk sebep olurum dercesine hoyratça kullanan insanımıza: Şimdiki kuşakların hiç göremeyeceği, ancak hayal edebileceği bir Antalya'dan maziyi hatırlatarak, şehrin şimdiki haline geliş hikâyesini anlatmak, genel düşüşüne ayna tutmak istememle, bu eksikliği giderebileceğimi düşündüm.

1970'li yıllarda bu şehirde ilk önce karavanlarıyla gelen turistler göründü. Daha sonra da hippiler, bu cennet köşesinde kendilerince çiçek çocukları gibi rengarenk açtılar. 1976'da Kemer'de ilk tatil köyü olan, Kemer İtalyan Tatil Köyü açılışını yaparak Antalya'da medeniyetin, kültür ve eğlencenin gelişimini sağlayıp öncülük yaptı. İlk önce üstsüz denize giren Avrupa'nın sıkıntılı hanımlarıyla tanıştık. Sonra çıplaklar kampını bağrımıza basarak 'Nü' yaşamın güzelliklerine (!) gözlerimizi açtık.Otel ve tatil köylerine sığmayan kültür ve eğlence yoldaşlarımız caddelere taşarak, bilhassa diskotek ve barlar sokaklarıyla o güzelim eğlence anlayışlarını bize tanıtıp sevdirdiler. Bizler de onlardan geri kalmayıp Türkü barlarıyla onlardan geri kalmadığımızı gösterdik. Bilindiği gibi gürültü, tabiata ait değildir. İnsan geldiğinde, ona özgü olan gürültü, bence dünyada ilk kirlenmenin başlangıcı sayılır. Antalya'da da öyle olmuştur. Gürültü ile nefes alan eğlence dünyası toplumsal bilincimizi geliştirdi. Ayrıca giyim kuşamımıza, müzik anlayışımıza katkıları da inkâr edilemezdi. Turizm, böylece gelişmemize ayna tutarak aşırılıklar kenti olmanın temellerini hızla yükseltti, cennet şehir olma unvanına layık olmaya çalıştı. Hem de insanı sayesinde ellerinden, dillerinden ne gelirse sunmaya çalışarak... Bu arada Türkçemize yapılan haksızlıklardan da bahsetmeden geçmek olmaz. Şehirde oteller, mağazalar, dükkânlar başta olmak üzere birçok isim yabancılaşmıştır. Beyni bozulmuş yığın yığın kafanın alınlarındaki bu lekeler, ihanet noktaları, hatta sivilceleri diyelim, süsmüş gibi iftiharla taşıdıklarını görmek sizce de üzüntü verici değil midir?.. Aslında işin gerçeğine gelirsek: Tatil ve eğlence için gelen turistlerin hiçbiri, bizlerin kendileri gibi olmamızı istemediklerini biliriz. Onların doğal yaşayış biçimlerini, davranışlarını hayranlıkla benimseyen, kabullenen bizler değil miydik?..

Şehirlerin hayatı da insanların hayatı gibidir. Yıllar geçtikçe şehirlerin de çehreleri kaçınılmaz şekilde değişime uğruyor. Kendine göre hususiyetleri, değerleri birer birer kaybolmakta, yerine yenileri gelmekte. Bir kere kaybolmaya yüz tuttu mu önüne geçmek mümkün olmuyor. Şehir hayatı yaşayan insanın hayatı da değişime uğradı mı, bir daha telafisi mümkün olmuyor. Bari yeni gelen, eskiyi aratmasa ne güzel olurdu. Lâkin atalarının maymundan geldiğine inanarak taklit yetenekleri geliştiren kimi insanımızın önüne geçilemiyor. Maymunun beyincik bölümünde olan bir arızanın, hiçbir hareketi yok etmediğini, lakin her şeyi bozduğunu düşünürsek yanlış bir yorum yapmadığıma eminim deyip bu konuya daha fazla değinmemeyi yeğlerim.

Şimdilik bu şehirde yaşıyor olmanın keyfini, gururunu, belki biraz hüznünü, yitirdiklerimizden dolayı da acılarını hissederek yaşayacağız. Antalya'ya elimizi uzatmanın zamanı çoktandır geldi de geçiyor bile. Önemli olan bu şehirde yaşamak değil, yaşıyor olmanın bilincini hissetmek gerekiyor. Tabii bu güzel şehir için, kültür değerlerine sahip çıkıp, gelişimine ve gayretlerini esirgemeden çırpınan güzel insanların da yaptıklarına saygı duymak, onları alkışlamak, onlara katkı sunmak başta gelen vazifemiz olduğunu da söylemeden yazımı bitirmek istemiyorum. Köşenizde sessiz sedasız oturan sizlere şehrin hikâyesini sunarken usulca okuduğunuz sayfaları çevirip, size anlattıklarımı elimizden kayıp gitmiş zamana, iç sızılarımızı sararak, düşüneceğinizi umut ediyorum.

Bu satırlar kaderi seni sevmek olan biri tarafından yazıldı...

DERGİLER DERYÂSINDAN - 9

YENİ HAYAT'DAN BUGÜNE ANTALYA DERGİCİLİĞİ...

EDİP ŞAİR FİKİR VE SANAT ADAMLARI YETİŞMESİNDE OKUL GÖREVİ YAPAN ANTALYA DERGİLERİNİN HİKÂYESİ

OĞUZ ÇETİNOĞLU – MEHMET ŞADİ POLAT

ocetinoglu@ttmail.com msadipolat@gmail.com

GİRİŞ

Dergiler, yayınlandıkları dönemlerin edebiyat, sanat, kültür, politika ve ilim hayatını yansıtan birer belge niteliği taşırlar. Bu sebeple tarihin birinci derecedeki kaynakları arasında yer alırlar. Onların, kütüphâne raflarında kalmasının haksızlık olacağı düşünülebilir. Çünkü her biri, maddî ve manevî külfet ürünüdür. Hizmetleri, yalnızca yayınlandıkları dönemlerde ulaşabildikleri okuyucu sayısı ile sınırlı kalmamalıdır. Hepsi değilse bile büyük bir bölümü; incelenmeye, kitap sayfalarında gelecek nesillere ulaştırılmalıdır.

Dergimiz Nevzuhur'un kadirbilir sâhibi Mustafa Akbaba,

bizlere, Antalya dergileri hakkında araştırma yaparak bir yazı yazıp yazamayacağımızı sorunca heyecanlandık. Bu mükemmel fırsatı, mümkün olduğunca noksansız ve en doyurucu şekilde bir yazı hazırlayarak kullanmayı kaçınılması mümkün olmayan bir görev olarak kabul ettik.

* * *

Küçük istisnalar bir tarafa bırakılırsa, Türkiye'de yayınlanmış dergiler, yeterince incelenmemiştir. Hatta Türk dergicilik tarihinin kilometre taşı olan çok önemli dergiler bile unutulmaya terk edilmiştir.

Türkiye'nin dört bucağında çıkan dergileri kütüphânelerin sessiz-huzurlu köşelerinde incelerken içiniz hüzünle burkulur ve Prof. Dr. Turan Yazgan'a bir defa daha hak verirsiniz: '*Türk basın tarihi adetâ bir dergiler mezarlığıdır.*'

Kitabevlerinde dergilere ayrılan köşeye baktığınızda, kütüphânelerde oluşan gri hüzünler, ışıltılı müjdelerle gelen bir bahar havasına götürür sizi. Kapakları bile hareketlilik ve heyecan doludur. Yapraklarını merak ve heyecanın oluşturduğu aceleyle çevirirken tatlı bir meltem yalar yüzünüzü.

Dergilerin ilk sayılarında; niçin çıktığını, hedeflerinin ve amaçlarının ne olduğunu sunuş yazılarından öğrenirsiniz. Bâzıları derginin çıkmasından önceki hazırlıkları, bâzıları bu sayının nasıl hazırlandığını anlatır. Sonraki sayfalarda karşılaştığınız bir şiir, bir desen, yorgun dikkatinize bazen su serper, bâzen vücudunuzun pek de hassas olmayan bir bölümüne dokundurulmuş iğne tesiri yapar.

Sayfa düzeninden, kalem ürünlerinin sayfalar arasına dağıtılmasından, mizanpajından, kullanılan harflerin punto ve karakterinden yola çıkarak, dergiyi hazırlayanı tanımaya çalışırsınız. Zevkleri, birikimi, hayata bakış açısı nedir, hoşgörülü müdür, radikal mi? Kimi mütevazıdır: Derginin, okuyucunun isteklerine göre şekilleneceğini açıklar. Kimi, yalnız küçük dağları değil, büyük dağları da kendisinin meydana getirdiğini iddia edercesine, okuyucuyu eğiteceğini, yeni bir akım oluşturacağını yüksek sesle açıklar. Bâzılarında akıllı bir gözü karalık ve atılganlık sezersiniz. Bâzıları pusuya yatmıştır. İdeolojisini belli etmeden sizi, kendisi gibi düşünmeye dâvetiyeler çıkarır. Bâzıları yeni ve kışkırtıcı ufuklara göz kırpar.

Biraz sonra, dergiler insan gibi görülmeye başlar. Güleryüzlü veya asık suratlı, yakamoz gibi bin bir ışıltılı veya siyah gözlükler arkasında ne düşündüğü bilinmez gözler gelir gözünüzün önüne.

Sayfalar arasında, yıllar öncesinden âşina bir isim görürsünüz. İlkokuldan, liseden sıra arkadaşınız, ilk göz ağrınız, sevdiğiniz veya nefret ettiğiniz, isteyip de dost olamadığınız, dostken çeşitli sebeplerle birbirinizi kaybettiğiniz isimler... '*Acaba O mudur ?*' merakıyla okur, hâfızanızı cendereye alır, satırlar arasında, kelimelerin derinliklerinde O'ndan izler bulmaya çalışırsınız.

* * *

Dergiler yazının mutfağıdır. Şiirler, hikâyeler, denemeler, makaleler... kitaplaşmadan önce dergilerde yayımlanır.

Tartışmalar, eleştiriler, değerlendirmeler önce dergilerde görülür. İlk ürünlerin heyecanı, yayınlanacak mı, yayınlanmayacak mı bekleyişinin ilk örnekleri, o güzelim ilk ürünler... makale, inceleme-araştırma yazıları, hikâyeler ve şiirler ... dergi sayfalarında kendini gösterir. Bir anda dünyanın en ünlü yazarı, edebiyatçısı olunuvermiştir! Yeni ürünlere gebe yüreğimizi bir sevinç sarıverir birden.

Şairler; şiir dergilerini, hikâye yazarları; hikâye dergilerini, ressamlar, heykeltıraşlar... sanat dergilerini heyecanlarla karşılarlar.

Deriler üzerine araştırmalar yapanların gergefinde başka türlü heyecanlar işlenir. Bir derginin kapağında; '*Yıl: 1, Sayı: 1*' notu, dergilerle ilgilenenleri anında harekete geçirir. Her derginin ilk sayısı, ilgilendiği alanı aydınlatan bir ışık, bir ateştir. Işık ümidi, ateş ise çevreyi saracak aşkı simgeler. Dergilerin ilk sayılarındaki sunuş yazıları bu sebeple merakla okunur.

Sunuş yazılarında çıkış amacının ne olduğu, ne yapılmak istendiği öğrenilir. Dergiyi çıkaranların donanımlarına dair izler aranır, kalıcılığın ipuçları bulunmaya çalışılır.

Ülkemizde; taraftarı, sempatizanı, militanı az veya çok olmak üzere, çok sayıda fikir akımı ve düşünce akımlarının çeşitli fraksiyonları var. Akımların ve fraksiyonların yöneticileri ve taraftarları, biraz maddî imkâna sâhip olduklarında mutlaka bir dergi yayınlıyorlar. Yayınladıkları dergilerin sunuş yazılarında dünya görüşlerini ya açıkça ortaya koyuyorlar veya önemli ipuçları veriyorlar.

Yakınımızda veya uzağımızda, fakat mutlaka yaşadığımız çevrede olup bitenleri, süreli yayınların önsözlerinden, sunuş yazılarından tâkip etmek çok kolaydır.

Dergilerin uzun veya kısa ömürlü olması, şans veya kader değildir. Hangi dergiler uzun ömürlü, hangileri bir-iki sayılık olmuş ve niçin ? Dergi yayınlamaya teşebbüs edenler her şeyden önce '*Nasıl bir dergi hazırlasam da, 500. 1000. sayılara ulaşsam ?*' Diye düşünür. Erbabı, bu soruların cevaplarını sunuş yazılarından öğrenebilir.

İyi okumalar...

TÜRKİYE'DE DERGİCİLİK

Türkiye'de yayınlanan ilk basılı yayın organı, o dönemde Osmanlı toprağı olan Mısır'da Mısır Vâlisi Kavalalı Mehmed Ali Paşa'nın Arapça olarak 20 Kasım 1828'de yayınlamaya başladığı *Vekayi-i Mısrîye* isimli gazetedir. İstanbul'da yayınlanan ilk Türkçe gazete; 11 Kasım 1831 târihinde *Takvim-i Vekayi* adını taşıyordu.

Ik gazetenin yayınlanmasından 21 yıl sonra Türk okuyucusu, o dönemde '*mecmua*' olarak anılan yayın organı ile tanıştı: 26 Mart 1849'da İstanbul'da yayınlanmaya başlayan Vekayi-i Tıbbiye Mecmuası.

İstanbul dışındaki yerleşim bölgelerinden yine o dönemde Türk toprağı olan Selanik'te, Mustafa isimli bir zat, 1874 yılında Âyine isimli mecmuayı yayımlanmaya başladı. Anadolu şehirlerinde öncülük, İzmir'e aittir. Sonradan çok tanınmış bir romancı olan Hâlid Ziya (Uşaklıgil), '*Nevruz*' isimli mecmuayı, 1 Mart 1884'te, Tevfik Nevzat ve Bıçakçızâde Hakkı Efendi ile birlikte yayın hayatına kazandırdı.

ANTALYA'DA DERGİCİLİK

Ulaşılabilen bilgilere göre; İstanbul'dan 71, Selanik'ten 46, İzmir'den 36 yıl sonra Antalyalılar '*dergi*' adlı yayın organı ile tanıştılar.

Merak edenler için, '*dergi*' adlı yayın organının İzmir'den Antalya'ya ulaşıncaya kadarki uğrak yerlerini de şöylece özetleyelim: 1908'de Bursa'da; Bârika- İrşad, 1909'da Ankara'da; Adalet, 1909'da Konya'da; Bârika, 16 Ekim 1909'da Trabzon'da; Envar-ı Vicdan, 12 Şubat 1910'da Kastamonu'da; Tiraje, 1911'de Kayseri'de; Erciyes, 1913'te Sivas'ta Özdelik, 1913'te Erzurum'da Mektep Duyguları.

Denilebilir ki Antalyalılar, ilk dergi ile tanışmalarındaki gecikmeyi, kaliteli ve çok sayıda dergi yayınlamak suretiyle telafi ettiler.

Osmanlı Türkçesi ve Arap harfleri ile yayınlanan bu dergiler aynı zamanda Cumhuriyet dönemi Türkçesi için köprü vazifesini de üstlenmişlerdir. O zamanki imkân ve şartlarda ilim, fikir, edebiyat, hiciv, şiir ve zaman zaman siyâset gibi konularda aynı zamanda birer okul gibi gönüllü eğitim hizmetleri mücadelesini verebilmek aslında emek ve sorumluluk isteyen çok zor bir iştir. Bu düşüncelerle dergileri çıkartan vatansever idareci ve yazarları şükranla yâdetmek, onların bıraktığı güzel mirası daha ilerlere götürmek genç neslin vazgeçilmez görevi olmalıdır. Gelişen teknik imkân ve ulaşım sistemleri dergiciliğin daha kolay ve ilgi çekici hazırlanıp yayınlanmasına fırsat vermektedir. Fikir fidanlığı ve yazar mektebi olan dergiler; matbaalarda basılanların dışında, çeşitli WEB sitelerinde, CD, DVD veya taşınabilir hâfızalarda yayınlanmaktadır

Yeni Hayat Dergisi

Antalya'da yayınlanan en eski dergidir. 1920 yılında Antalya

Muallimler Cemiyeti tarafından, '*On beş günde bir*' yayın programı ile kültür hayatına kazandırıldı. Derginin, Sorumlu Müdürü, Hakkı Nezih ve Başyazarı, Namık Kemal'dir.

Yeni Hayat Dergisi'nin, Millî Kütüphane'de bazı nüshaları vardır.

Doğu Dergisi

1922 yılında, '*Yarım aylık edebî, terbiyevî mektebçiler mecmuası*' tanıtım cümlesi ile yayınlanmaya başladı. Derginin Sahibi ve Mesul Müdürü; Niyazi Recep Bey, Edebî Kısmı Müdürü; Doktor Cemil Süleyman'dır. Derginin idarehanesi; Antalya'daki debboy civarında bulunan, Anadolu Matbaasındaki özel dairedir. 8 sayfa olarak yayınlanan Doğu Dergisinin bir yıllık abone bedeli, posta dâhil 200 kuruştur. Derginin tanesi ise 10 kuruştur. Derginin standart bir boyutu yoktur.

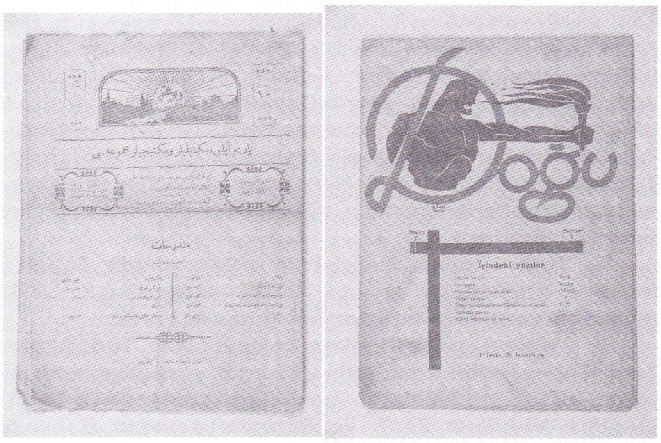

Doğu Dergileri

Doğu Dergisinin yazarları arasında; Necati Kayı Alp, Doktor Cemil Süleyman, A. Tevfik, Sadık Sungur Alp, Süleyman Fikri (Erten) ve Abdullah Zühtü gibi kişiler bulunmaktadır. Ayrıca dergide, Doğu müstearını kullanan bir yazar da bulunmaktadır.

Doğu Dergisinde; şiir ve hikâyeler, seyahat yazıları, tarımla ilgili yazılar, tarih ve eğitim konulu yazıları yer almıştır.

Doğu Dergisinin bazı sayıları Ankara Millî Kütüphanede, İstanbul'da Beyazıt Devlet Kütüphânesi Hakkı Tarık Us Osmanlıca Süreli Yayınlar Bölümü'nde ve Kastamonu İl Halk Kütüphanesinde mevcuttur.

Ticaret Dergisi

1927 yılında, Antalya, Ticaret ve Sanayi Odası tarafından '*aylık*' olarak yayınlanmıştır. Ticaret Dergisinde, ticaret, ziraat ve sanayi gibi iktisadiyatın her sayfasından makaleler bulunacağı belirtilmiştir. Antalya Matbaası'nda 18.5 X 27.3 santim ölçülerinde basılan Ticaret Dergisi'nin Beyazıt Devlet Kütüphanesinde bir nüshası bulunmaktadır.

Çağlayan

Adını Antalya'daki çağlayanlardan aldığını ifâde eden dergi, 10 Aralık 1935 tarihinde yayın hayatına başladı. Sanat edebiyat ve düşünce dünyasına büyük katkısı olan derginin İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Sıtkı Tekeli İdare Müdürü: Mehmet Hikmet Öner'dir. İdare Yeri, Antalya Millî Kütüphane olarak bildirilmiştir. Derginin aylık fikir ve edebiyat dergisi olduğu, başlığın altında ifade edilmektedir. Antalya Basımevinde basılan, 29,5 x 21 ölçülerinde ve 16 ile 24 sayfa arasında değişen derginin yıllığı 120 kuruştur.

Çağlayan, Türk Akdeniz Dergisi'nden iki yıl önce yayma başlamıştır. Mahmut Şakiroğlu örneğinde görüldüğü üzere bazı bilim adamları derginin halkevi ile ilgisinin olmadığını iddia etmektedirler. Bu yargı genelde doğru kabul edilse bile, Çağlayan'ın yayın amacı ile halkevi dergilerinin ilkeleri birebir örtüşmektedir. Öte yandan dergide '*Antalyalı! Halkevi kendi evindir. Çarşamba günleri akşama konferans salonuna gelmeği unutma*' gibi, halkevleri ile ilgili çok sayıda duyuruya rastlanmaktadır. Yine Halkevinin faaliyetleri de çoğu defa yorumlanarak yayınlanmıştır.

1930'lu yıllardan itibaren yayın hayatına atılan dergilerin genel amaçları, CHP'nin prensiplerini vatandaşlara telkin etmektir. CHP'nin 29 Mayıs 1939 günü düzenlenen 5. Kurultayı'nda alınan '*Klasik okul terbiyesinin dışında yığına devamlı ve yeni Türkiye'nin ileri geliş yollarına uygun bir halk terbiyesi verme*' kararı, yine dönemin dergilerine yansıyan hususlardandır. Öte yandan yayınladıkları muhitin kültür seviyelerini yükseltmek, yerel araştırmalara ağırlık vermek, genel hedeflerdendi. Çağlayan'ın genel yayın politikasını ise şu şekilde sıralayabiliriz: Kemalizm'i hayat felsefesi haline getirmek, yapılan devrim hareketlerini halka benimsetmek, yerli malı kullanımı teşvik etmek, okuma alışkanlığını yaymak, okuma zevki kazandırabilme kaygısı ile ilgi çekici konulara yer vermek, Antalya'nın sosyokültürel hayatına katkıda bulunmak, '*devrim edebiyatı*' oluşturmak, yerel değerlere ağırlık vermek, Antalya'yı diğer yöre halklarına tanıtmak.

Çağlayan Dergisi, 22 sayı çıktıktan sonra yayınına ara vermiş ve daha sonra, Mayıs 1943 yılında tekrar çıkmaya başlamıştır. Derginin bu döneminde de İmtiyaz Sahibi ve Neşriyat Müdürü; Sıtkı Tekeli'dir. İdare Müdürü ise, Mehmet Hikmet Öner'dir. Yönetim adresi de değişmemiştir. Bu dönemde derginin 6 aylık bedeli 120 ve 12 aylık bedeli 240 kuruştur.

Çağlayan Dergisi'nin yeniden yayın hayatına başlamasıyla ilgili olarak, '*Tekrar Çıkarken*' başlıklı sunuş yazısında şöyle denilmektedir: '*Memleket kültürüne hizmet gayesi ile ve hiçbir fedakârlıktan çekinmeyerek çıkartmakta olduğumuz Çağlayan'ın intişarı, elimizde olmayan bazı zaruri sebepler dolayısıyla, muvakkaten durmuştu. Olgun kalemlerin tok sesini yurdumuzun dört bir tarafına duyurmaya çalışan dergimizin bu muvakkat sükûtuna bizden fazla okuyucularımızın üzüldüğüne eminiz.*

Bu gün sevgili okuyucularımızdan gördüğümüz mütemadi teşvik ve gayretlerle önümüzde beliren bütün mâniaları gözümüz görmemiş ve kıymetli elemanlarımızın coşkunluğu karşısında bunları adeta istihfaf ederek yeni bir ruh, sarsılmaz bir zindelikle tekrar mücadele sahasına atılmış bulunuyoruz. Bu cesaretimiz sırf gençlikten aldığımız ilham ve ruh, yarınki neslin önünde beliren ufku çok geniş ateşin görmemizden ileri gelmektedir. Temiz ve şerefli bir mazisi olan mecmuamızın bu gün elimizde, geçmiş sayılarından bir tânesinin bile bulunmaması, memleket ufuklarından taşarak uzak ülkelerde takip edilmesi şevkimizi bir kat daha arttırmıştır. Bütün bunların fevkinde olan, cumhuriyet temelleri ise, bizleri büsbütün başka bir hamle hızı, yorulmak bilmeyen, ihtiyarlamayan bir zihin ve fikir membaı bahşetmiştir. Bununda diğerlerine inzimamı ile harekete gelmek isteyen Çağlayan ailesi bu vaziyet karşısında daha fazla nasıl sükût edebilirdi. 'Bu dönemde 13 sayı çıkan Çağlayan Dergisi, Mayıs 1944'te yayın hayatına son vermiştir.

Çağlayan Dergisi'nde, fikrî ve edebî yazılar yanında, edebiyat, ekonomi, tarih ve sanat tarihi, halk kültürü, biyografi, eğitim gibi konularda muhtelif yazılar yayınlanmıştır Derginin yazar ve şairleri arasında, Muammer Lütfü Bahşi, Kemal Kaya, Baki Süha, Reşat Oğuz, M. Aşır Aksu, Süleyman Fikri Erten, Hamit Macit Selekler, Sıtkı Tekeli, Nuri Özboy, Neyfel Türeli, Ziya İlhan, M. Sadi Fırat, Faruk Ediz, Şaban Tüzün, Naci Kum Atabeyli gibi isimler vardır.

Antalya dışından ve bütün Türkiye'de tanınan; Mehmet Kaplan, Kemal Tahir, Sadeddin Buluç, Ahmet Ateş, Ârif Nihat Asya, M. Kaya Bilgegil, Cahit Külebi Çağlayan Dergisi'ne katkıda bulunmuşlardır. Derginin ilk dönem çıkan sayılarından 1–18. sayılar ile, ikinci dönemi yayınlanan 13 sayı, Ankara Millî Kütüphane'de bulunmaktadır.

Türk Akdeniz

Antalya Halkevi'nin yayın organı olarak Antalya'da Şubat 1937'de, *İki Ayda Bir* yayın programı ile yayınlanmaya başladı.

0,5 X 29,5 santim ölçülerinde, 18 ile 36 sayfa arasında değişen hacimde yayınlanan Türk Akdeniz Dergisinin birinci sayıda açıklanan künyesi: Genel Müdürü. Muammer Lütfü Bahşi Yazı İşleri Müdürü: Kemal Kaya. Derginin İdare Yeri ve Sahibi; Antalya Halkevi. Derginin basıldığı yer: Antalya Basımevi.

Derginin yayınlanma gayesi, birinci sayıda şöyle belirtilmektedir.

' Denizimizin dalgalarında, dağlarımızın kayalarında, ovalarımızın topraklarında, her devirde, eski tarihleri katlayıp, yeni tarih açan asil milletimizin şan ve şeref sesleri yükselmektedir. Antalya ve civarındaki eski eserler birçok yabancı âlimlerin bile tetkik mevzu olmuş, bunlar hakkında ciltlerle kitaplar yazılmıştır. Bu havalinin ayrıca zengin bir folkloru vardır. Eski ve yeni Antalya arasında mukayeseli vesikalar elde etmek, ancak mahallinde mümkün olabilir. Antalya, son bahar yaprakları ile, ilk bahar filizlerinin öpüştüğü baharlar diyarıdır. Asırlardan beri, Avrupa edebiyatına ilham veren portakal bahçeleri, Antalya'nın en karakteristik özelliğini teşkil ediyor. Hem de bu gün birçok sıcak iklim nebatları yetiştirilmektedir ki, bu manzarayı daha gönül alıcı şekle getirdi. Tabii membalarımızın zenginliği, ziraî ve iktisadî faaliyetler, her an yeni bir inkişaf sahası buluyor. Bütün bunlardan başka, yurdumuzun her köşesi gibi, Antalya'mız da; cumhuriyetimizin feyizli verimleri ile, her alanda günden güne, çok ileri adımlar atıyor, güzelleşip zenginliyor. İşte, muhitimizin bu geniş varlığını Akdeniz kıyılarından bütün yurda ulaştırmak ve onun tarihi ve coğrafi vesikalarını toplamak istediğimiz için, Türk Akdeniz'i çıkarıyoruz. Dileğimiz, dergimizi okuyanlara her sayfamızda, daha ziyade Antalya'yı ve Türk Akdeniz'i göstermektir.'

Birinci sayıda yer alan 2 yazı dikkati çekiyordu: **Antalya Coğrafyası*: Kemal Kaya. **Antalya Narenciye İstasyonu ne için açılmıştır?*: Ali Sami Yen.

Derginin Genel Müdürü olan Muammer Lütfü Bahşi'nin, Kuşadası Hâkimliğine tâyin edilmesi sebebi ile, Ekim 1937'de yayınlanan 5. sayıdan itibaren, genel neşriyatı idare etmek görevi, Yazı İşleri Müdürü Kemal Kaya'ya verilmiştir. Bu sayıdaki yazılardan bâzılarının başlıkları ve yazarları: **Sıtma Sivri Sineği Dünyaya Nasıl Gelmiş-Bir Cava Masalı*: Kemal Kaya. **277 Yıl Önce Elmalı*: Süleyman Fikri Erten. **Cumhuriyet ve Antalya*: Kemal Kaya Kayalı. **Cumhuriyette Antalya*: Muammer Lütfü Bahşi. **Finike İle Antalya Arasında*: Kemal Kaya (Tercüme). **Alanya Beyi Kılıç Arslan ve Alanya Tarihini Aydınlatan Bir Belge*: Mevfel Türeli. Dergide bir de Vedia Abla imzalı masal vardı.

Türk Akdeniz Dergisinin 11. ve 12. Sayıları, Cumhuriyetin ilan edilişinin 15. Yılı münâsebeti ile, özel sayı olarak birlikte çıkmıştır. Bu sayı 150 sayfa olarak, İstanbul Ülkü Basımevinde basılmıştır.

Kemal Kaya, Millî Eğitim Bakanlığı Neşriyat Müdürlüğündeki yeni görevine tâyin edilince, derginin 13. Sayısından itibaren Neşriyat Müdürlüğünü; Kemal Ant üstlendi. 13. sayıda Süleyman Fikri Erten'in; *Antalya'dan Anamur'a Doğru* başlıklı yazısı dikkati çekiyordu. Bu yazının 2. bölümü, bir sonraki yazıda yayınlandı. Dergide ayrıca Halkevlerinden haberler vardı.

Derginin 14. Sayısından itibaren Sahip ve Mesul Müdürlüğünü Lütfü Gökçeoğlu üstlendi. 15. Sayıdan itibaren, Derginin sahibi olarak, Antalya Halkevi ibâresi geçmektedir. Dergi, 16. Sayıdan itibaren İsparta Matbaasında, basılmaya başlandı. 23. Sayıdan itibâren ekonomik ve teknik sebeplerden dolayı, derginin yayınına bir müddet ara verildi. 24. sayı, 06.11.1942 tarihinde yayınlandı. Türk Akdeniz Dergisi'nin, bu sayıdan itibaren Neşriyat Müdürlüğünü; Kemal Ant, Yazı İşleri Müdürlüğünü ise Enver Akcan üstlendi. Dergi yine Antalya Matbaası'nda basıldı.

Nisan 1940 tarihinde yayınlanan 17. sayısında "*Millî Şef'e çekilen telgrafın cevâbı, Cemal Gültekin'in Alanya, S.Fikri Erten'in Alanya Kalesi, Kemal Ülkücü'nün Uçucularımıza (şiir), Nuri Ceylanlı'nın Grapefruit tin tekâmülü, çeşitli mâniler, Mazhar Tınmaz'ın Antalya Notları, Rıza Soysal'ın Kumbara, Mehmet Emin Akbaba'nın Bilmeceler, F.Uluğkay'ın Eski inançlar ve âdetler ile derginin evimizden haberler*" makale, şiir bilmece ve yazıları dikkate değer nitelikte idi.

Türk Akdeniz Dergisi'nin, 1944 yılında Şubat ve Temmuz arasındaki sayıları, 32-34 sayı olarak birlikte yayınlandı ve bu sayı ile, yayın hayatına son verdi.

Yedi yıl içinde, toplam 34 sayı çıkan Türk Akdeniz Dergisi'nde, çeşitli konularda 266 adet yazı yayınlandı. İlgi çeken diğer makalelerin başlıkları şöylece verilebilir: **Antalya Muhitinin Tarih ve Etnografyasından Bahseden Eserler.* **Antalya Büyükleri / Ayaklı Kütüphane Mehmet Emin Efendi.* **Eskimo Adaleti.* * *Mehmet Emin ve Nedim.* **Amerika'yı Keşfeden Şimalliler Arasında Bir Türk.* (İzlanda Hikâyesi) **Köye Doğru.* **Antalya'da Toroslar.* **Beydağı Destanı.* **Biz Türk Gençleri.* **Millî Ekonominin Değeri.* **Harbin İktisâdî Hareketler Üzerine Akisleri ve İhtikâr.* **İnkılâp ve Cumhuriyetimiz Hakkında Bir Hitâbe.* **O'nun İzinde ve O'nun Hızındayız.* **Türklüğün ve İnsanlığın En Büyük Simasını Kucaklarken.* **Akseki Kazasının Alaçeşme ve Geriş Köylerindeki Eski İnançlar ve Âdetler.* **Antalya Folkloru / Doğum ve Çocuk Büyütme.* **Antalya'nın Kemer Nahiyesinde Söylenen Bilmeceler.* **Antalya Köylerinde Halk Doktorluğu, Baytarlığı ve Eczacılığı.* **Kazalarımız: Tanıyalım.* **Narenciyede Budama ve Fidan Dikme Hakkında Bir Konuşma.* **İpekböceğinin Menşei Hakkında Bazı Tarihi Bilgiler.* **Antalya Yaylalarında Meyveciliğin İktisâdî Kıymet ve Durumu.* **100 Yıl önce Antalya.* **Alanya Tarihi Hakkında.* **İstiklal Harbinde Antalya'nın İlk Şehidi.* **Antalya Tarihinin Ana Hatları.* **Alanya Kitabeleri ve Eski Eserleri.*

Masallara, hikâye ve esânelere ve tercüme yazılara da sayfa ayıran Türk Akdeniz Dergisi'nde yukarıda isimleri geçenler dışında imzalarına sıkça rastlanan yazarlar: Selim Refik Refioğlu, Tayyar Anakök, Sabahattin İmer, Burhanettin Onat, Ekrem Reşit Uluç, Osman Andıç, Reşat Oğuz, Behçet Kemal Çağlar, Behlül Dal, Câhit Külebi, Enver Akcan, Fâruk Ediz, Fikri Göksay, Hâmit Mâcit Selekler, Kemal Ülkücü, Mehmet Çınarlı, Şaban Tüzün, Cemal Gültekin, Hilmi Tuncer, Ali Sâmi Yen, Cahit Erencan, Rasih Kaplan, Rıza Erdem, Sadık Başarankurt, Tahsin Özdemir, Nâci Kum, Nesrin Balıkçı ve Nilüfer Aren.

Dergide ayrıca; bibliyografya, biyografi, coğrafya, edebiyat ve edebî türler, eğitim, ekonomi, halk kültürü, monografi, sağlık, tarım, tarih ve sanat tarihi konulu yazılar ile haberler bulunmaktadır.

Kırkgöz

25 Haziran 1959 tarihinde, 'Aylık Eğitim-Fikir-Sanat ve Edebiyat Dergisi' tanıtı cümlesiyle yayın hayatına başlayan derginin Sâhibi Akdeniz Bölgesi Köy Öğretmenleri Derneği'dir. Derneğin yayın organı olan Kırkgöz Dergisi'nin Yazı İşleri Müdürü: Musa Okay, Teknik Sekreter: Altan Tekyıldız'dır. İdare yeri: Kardeşler Matbaası olarak bildirilmiştir. Her türlü posta mektup ve havale adresi: Posta kutusu 66 - Antalya şeklinde verilmiştir. Abone şartları: Yıllığı: 10, altı aylığı: 5 lira, sayısı 75 kuruştur.

Derginin 25 Haziran 1959 tarihli birinci sayısındaki makalelerin başlıkları ve yazarları şunlardır: **Güneyden Selâm*: Altan Tekyıldız. *Sayım Günü*: Ünal Şöhret Dirlik. **Yeşil* (Şiir): Fahrettin Sakallıoğlu. **İn*: İlhan Güngör. **Çocuk Doğdu*: Mustafa, Necati Tural. **Yaşanmayan Ay* (Şiir): Ali Serin: **Gürgen Yaprakları* (Hikâye): A. Tekyıldız: **Köyden Mektup* (Şiir): Ü.Ş. Dirlik. **Bu da Bir Dert*: Ziya Yiğit. **Doktor*: A.Tuzcuoğlu. *Gerçekçi olmak*: Mehmet Ali Yiğiter. **Kitaplar arasında*: Mevlüt Kaplan. **Biraz Koş* (şiir): Şerafettin Bosnalı. **Bir dönemeçte*: Başaran. **Çamlıkta Gece* (Şiir): Adnan Tuzcuoğlu.

' *Birkaç Söz*' başlıklı sunuş yazısında özetle şöyle deniliyordu; '*Âdet olmuş. Her yayın organı ilk çıkışta, okuyuculara amaçlarını duyurur. Fikir, San'at, Eğitim ve Öğretim Dergisi olan Kırkgöz'ün de birkaç sözü vardır bu arada. Köy ve köylü dâvâsı başta gelir. Kaderleriyle baş başa bırakılmış, unutulmuş bu çilekeş insanların gerçek hayat hikâyelerini dile getirmek, onların tükenmek bilmeyen dertlerine neşter vurup, neş'e ve ızdıraplarına ortak olmak. San'at zevki üstün olan milletler, uygarlıkta en önde bulunurlar. Fikir ve san'atın önem taşıdığı ülkede yaşayan insanların geleceği mutlu ve aydınlıktır. Kırkgöz, fikir ve san'at alanında kendisine düşeni yapacaktır. Kırkgöz, Cumhuriyet ve devrimlerin koruyucusu olup, cehalet ve geriliğin savaşçısıdır. Genç kalemlere sayfalarını daima açık tutan Kırkgöz, yaşama gücünü, değerli okuyucularının samimi ve sıcak alakalarında bulur. İlk adımı attığımız bu gün, yolumuzda ilerlerken, duyduğumuz neş'e ve sevinci sizlerle paylaşırız okuyucu kardeşler. (Bu derginin de son sayısının numarasını ve tarihini verebilmek iyi olur.)*

Kırkgöz Dergisi, Şubat 1962'ye kadar 10 sayı yayınlanmış ve kapanmıştır.

KIRKGÖZ

Aylık Eğitim Fikir San'at ve Edebiyat Dergisi

Sayı : 1 Haziran / 1959

BU SAYIDA

BEYAZIT DEVLET KÜTÜPHANESİ
SÜRELİ YAYINLAR No. 6.3216
TASNİF No. T.910 (05) 9635
Beyazıt Devlet Kütüphanesi Kitaplığı

Antalya Barosu Dergisi

1979 yılında, Aktan Gülener ve Baro Başkanı Feridun Baloğlu'nun da içinde bulunduğu bir ekip, teksir makinesiyle çoğaltılarak, iki sayfa olarak yayın hayatına kazandırılan derginin, o günden bugünlere yaklaşık yirmi sekiz yıllık bir geçmişi var. Baro dergileri, Türkiye'nin değişik baroları tarafından çıkartılır. Bunlarda daha çok Yargıtay Kararları veya hukukla ilgili konular vardır. Başından beri kültüre, sanata ve mizaha yer veren Antalya Barosu Dergisi, Cumhurbaşkanlığı'na, Yargıtay Başkanlığı'na ve TBMM. Başkanlığı'na gönderilmektedir. '*Böyle bir dergide mizah ne kadar uygundur veya kültür-sanatın ne işi vardır?*' diye tartışılmıştı. Fakat Baro Başkanlığı da yapan Aktan Gülener döneminde yayın yönetmeni Cengiz Gökgöz derginin, ülkenin en çok ilgi çeken Baro dergisi olduğunu, Türkiye Barolar Birliği Kongresi'nde öğrendiğini ifade etmektedir.

Başta barolar olmak üzere çeşitli toplantılara gidildiğinde '*Dergi getirdiniz mi? Antalya Barosu Dergisi geldi mi?*' gibi sorulara muhatap olan dergi mensupları dergiyi daha faydalı hale getirebilmek için daha çok gayret ediyorlardı. Dergide, Nusret Gürgöz'ün, Turgay Değirmenci'nin şiirleri de yer alıyordu. Faruk Erem'in bir ceza avukatının hatıralarıyla ilgili olarak yazdıkları gibi çeşitli kalem ürünleri dergide yer alıyordu. İşin ilgi çekici yanı, bu dergi, Antalyalı avukatlar dışında herkese ulaşmıştı. Böyle bir çalışmanın, o zamanki 58.000 kişilik avukatlar grubuna ulaşması, hem de Antalya çevresinde kültür ve sanatla ilgili kişilerin bu dergide buluşması mümkün müdür diye düşünmek gerekir. Böyle bir girişim başarılsa çok heyecan verici olurdu.

Güney

Antalya'da, 1 Aralık 1988'de Adana, Hatay ve İçel illerine hitap eden, Turgut Develi tarafından yayınlanmaya başlanan dergi. 2 sayı çıkabilmiştir.

(Ankara'da yayınlanan aynı isimdeki bir dergiye ait tanıtım yazısının altında bulunan yukarıdaki notta yazılı Antalyalı Güney Dergisi'ne ulaşmak mümkün olmamıştır.)

Kırk Merdiven

1990 yılında, *Serik Postası Gazetesi'nin* sanat eki olarak yayınlanmaya başladı. Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Ali Oğuz Kâhya idi. Kâhya, aynı zamanda *Serik Postası*'nda köşe yazarıdır. Yazı Kurulu, Tevfik Sorgu, Salih Mercan, Nuri Erkal, Yunus Yaşar ve Abdullah Şan'dan oluşuyordu. Beşinci sayıdan itibaren sahipliği ve Yazı İşleri Müdürlüğü'ne Yunus Yaşar getirildi. Ahmet Tüzün, o sayıda yazı kuruluna katıldı. Onuncu sayıdan itibaren ise Fazlı Yalçın ile Hüseyin Cahit Kerse'nin de bu kurula katıldığını görüyoruz. Yunus Yaşar 10. sayıdan itibaren dergiden ayrıldı. Nisan 1991'de 12. sayısı ile bir yaşını dolduran derginin Sahipliğine İsmet Dikmen, Yazı İşleri Müdürlüğüne Tecelli Sirman, Yayın Yönetmenliğine Nuri Erkal getirildi. Saffet Uysal sanat danışmanıydı. Tecelli Sirman 25. sayıda, Saffet Uysal ise 34. sayıda dergiden ayrıldılar. İsmet Dikmen'le Nuri Erkal, *Kırk Merdiven Dergisi*'ni 44. sayıya kadar ulaştırabildiler.

Nuri Erkal dergi hakkındaki düşüncelerini; "Kırk Merdiven, Antalya'nın toprağına dikilen bir fideydi. Yeşerdi, boy verdi, meyveye durdu. Serpildi, gelişti işlevini özveriyle yürüttü. Bağrında göverttiği güzellikleri gönüllere ulaştırdı, kulaklara vardırdı ve akla yerleşti. Bu kırk basamakta yanlış adımlar atılmadı mı? Elbette atıldı... Eksikler, aksaklıklar olmadı mı? Oldu... Ama okurumuzun hoşgörü ve desteğiyle zorlukların üstesinden gelindi. Kusurlar giderildi, eksikler tamamlandı. Karınca kararınca yol alındı, alnımızın teri, yüzümüzün akıyla tırmandık bu yokuşu, ama tamamlayamadık. Kurmak nasıl zorsa, sürdürmek de o denli zordu kuşkusuz." Diye ifade ediyordu.

Akdeniz Şiir

1990 yılında dokuz sayı kadar yayınlanan derginin imtiyaz sahibi ve yayın yönetmeni H. Cahit Kersedir. "*İstanbul gibi bir metropolde yaşamadığımız için, geçmişin edebiyat ve şiir mirasından genellikle habersiz gençlere örnekler vermemiz gerektiğini düşünmüşümdür*" ifadesi ile yayınlanan dergi, 28 sayı yayınlandı. 1990 yılından itibaren Akdeniz Sanatevi'nin yayın organı niteliğinde **Akdeniz Sanat** adıyla Yunus Yaşar ile birlikte daha kapsamlı 32 veya 48 sayfa olarak yeniden yayınlandı. Beşinci sayıdan sonra karşılaşılan ekonomik ve teknik yetersizlikler sebebiyle kapandı.

Kedi Şiir Seçkisi

1990 Tarihinde dergi+şiir görünümüyle 8 sayfalık bir şiir

dergisiydi. İmtiyaz sahibi ve yayın yönetmenliğini eski bir edebiyat öğretmeni olan Hüseyin Cahit Kerse'nin yayınladığı bu dergi 1980'de kurulan Akdeniz Kitabevi'nin onuncu yaş gününde bir bülten niteliğinde okuyuculara ve şiir severlere armağan olarak yayın hayatına başladı. Ahmet Tüzün'ün de yer aldığı dergi, 28. sayıya kadar yayınına devam edebildi. H. Cahit Kerse *bu dergi hakkındaki düşüncesini; '1992–1993 yıllarından sonra İnsan, Şiir Seçkisi adıyla, boyut ve format değiştirerek salt şiir seçkisine dönüştü. Standart boyuttaki bu dergi daha sonra dar biçimde dokuz sayı daha sürdü. Ardından, bu dokuz sayıyı, bir araya toplanmış ciltli bir kitap haline getirerek dergiyi kapattım. Onun ardından, 1998'de, yine sadece önceki gibi bir şiir seçkisi olan İnsan Şiir Defteri çıktı, yedi sayı sürdü ve yine bir cilt oluşturup kapandı. Özellikle, Akdeniz Altın Portakal Şiir Ödülü'nün başladığı dönemde, kentteki şiir severlere yönelik yayınlamıştım, ama yine, Antalya'dan çok büyük kentlerde ilgi gördüğünü belirtmeliyim.'* Sözleriyle belirtmektedir.

İnsan

Antalya'da, Ekim 1994'te, *Yazın-Düşün Dergisi* tanıtımı ve *aylık yayın* programı ile yayımlanmaya başladı.

17 X 24 santim ölçülerinde, kuşe kapak içerisinde, parlak kuşe kâğıda tek renk olarak basılmış kendinden kapaklı 16 sayfalık derginin künyesi: Akdeniz Sanatevi adına Sâhibi: Hüseyin Câhit Kerse. Yazı İşleri Müdürü: Benan Sümer.

Birinci sayıda yer alan *Yeni Bir Düzenle Yine Bir Diziye Başlarken* başlıklı *sunuş yazısı*:

Yeni bir yılda, dergi+seçki geleneğimizi yeni ve kalıcı bir boyuta dönüştürerek sürdürüyoruz. Bu biçimsel değişimler, daha çok kültür ve sanat taşrası bir kentte ofset basım araçlarının yetersizliğinden kaynaklanıyor. Yeni düzenimizin elinizdeki ilk sayısıyla dergimizi izleyen dostların "koruyabilelim-ciltleyebilelim" yönündeki dilekleri de gerçekleşiyor böylece, onlara şimdiden, ilk cildimizde olduğu gibi bu dizinin cilt kapakları da bizden diyoruz. (Yine anımsatalım: ilk 12 sayımızın cilt kapakları ücretsizdir, isteyiniz.)

Bu ay, şu daracık alanda konumuz "seçki". Ve ilk önce, yıllardır önemine, işlevine yaşayarak tanık olduğumuz seçkicilik tutumumuzu her ay bir Yeni Türk Şiiri'nin ustasıyla, üstelik bağımsız 12 sayfa halinde sürdüreceğimizi vurgulayalım. Yıllar önce, tanıtım ağırlıklı yayın anlayışımızı 'şiirsiz bir toplumda, çoğunlukla gençlerimizin şiirsel gelişimlerine bir katkı' olarak vazgeçilmez saymıştık. Yeni Dünya Düzeni bu davranışımızı her yıl biraz daha haklı çıkarıyor.

Derken, kimilerinin kronik tepkilerini yine duyuyor gibiyiz: "Daha önce yayımlanmış ve bilinen(!) şiirleri yeniden yayımlamanız marifet değil" kabilinden neredeyse ayıplanacağız. Problem telif yasasıysa ve şairinden izinsiz davranıyorsak yalnızca bu konuda haklılar. Ama mesele bu değil. Bu kişilerle görüştükçe -kimilerini hiç tanımıyoruz- kendiliğinden oluşan bir anket sonucu şaşırtıcı: Kendilerini "şiir sevdalısı" ilan eden ve bunu her mecliste şiir de okuyarak yineleyen bu insanların çoğu şiirimizin son 40 yılda yetiştirdiği birçok değerin adını duymamışlar. Dilerseniz siz de, sözgelimi öğretmenler arasında bir anket yapın.

Özetle, gerçek şiirseverlerle buluşabilmek için, onların bu ilkede çoğalabilmesi için, önce şiiri koruyup çoğaltmamız gerekiyor. Yoksa o güzel şiir kitapları yakında 60 milyon içinde 500 adet şiirsever dahi bulamayacak. Üstelik Kültür Bakanlığı'nın bulunduğu bir ülkede.

Ama yine de iyimser olmaya çalışalım. Elimizden gelen bu: Sizlere şiirli bir İnsan'la Şiir Şöleni bir Kedi sunuyoruz. Ve sevgili şairlerimizin, yazarlarımızın katkılarıyla seçkici-seçkinci yayınımızı sürdüreceğiz.

Şiir Seçkin bir Aşk'tır çünkü.

İnsan / Yazın-Düşün-Seçki Dergisi'nin 14 sayısındaki yazı ve şiirlerin başlıkları ve yazarları: *Sanat ve Yaşam*: Mehmet H. Doğan. *Yirminci Yüzyılın Ağıtları*: Hüseyin Yurttaş. *Kumrular Sokağı şiirleri*: Yılmaz Odabaşı. *Bütünlüğü Arayan İnsanın Serüveninde Şiir*: Mahmut Temizyürek. *Siren Sesleri*: Arife Kalender Önel. Ahmet Necdet ile Emine Kerse'nin söyleşisi: *Ay Kasidesi Sularında. Bahar Gökleri* (Şiir): Ergül Çetin. *Metin Demirtaş'ın Şiirinde Adlar, Anılar Sözlüğü*: Saffet Uysal. *Aziz Nesin'in Şiirinde Ölüm*: Ahmet Tüzün. *Dört İhtiyar*: Kubilay Köktürk Suvarlı. Derginin son üç sayfasında; Sully Prudhomme'den Mehmet Mümtaz Tuzcu tarafından dilimize çevrilmiş iki şiir ile Sinan Oruçoğlu ve Ali Özenç Çağlar'ın şiirleri, Dergi çevresi tarafından bilinen bâzı yazarların sevdikleri şâirlerin isimleri ve bu şairlerin beğendikleri şiirlerinin başlıkları yer alıyordu.

Derginin ortasında 8 sayfalık bir ek vardı. Bu ekte; Hüseyin Alemdar'ın *Aynanın ve Şiirin Kırıldığı Yer* başlıklı yazısı ile Gültekin Emre'nin şiirlerinden örnekler ve hakkında yazılan bir yazıdan kısa bir bölüm ile, kendisinin şiir anlayışı ve kısa biyografisi yer alıyordu.

Her sayıda; '*Kedi Şiir Seçkisi*' adlı bir ek veren İnsan – Yazın ve Düşün Dergisi 26 sayı çıktıktan sonra kapandı. Dergideki yazılar herhangi bir ideolojiye bağımlılık izleri taşımıyor. Buna rağmen Aziz Nesin gibi sol düşünceye bayraktarlık etmiş isimlere öncelik tanınıyordu. Dergide genel olarak kullanılan dil de sol yazarların tercihlerini hatırlatıyordu.

İnsan Dergisi, 'Şiir Dergi + Seçkisi' alt başlığı ve '*Yeni Dizi*' açıklamasıyla Şubat 1996'da yeniden yayınlanmaya başladı. Derginin kapağı ve seçkisi, Haydar Ergülen'e ayrılmıştı.

13,5 X 23,5 santim ölçülerinde, 90 gr parlak kuşe kâğıda tek renk olarak basılmış kendinden kapaklı, içerisinde '*Kedi Şiir Seçkisi*' adlı eki ile birlikte 22 sayfa hacimli aylık derginin künyesi: Sâhibi ve Yönetmeni: Hüseyin Câhit Kerse. Yazı İşleri Müdürü: Benan Sümer. Şeklinde idi. Antalya'da hazırlanıp basılan derginin Mart 1996'da çıkan 2. sayısında; Mahmut Temizyürek'in; '*Şâirler yeni giysi sevmezler*', Ahmet İnam'ın '*Şairâne yurt tutan insandan, yurt tutmayan şaire / Bir kısa Heidegger Yolculuğu*', Mehmet Demirtaş'ın '*Dağınık Satırlar*' başlıklı, şiirler ve şairler üzerine makaleleri; Hakkı Engin Giderer, Ahmet Uysal ve Hüseyin Yurttaş imzalı, son sayfada ise Türkçe'ye çevrilmiş şiirler vardı. Kedi Şiir Seçkisi adlı özel bölüm, Şair Ali Cengizkan'a ayrılmıştı. 3. sayının özel bölümünü; Fikret Demirbağ'a, 4. sayınınkini Özkan Mert'e, 5. sayısınınkini Küçük İskender'e, Ağustos-Eylül 1996 dönemine ait birleştirilmiş 6. sayınınkini Sina Akyol'a, Ekim ayını atlayarak Kasım Aralık 1996'da birleştirilmiş olarak çıkan 7. sayınınkini Şükrü Erbaş'a, Ocak 1997 ayına ait 8. sayının özel bölümünü Enis Batur'a ayıran İnsan Dergisi; Şubat ayı atlanarak Mart Nisan 1997 dönemine ait 9. sayıyı '*1996, Eski bir şiir yılıydı*' başlığı altında, *1996 yılı şiir seçkisi* olarak yayınladı. Bu sayıda, Haydar Ergülen'in kaleme aldığı '*1996 şiir yılıydı*' başlıklı yazının dışında yalnızca şiirler vardı. Bu sayı, İnsan Şiir Seçkisi Dergisi'nin ikinci dizisinin son sayısı oldu.

İnsan Dergisi, aynı ölçüde, kapak dâhil, 28 sayfa olarak Haziran 1998'de yayın hayatına tekrar döndü. Üçüncü yayın dönemi diyebileceğimiz bu seri yine 1. sayıdan başlıyordu ve '*İnsan*' imzalı, '*Yeniden Merhaba*' başlıklı sunuş yazısında okuyucusuna şöyle sesleniyordu:

Mart 1998'de yayınma ara verdiğimiz İnsan+Kedi Şiir Seçkisi, yeni biçimiyle İnsan Şiir Defteri olarak elinizde. Şiir sevgisinin çevremizle paylaşımı amacıyla 6 yılda 5 kez geçirdiğimiz doğal değişim gerçekte amatör coşkumuzun sonucuydu.

Yine 'ürün dergisi' tutumuyla, yine bereketin simgesi 'delta' anlayışıyla ülkemizde yazılan-söylenen her tür-tip şiire ve insana - şiire özgü sevgi-saygı-düşün metinlerine açık, dürüstçe bir iletişimi sürdüreceğiz demek oluyor başlıktaki 'merhaba' şiir dostları için. Dünyanın şu minnacık kabile insanlarının paylaşacakları ilk ganimet şiir olabilir.

Defterimizin iç sayfalarındaki düzenleme ve akışın, doğal olarak hiçbir zaman yaş, ün, önem vb... ölçütleri içermemesini, her boydan sanatçının sayfalarımızda yer almasını diliyoruz. Bu, insan'a özgü her türden dilek, öneri ve eleştiri beklentimizi de açıklar.

Arka kapaktaki sabit iki sayfada her sayı 'muhabbet'imiz sürecek, ilki 'Dize Antolojisi', öznelce bir beğeni seçkisi olarak bize ulaşan 1 ay önceki dergilerden güldeste niteliğinde sürecek, ikincisi, 'insan insanın kurdudur' başlıklı 'değini-söyleşi' sayfamız 'okur-yazar'ların da katkısıyla şenlensin istiyoruz. Kısa kısa notların, upuzun yazılara kanat açabileceğini düşünüyoruz.

Yine Antalya'da hazırlanıp basılan Yeni Serinin ilk sayısında verilen künye bilgileri: Sahibi ve Sorumlu Yönetmeni: Hüseyin

Cahit Kerse. Yayın Kurulu: Hasan Şişli, Cemil Köksal, Miyase, Salih Mercanoğlu, Ergün Özsoy.

Haydar Ergülen'in; '*Şiir Benim Neyim Oluyor?*' başlıklı ilk makaleyi; Mahmut Temizyürek, Veysel Çolak, Ahmet İnam, Cemil Köksal, Hüseyin Ferhad, Derya Çolpan, Cem Uzungüneş ve Murat Batmankaya imzalı yazılar tâkip ediyordu. Dergide; Fergun Özelli, Ahmet Uysal, Salih Mercanoğlu, A. Hicri İzgören, Hasan Şişli, Arkadaş Z. Özger, Hüseyin Köse, Serap Erdoğan, Zeynep Köylü, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Coşkun Yerli, Hakkı Engin Giderer, Anıl Meriçelli ve Ahmet Necdet'in şiirleri bulunuyordu. Sayfalar arasına, biri Victor Hügo'ya ait 2 adet tercüme şiir yerleştirilmişti.

İnsan Şiir Defteri Dergisi, Aralık 1998'de yayınlanan 7. sayısında, H. C. K. İmzalı yazısında; '*Yeni yılda yepyeni şiirlerle buluşmak üzere...*' demiş olmasına rağmen 1999'da yayınına devam edemedi. Bu son sayısında; 8 adet makale, 11 ayrı yazarın 11 adet şiirine yer verilmişti.

Morca

Antalya'da, Temmuz 1995'te, *Aylık Sanat Dergisi* tanıtımıyla yayımlanmaya başladı.

16,5 X 24,5 santim ölçülerinde, kapak ve iç sayfaları parlak kuşe kâğıda basılı, kendinden kapaklı 24 sayfalık derginin 5. sayısı Kasım 1995'te çıktı. Bu sayıdaki kimlik bilgileri: Sâhibi ve Yazı İşleri Müdürü: Antalya Sanatçılar Derneği adına: Başkan Turgay Değirmenci. Bu sayıda imeceye katılanlar: Zekeriya Ekinci, Yunus Yaşar ve Musa Öz.

Bu sayıdaki Merhaba başlıklı imzâsız sunuş yazısı:

Antalya Sanatçılar Derneği'nin yayın organı olarak çıkan ve dördüncü sayısına ulaşan "Ansan Sanat", bundan böyle "Morca" adıyla yayımını sürdürecektir.

Ülkemizi ve insanlığı düze çıkarmada, sanata düşen işlevin, ekmek ve su kadar yaşamsal bir önem taşıdığını düşünüyoruz insanlara insan olduklarının hatırlatılması bağlamında günümüzde sanatın, bilimden bile önce geldiği gerçeği gün gibi ortada.

Sanatın yaşamla ilgisini kurabilmek için, Akdeniz'in yakamozuyla Torosların mahtıbar çiçeğini kucaklaştırmak gerek. Kaleiçi sokaklarının hüznü, Çubukbeli yollarının çetinliği ve pamuk ovalarının sıcaklığı harmanlaşırken, martıların da kimi zaman yaptığı gibi, dağların ardına doğru havalanmak...

Tarihi eser ve doğa zenginliğimize bir de "kültür" halkasını eklemeyi önemli bir olgu sayarken, doğayı katletmenin de en az insan katletmek kadar ilkel ve acı bir davranış olduğu bilincindeyiz.

Torosların tepesindeki kuru bir ağacı bile korumayı görev sayıyoruz. Morca'nın antenleri, bu alanda da sürekli duyarlı olacaktır

İşte bu anlayışla "MORCA" dan Merhaba!

Antalya'da hazırlanıp basılan, sol kültür ekseninde yayın yapan düzgün görünümlü derginin bu sayısındaki diğer edebiyat ürünleri ve yazarları: *Bir kayıp aranıyor* (Şiir): Can Yücel. *Amatör dergicilik ve meseleleri üstüne Hüseyin Yurttaş'la bir söyleşi*: Yunus Yaşar. *Meyhanede ayaküstü söylenmiş hüzünlü bir türkü* (Şiir): Metin Demirtaş. *Deredeki Çingene* (Şiir): Hüseyin Yurttaş. *Şair Turgay Değirmenci'nin iki şiir kitabı üzerine*: Çetin Boğa. *Kazı* (Şiir): Hasan Şişli. *Can Dervişim* (Şiir): Molla Demirel. *İyi Şair*: Hasan Varol. *Tasavvuf Çiçekleri* (Şiir): Zekeriya Ekinci. *Aşkla Gelmeli*: Musa Öz. *İm* (Şiir): Tan Doğan. *Düşünce ve Sanat*: İsmail Duygulu. *Çizgi-Resim*: Salih Mercanoğlu.

Morca Dergisi'nin 26. sayısı, Haziran 1998 târihli olarak çıktı. Dergi, bu sayısı ile yayın hayatına vedâ etti. 27. sayıda dergi sâhipliğini, Antalya Sanatçılar Derneği adına Osman Polat, Yayın yönetmenliğini Musa Öz, Sorumlu Yazı İşleri Müdürlüğünü ise Cemil Köksal üstlenmişti. Yazı İşleri Müdürleri: Zekeriya Ekinci ve Câhit Çakcıl. Bu sayının içeriği:

Şiirde Eşcinsel İzlek: Zekeriya Ekinci. *Sevda İzleri*: Ali Özenç Çağlar. *Atların İçinde Battı Ay*: S. Mercanoğlu - A. Çalık. *İsabel Senden Bunu Beklemezdik*: Cemil Koksal. *Külebi*: Barlas Gündüz. *Sevgi ve Edebiyat*: Veysel Çolak. *Derin Desen*: Musa Öz. *Sanatın Oluşum Üçgeni*: Osman Polat. Karşılıksız: Mehmet Hameş. *Mektup / Aşk ve Ölüm*: Şerif Erginbay. *Turist Ağa*: Hasan Kıyafet. *Kuğu ve zaman*: Günay Güner. *Ünite Dışı Çocuk Şiirleri*: Miyase. *Şafağı Avutmak Zor*: Hasan Şişli. *Gece Tanımlarına Ek*: Ahmet Uysal. *İstanbul Taksim* -Zehra Çırak - A. Tüzün.

Toplam olarak 26 sayı yayınlanan Morca Dergisi'nin başlangıcından son sayısına kadar yükünü taşıyanlar Zekeriya Ekinci ve Musa Öz idi. Dergide Antalyalı yazar ve şâirlerin dışında, Ankara ve İstanbul ile Türkiye'nin diğer bölgelerinde yaşayan edebiyatçıların ürünlerine de yer verildi. Can Yücel, Küçük İskender, Veysel Çolak, Sâlih Mercanoğlu, Fakir Baykurt, Bilgesu Erenus... bu edebiyatçılara örnek olarak gösterilebilir.

Dergi; Antalya Sanatçılar Derneği (Ansan)'ın yayın organı değil, Derneğin bir kısım üyeleri tarafından çıkarılan bağımsız bir yayın organı hüviyetine sâhipti. Ansan'ın adresi aynı zamanda iletişim kanalları olarak kullanılıyordu.

Antalya Sanatçılar Derneği Sanat ve Çevre Bahçesi Kalekapısı 07100 Antalya. Telefon: 0.242-248 00 08 Belge Geçer: 0.242-237 51 83

Bahçe

Antalya'da, *Kültür ve Edebiyat Dergisi* tanıtımıyla ve *İki Ayda Bir* yayın programıyla **Haziran 1999**'da yayınlanmaya başladı.

16,5 X 24,5 santim ölçülerinde karton kapak içerisinde 2. hamur kâğıda basılı, kapak dâhil 40 sayfalık derginin künyesi: Sâhibi ve Yazı İşleri Müdürü: Mehmet Tosun. Hazırlayan: Hüseyin Câhit Kerse. Antalya'da hazırlanıp basılan derginin 26. ve aynı zamanda sonuncu sayılı, '*Son yaz 2001*' notu ile çıktı.

Bahçe Dergisi'nin 26 sayısı; *Çağdaş Türk Edebiyatında Gökyüzü Şiirleri* isimli seçki kitabı kaynak olarak alınmak suretiyle, '*Gökyüzü Bahçesi*' tanıtımıyla hazırlandı. Bu sayının sunuş yazısında; '*Bahçe bakım istiyor. Bu sebeple, Ocak ayına kadar yeni düzenleme, yeni tohum ve fidanlar için ara vermeyi düşünüyoruz. Üç ay, yeni bir kadro, yeni bir biçim, yeni bir anlayışa hazırlanacağız. Türkiye'nin sanat ve edebiyat gündemini yansıtacak ve oluşturacak bir Bahçe'de buluşmak üzere...*' denilmiş olmasına rağmen, buluşma mümkün olamadı ve Bahçe Dergisi kapandı. Son sayısının içeriği şöyle oluşuyordu:

**Kirpi Göğüdür Aşk*: Ahmet İnam, **Gökyüzü İçin Fragmanlar*: **Parça ve Bütün*: Bülent Şık. **Dolunaya İnat*: Can Dündar. **Gökyüzü*: Barış İlgaz. **Bulutlara Şeker Yediren Şair...* Betül Tarıman. **Gök Eşitlikçidir*: Özlem Tezcan Dertsiz. **'Kült Kitap' Bağlamında Gökyüzü*: Soner Demirbaş ** Sıradan Bir Adam*: Özlem Sezer. **Dolunay İçin Prelüdler*: Asude Arzu. **Yüzüm Gökyüzüdür Kalbimin*: F. Neyin Özsu. **Gökyüzü Sevgilim*: Ümran Uygun. **Göksel Varlıklar*: Özlem Sezer.

Derginin bu sayısındaki şairler: Paul Verlaine, Mehmet Taner, Wolfgang Von Goethe, Giocomo Leopardi, Gültekin Emre, Hüseyin Peker, Derya Çolpan, Mehmet Sadık Kırımlı, Azer Yaran, Betül Tarıman, Ahmet Ada, Sabahattin Yalkın, İsmigül Faize Özdemirciler, İlyasTunç, Mehmet Hameş, Soner Demirbaş Arzu K.Ayçiçek, A. Ertan Mısırlı, Özlem Tezcan Dertsiz, Ömer Hayam. Dergide çizgiler; C. Özer Güler imzasını taşıyordu.

Mavi Portakal

TÖMER'in sahibi olduğu *Mavi Portakal Dergisi*, 1998 Kasım ayında yayına başladı. Sahibi, TÖMER adına Dursun Köse'ydi. Yayın Kurulu'nda Ergün Gürsoy, Ahmet Tüzün ve Hasan Varol vardı. Dergi, dört buçuk yıl kadar yayınlandı ve daha sonra kapandı. Derginin önemli sayıları vardı. Bunlardan biri de, kaynak olarak gösterilen, birçok edebiyat çalışmalarında da vurgulanan *İlhan Berk Özel Sayısı*'dır. Bu özel sayı, Antalya dergiciliği açısından önemli bir aşamaydı. Bugün birçok edebiyatçıya kaynaklık ediyor. Mavi Portakal bir kurum dergisi olduğu ve TÖMER'e bağlı olduğu için, dört, dört buçuk yıl yayına devam edebildi. Daha sonra kapandı.

Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk

30 Ağustos 1998 târihinde, Aylık Atatürkçü Dergi tanıtımıyla yayınlanmaya başlayan bu dergi, 'bir Antalya

dergisi' olarak kabul edilmeyebilir. Ancak, yazışma adresi olarak Antalya'da bir adres verildiğinden, bu çalışmaya dâhil edilmiştir.

Sâhibi ve Genel Yayın Yönetmeni: Prof. Dr. Çetin Yetkin. Eşgüdüm: Birol Başaran ve Ahmet Kuşçu. Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Haydar Çakmak. Yayın Kurulu: Mehmet Başaran, Dr. Alev Coşkun, Prof. Dr. Cihan Dura, Vural Savaş ve Prof. Dr. Tahsin Yücel. Yönetim kadrosundaki isimlerin çoğunun Ankara'da olmasına rağmen Antalya'da hazırlanıp İstanbul'da Ufuk Matbaacılık'ta basılan derginin Ekim 2004'te 73. sayısı yayınlandı.

Bu sayıdaki yazıların bazılarının başlıkları ve yazarları: Mozaikistan: Tahsin yücel, Şirretler ve Cazgırlar. Prof. Dr. Çetin Yetkin. Vatansız Ve Milletsiz Devlet. Özdemir İnce "Türkiyeli neyin Üst-terimi? Prof Dr. Ömer Demircan. "Türk"mü desek Türkiyeli Hainler mi? Ertan Urunga 'Türk' Sözcüğü . Prof.Dr. M. Sadık Acar. Türkiye'nin Sömürgeleşmesinde Azınlık Faktörü: Prof Dr. Cihan Dura: AB İnsan Hakları Tiyatrosu.: Prof Dr. Mehmet Yalçın: Çağdaş Yaşamı Desteklama Derneği ve Türkân Saylan'ın 'Gülen Gelecek Ara Sınıfları' Kuruluyor.

Yetkin Aröz. *İbrahim Kaboğlu ve Baskın Oran'a Destek Yazısı*: Türkan Saylan. *Amerika 'Tak !' Diye Buyurur, 'Bizim Çocuklar', 'Şak !' Diye Atatürk'e Vasiyet Uydurur*: Cengiz Özakıncı. *Şaban Karataş da İslâm Dünyasında Papalık Benzeri Bir Kurum Olmasını Savunmuştu* : Belge. *81'inci Yılında Cumhuriyet Bayramı Ya da Hangi Bayram, Hangi Yüzle Kutlama*: **M. Emin Değer.** ***T.C.'nin 81. Yıldönümünü Katlamak İçimden Gelmedi*: Altemur Kılıç.** ***Tek Dişi Kalmış Canavar*: Serdar Ant.** *Fildişi'nde Fransız Barbarlığı*: **Hüseyin Gündüz Öklem.** ***'Dünya Ekonomisi' Kavramı Üzerine Bir Aldatmaca*: Yahya Can Dura.** ***Karma – Yatılı Eğitim ve Köy Enstitüleri*: Bekir Özgen.** ***Çoğu 'İmam-Hatipliler' Neden 'Papazlar' Gibi Ulusçu Değil?*: Vural Savaş.** *Kendi Gereksizliğini Kanıtlayan Öğretim Dizgesi – İmamlık Ve Hatiplik*: **Ali Dündar.** ***Uğur Mumcu'nun Gazetecilik Anlayışı ve Günümüzde Gazeteci*: Ş. Güldal Mumcu.** *Julia Butterfly Hill'in*

Mesajı Ve Türkiye: **Dr. Hüseyin Pekin - Dr. Yüksel Cavlak.** *Öğretim Üyelerine Çağrı*: **Prof. Dr. A. Nezih Erverdi.** *Bayrağımızdan Mustafa Kemal Paşa'ya Mektup Var*: **Yavuz Selim Biçer.** *Unutulan "Sessiz Darbe"*: **Harun Aydemir.** *Haydutlama* (Şiirler): **Ali Yüce.** *Aydın Saat*: **Yetkin Aröz.** Derginin 79. sayısı, Nisan 2005 târihli ve 72 sayfa olarak çıktı. Bu sayıdaki yazılardan bâzılarının başlıkları ve yazarları: *Alışamadığımız*: Tahsin Yücel. *AB Kıskacında Türkiye tarımının geleceği*: Prof.Dr. Mustafa Kaymakçı. *Kendine ihânete, ulusal intihara baş kaldırıyorum*: Hürriyet Yaşar. *Süre Tükenirken*: Hüseyin Gündüz Öktem. *Yeni Türk Ceza Kanunu yürürlükten kaldırılmalıdır*: Prof. Dr. Çetin Yetkin. *Ermenilerin unutulan terörist yüzü*: Kemal Kartal. *Gençlik nerede Atam ?* : Âdem Arslan. *Sömürgeciler Hindistan'da*: Prof. Dr. Cihan Dura. *CHP, CHP olamıyor*: Yetkin Arüz. *Sivil Toplum Örgütü ne demektir?* : Prof. Dr. Ömer Demircan. *Bilim Ahlâkı*: Mehmet Başaran. *Sen misin Büyük Ustaya Dokunan?* : Altemur Kılıç. Şiirler: Ali Yüce, Râşit Nadar, Ertan Uranga ve Yetkin Aröz. Çizgiler: Ercan Baysal ve Sunder Erdoğan **Yeniden Anadolu ve Rumeli Mudafaa-i Hukuk Dergisi'nin Eylül 2005'te çıkan 84. sayısı, aynı ölçü ve hacimdeydi. Bu sayıdaki yazılardan bâzılarının başlıkları ve yazarları:** ***Sayın Başbakan, Ne Yaptığınızın Farkında mısınız?*: Yeniden A. R. Mudafaa-i Hukuk.** ***Tayyip Erdogan Ve Cumhuriyet*: Mehmet Emin Değer.** ***Anayasayı İhlal Sucunun Yeni Sanıkları*: Vural Savaş.** ***Târih Ne Kördür Ne de Bağışlayıcıdır*: Prof. Çetin Yetkin.** ***Sömürgeleşen Türkiye / Dış Borçlanma ve Yabancı Sermâye*: Prof. Dr. Cihan Dura.** ***Sol Aydınlar ve Ekonomi*: Hüseyin Gündüz Öklem.** ***Oral Çalışlar, Baykal ve Türk Solu*: Yetkin Aröz.** ***Gençlik, Eğitimini Arıyor*: Bekir Özgen.** ***Millî Dâvâsı*: Raşit Nâdir. Derginin diğer sayfalarında şiirler ve çizgiler bölümleri vardı.**

Yeniden Anadolu Ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Dergisi, Nisan 2006 sayısı'nda yer alan makaleler:

Nazi İşbirliçisi Soykırımcı Ermeniler: Başyazı. *Biz Kimiz, Onlar Kim?*: Prof. Dr. Çetin Yetkin. *Bir Cumhuriyet Savcısı (mı)?* : Emekli Askerî Hâkim Albay. Ertan Urunga. *Amerika Büyükanıt Paşa'yı İstemiyor*: Bülent Esinoğlu. *"Derin Merkez" Ve Misyonu*: Prof. Dr. Cihan Dura. *Devrimcilik Ve Batıcılık*: Hüseyin Gündüz Öklem. *"Millîciyiz" Lütfen Yani!*: Kerem Gökten. *Bütün Problemler Kafayı Şapkaya Uyduramadığımızdan Kaynaklanıyor*: Dr. Yüksel Cavlak – Dr. Hüseyin Pekin. *"Bizim Takımımız"*: Altemur Kılıç. *Ulusalcı Yükselişin Nitelikleri*: Yard. Doç. Dr. Haldun Çancı. *Demokrasi Sınavı*: Emekli Deniz Kurmay Albay Reşit Çağın. *Ulusalcılığın Olmazsa Olmazı*: Yetkin Aröz. *Müslüman-Hıristiyan Savaşında Türkiye Hangi Tarafta Yer Alacak?*: Coşkun Telciler. *Bir de Siz Test Edin*: Yetkin Aröz. *Fener Rum Patrikhanesi'nin "Ekümeniklik" İddiası Ve Yeni Dünya Düzeni*: Kemal Kartal. *Eğitimimizin Gözleri Şaşı*: Bekir Özgen. Prof. Dr. Rıfat Okçabol. *Laik Eğitim - Özgür Toplum Sürecinde Köy Enstitüleri Uygulaması*: Arif Dündar. *Acımak Yeter mi?* : Serdar Ant. *Kemalist Açıdan Irak'a Bakış*: Dr. Hüsnü Merdanoğlu.

Kitap tanıtım yazıları; Prof. Dr. Mehmet Yalçın, Mehmet Başaran, Yard. Doç. Dr. Mustafa Oral ve Mehmet Yalçın tarafından kaleme alınmıştı. Dergide ayrıca; Sinan Oruçoğlu ile yapılmış bir röportaj, Hüseyin G.Öklem, Ali Yüce, Yetkin Aröz tarafından kaleme alımmış şiirler, Ercan Baysal ve Sunder Erdoğan'ın çizgileri yer alıyordu.

Aralık 2005'te 87. sayısı, başlangıçta belirtilen künye bilgileriyle çıkan Yeniden Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Dergisi'nin iletişim kanalları: Gürsu Mahallesi, 308. Sokak Nu: 15 Deniz Villâ Daire: 1 Konyaaltı, Antalya. Yazışma Adresi: Posta Kutusu: 15 Kızıltoprak Antalya. Telefon: 0.242-228 94 19 Belge Geçer: 0.242-228 94 19

e-posta: mudafaaihukuk@superonline.com

Düşlük Dergisi

Nahiye Şahin'in, sahibi ve yazı işleri müdürü olduğu *Düşlük Dergisi*, Mart 2001'de yayın dünyamıza katıldı. Yayın kurulunda Yüksel Aldız, Dr. Hasan Şişli, Ahmet Tüzün, Şaban Aktaş ve Ahmet Turan Kul görev aldı. Daha sonra, Ali Açıl ve Ay Timur Doğan da yayın kurulunda görev üstlendiler. 7. sayıda yayın kurulu kaldırıldı ve Yüksel Aldız yayın yönetmenliğine, Dr. Hasan Şişli ise sanat danışmanlığına getirildi. 10. sayısından sonra Nahiye Şahin ve Yüksel Aldız, dergiyi 12. sayıya kadar çıkardılar.

Geçmişten Geleceğe Antalyalılar

Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca Ocak 2003 tarihinde 'iki aylık fikir, kültür, tarih ve turizm dergisi' olarak yayın hayatına başladı. 44 sayfa olan birinci sayısı parlak kuşe kâğıdına renkli ofset baskı olarak yayınlanan derginin İmtiyaz sahibi: Belediye Başkanı Dr. Bekir Kumbul, Yazı İşleri Müdürü: İbrahim Akkaya'dır.

Birinci sayıdaki yayın kurulunda; Prof. Dr. Fahir Işık, Selâhattin Tonguç, Cemal Cahit Sönmez, Sema Binzet, Türkân Yıldırım, Mustafa Üstün, Havva Oktay, Osman Aydın, Oktay Ekinci, Ahmet Oruçoğlu gibi isimler yer alıyor.

Genellikle Antalyalı ailelerin hayat hikâyelerinin anlatıldığı derginin birinci sayısında biri yazı kurulunun, diğeri Belediye Başkanı ve Derginin imtiyaz sahibinin olmak üzere iki sunuş yazısı mevcuttur.

Yazı kurulu; '*Değerli Antalyalılar, merhaba*' başlıklı sunuş yazısında şöyle diyordu:

Ve artık karşınızdayız...

'Artık' diyoruz; aylardır bu projemizin en renkli yayınını ve 'kalıcı ürünlerini' oluşturacak olan dergimiz için hazırlandık...

Doğrusu en büyük zorluğu ve sizlere karşı sorumluluklarla yüklenmiş heyecanı da yine bu sayımızda yer alacak ailelerin seçiminde yaşadık.

Sonunda bizle el ele veren ve tarihlerini bizlere ve bütün Antalyalılarla paylaşma kararını alıp, geçmişlerini yazan veya yazarlarımıza anlatan ailelerimizden bâzılarının da gelecek

sayılarımız için sıraya alarak, yayınımıza başlamış olduk.

Önce, elinizdeki derginin sadece sayısının değil, türünün de ilk olmasından kaynaklanan hassasiyetlerimizi özetlemek isteriz...

Kuşkusuz her derginin bir ilk sayısı olmuştur ve hem hazırlayanlara hem de okurlara hep heyecan vermiştir. Ancak, yine de her dergi için o ilk sayıda esinlenilmiş, en azından incelenmiş, kıyaslama yapılmış sayısız dergi de vardır...

Bizim dergimizde ise işte bu imkânımız yoktu...

Yani, ders alabileceğimiz, başarılı yanlarından yararlanabileceğimiz veya başarısızlıklarından yanlışlarını öğrenebileceğimiz, başkaca benzer bir yayın olmadan; tümüyle kendi sezgilerimiz, projeye olan bağlılığımız ve elbette sizlerden aldığımız cesaret ve ilhamla kolları sıvadık...

Bir aile tarihi dergisi nasıl olur?... her biri diğerlerinden ilginç yaşam öyküleri sayfalarda nasıl dalgalanır?.. Hele şu çok ta sevimli olmayan röportajlarda hafiyelik yapmadan aile serüvenleri nasıl içtenlikle ve karşılıklı güven içinde belgelenir?.. Aile tipleri arasında ayırımcılık yaratmadan dengeli ve âdil bir yayının ustalığı nasıldır?.. Ve daha birçok bunun gibi dergiler tarihinde belki de ilk kez defa gündeme gelen soruların, hemen hiç örnek incelemeden üstesinden gelmeye çalıştık...

Şimdi artık bundan sonra, eğer başka kentlerde veya başka kurumlarda da bir aile tarihi yayını yapma düşüncesi doğarsa, bizim dergimiz hatâlarıyla ve doğrularıyla onlara da yol gösterecek... İşte bu büyük sorumlulukla yorgunluğumuz hemen coşkuya dönüşecek; geçtiğimiz hazırlık süreci unutulmaz anılarımız arasında beklide en güçlü yeri alacak...

Kuşkusuz böylesi bir derginin Antalya'ya ve Antalyalılara armağan edilmesindeki en büyük pay ise gerek bu sayıda yer verdiğimiz, gerekse önümüzdeki sayılar için sıraya aldığımız aile tarihlerini Projemize ve sizlere armağan eden Antalyalılara aittir... Onların uygarca katılımları ve öncü tutumları olmasaydı, projemiz sadece hoş bir fikir düzeyinde kalırdı...

Şimdi ise hep birlikte birbirimizin aile tarihini okuyoruz. Böylece yine birbirimize daha ileri tanışıklık duyguları içinde hemşeri bağları ile yakınlaşıyoruz ve Antalya'nızı da hayatın derinliklerindeki ayrıntılarla birlikte daha bir şehirli kültürüyle kucaklamaya başlıyoruz...

Bu sayımızın ardından, artık her üç ayda bir Antalyalılar, diğer Antalyalıların aile geçmişlerine ait anıları paylaşacaklar... Projemizin duyurularında da belirttiğimiz gibi ya sizler yazacaksınız veya anlatacaklarınız yazarlarımızca hayat öykünüze dönüştürülüp, dergimizdeki yerini alacak...

Galiba en önemlisi de hemşehrilerinize hangi anılarınızı ve serüvenlerinizi anlatmak istiyorsanız, dergimizde sadece onlar yayınlanacak... Özel hayatınızın dokunulmazlığı asla zedelenmeden, toplum tarihimizin en gerçekçi ve en yalın güzellikleri, duyguları, coşkuları, hüzünleri... Hepimizin ortak dostluk değerlerine dönüşecek...

Evet değerli Antalyalılar,

Dilerseniz artık sayfalarımızda dolaşmaya ve birbirimizi sadece bilerek değil, gerçekten tanıyarak bu uygarlıklar şehrinin sâkini olma keyfini anılarla birlikte yaşayın...

Gelecek sayımızdaki değişik ailelerle tanışmak ve geçmişimize ait heyecanların çevresinde yeniden buluşmak dileğimizle...

Yazı kurulu

Derginin imtiyaz sahibi ve Belediye Başkanı Dr. Bekir Kumbul '*Her şey Antalyalılar için*' başlıklı sunuş yazısında şöyle diyordu:

Elinizdeki bu dergi, aslında uzun yıllardır Avrupa'nın birçok şehrinde uygulanan ancak ülkemizde değişik sebeplerle şimdiye kadar pek üzerinde durulmayan bir tarih kültürü ve kent bilinci projesinin belgesidir.

Belediyemizin organize edeceği ve yardımcı olacağı bu uzun soluklu kampanya ile Antalyalılar kendi aile tarihlerini kendileri yazacaklar, dergilerinde yayınlayarak hemşehrileriyle paylaşacaklar...

Her biri zengin ve çok özel hâtırâlarla yüklü geçmiş hayatların, o geçmişe şâhit olanlarca kaleme alınmış gerçek öyküleri ve serüvenleri, aynı hayatın aile arşivlerindeki bilgi ve belgeleriyle birlikte bu dergide derlenerek, şehrimizin sosyal tarihinin en renkli ve gerçekçi sayfaları hepimize ve gelecek kuşaklara da kazandırılmış olacak...

Tarih şehri Antalya'da her bakımdan bir 'tarih devrimi' anlamına gelen bu kampanyanın ve dergimizin amacı ve kazanımlarını biraz daha açmak isterim.

Her şeyden önce ne zaman ve nereden gelmiş olurlarsa olsunlar, Antalyalı aileler, bu kampanyaya katılarak kendi geçmişleriyle Antalya'nın geçmişini birlikte anacaklar, yeniden birlikte düşünecekler ve şehirleriyle bütünleşen bir geçmişin güçlendirebileceği hemşehrilik bilinci ve duyguları içinde, şehirle olan bağlarını yeni heyecanlar ve yeni derinliklerle örmeye başlayacaklar...

Böylesine bir şehirli kültürün oluşturacağı yakınlaşmalar ve geçmişle gelecek arasında akıp giden hayat ilişkilerinin sosyal heyecanı ise bir mahallî yönetim için eşi bulunmaz bir sosyal zenginliğin şehir hayatında oluşturacağı yeni devinimlere yardımcı olacak...

Ayrıca, yine bu kampanya ile toplum tarihimizin gerçekle ve yaşanmış parçasını oluşturan aile tarihlerinin de artık önemsenmesini ve kimlikli, kişilikli şehirlilerin yaşadığı bir Antalya'nın yine doğrudan Antalyalıların katılımıyla yeniden canlandırılmasını hedeflediğimizi söyleyebilirim... Çünkü, geçmişle bağlarını koparmayan bir toplum kültürü ve aile yapısının güçlendirilmesi, geleceğimizin de ortak güvencesidir ve yarınlara daha köklü duygu ve inanmışlıkla bakmamızın da fikrî alt yapısını oluşturacaktır...

İşte bu amaç ve beklentilerimizle bu sayımızdan itibaren ve sizlerin katkılarıyla başlattığımız projemizde, dileyen aileler kendi tarihlerini kendileri yazacak, dileyenler de anlatacaklar, dergimizin genç yazarları onların aile tarihlerini anlattıkları şekilde sayfalarımıza yansıtacaklar...

İnanıyoruz ki bu dergimizin her sayısı, Antalya'da okunma rekoru kıracak... Herkes bu kampanyaya katılan ve dergimizde yerlerini alan aile tarihlerini keyifle ve merakla okuyarak, kendi aile tarihleri ve kendi geçmişlerindeki Antalya hâtırâları ile de bağını kurarak bu şehre ve dostluklarına daha bir gönülden sarılacaklar...

Şimdi sizi, ilk sayımızın misâfiri ve hemşehrilerimiz olan Antalyalı ailelerin hayat hikâyeleriyle de tanışmaya çağırıyorum... Sonraki sayılarda yerlerinizi alabilmeniz için de şimdiden kâğıda kaleme sarılmanızı veya gençlerimizi yazarınız yapmaya hazırlamanızı diliyorum...

Saygılarımla!..

Derginin bu sayısında Prof. Dr. Fahir Işık: Antalya tarihini, Akdağ ailesi: '*7 Mehmet bir alın yazısı*' başlığı altında kendi aile tarihini, S. Sema Binzet: '*Şehrin emektar hemşehrisi*' başlıklı yazısında Koçaş ailesini, Mustafa Üstün: '*Vizör arkasında üç kuşak*' başlığı altında Foto Fenni ve Öztemel ailesini, Havva Oktay: '*...dostlarım burada. Oralarda kimsem yok, denizden esen meltem hiç yok...*' başlığı ile Akın ailesini tanıtıyorlar. Tarık Akıltopu: Akıltopu ailesini ve Antalya'yı, Nuri Saymaz: Saymaz ailesini, Türkân Yıldam: '*İlk girişimci kadın*' başlıklı yazısında Türel ailesini, Demirtaş ailesi: 'Kaderin en güzel oyunu' başlıklı yazılarıyla kendilerini, Gülhan Akşit: '*Uzaklardan Antalya'yı kucaklamak*' başlıklı yazısında Akşit ailesini anlatıyorlar. Ayrıca çeşitli güncel haberler ve reklâmlarla zenginleştirilen dergi duygu yüklü güzel bir hâtırâ dergisi özelliğini taşıyor.

Antalyalılar dergisinin Mart-Nisan 2005 tarihli 10. sayısında İmtiyaz sahibi bir sonraki belediye başkanı Menderes Türel: '*Geçmişten geleceğe Antalyalılar Dergisi, ilk anlayışın sonucudur ve kültürel değerlerimizi gelecek nesillere gururla aktarmaya devam edecektir.*' cümlesi ile yayının devam edeceğini vurgulamıştır.

Lara Dergisi

Sahil ve Sorgu Müdürü Dr. Necdet Özkaya'nın çıkardığı derginin yayın koordinatörü, Doktor Haldun Çağlayan'dı. Yayın Kurulunda ise Oğuz Dağ, Mehmet Baysal, Emel Özkaya, Hande Atakalan, Cahit Köken, Cihangir Gülan ve Can Sever Eyüpoğlu ve Cahit Kerse vardı.

Çınar Dergisi

Dergiyi yayınlayan Haldun Çağlayan, Çınar Dergisi hakkındaki düşüncelerini şöyle anlatıyordu; "*Çınar oğlumun adıdır. Bilge Çınar. Çalışmaya ilk başladığımda Şiir Seçkisi demiş, nasıl isimlendireceğimi bir türlü bilememiştim. Bilgisayarda hazırlıyordum, A4'ü ikiye katlıyorsunuz, ama fanzin değil, fotokopi de değil, matbaa baskısı. Seçilen ürünlerin çoğu özgün. Fakat bu şehrin Donkişot'u Cahit Kerse'dir. Çınar'ı hazırlarken, onun yayımlamış olduğu, Akdeniz Şiir Seçkisi, Kedi Şiir Seçkisi gibi dergilerden esinlenmiştim. Pratik, cepte taşınabilen bir dergi yapmak istemiştim. Çınar'a, "Sanat ürünlerin dolaysız paylaşımından yanadır ve bedelsizdir" diye bir alt başlık koyduk. Tam on bir sayı yayımladım. Kendi imkânlarımla hazırladığım bu dergiyi, İstanbul, Ankara, İzmir de dâhil olmak üzere, birçok yere gönderdim. Bu "bedelsizdir" lafı oralarda biraz daha farklı bir anlamda kullanıldı. Oradaki anlamı, sanat ürünlerinin karşılığı ödenemez, şeklindeydi.*

Akdeniz Edebiyat

Antalya şehrimizin dumanı üstünde tüten edebiyat dergisidir. Kurucusu ve sahibi Faruk Demirel ve Yazı İşleri Müdürü Mehmet Büyükarı. Birinci sayısı Eylül – Ekim 2007 de yayınlanan aylık dergi, Mayıs - Haziran 2008 tarihli 5. sayısı ile yayın hayatını kapatmıştır.

Kale Kapısı

Hasan Polat'ın sahipliğini, Tuncer Çetinkaya'nın yayın yönetmenliğini üstlendiği, Ahmet Tüzün'ün sorumlu yazı işleri müdürlüğünü yaptığı, yayın kurulunda, Şükrü Erbaş, Nuri Erbat, Salih Mercanoğlu ve İmren Çalışkan Tüzün'ün görev aldığı *Kale Kapısı*, 2007 yılına ait çok yeni bir dergi. *Kale Kapısı*, Antalya dergi ortamında boy gösterdi ama ikinci sayıdan sonra o da kapanmak zorunda kaldı. Kale Kapısı, önemli bir girişimdi. Yayını sadece iki sayı sürdü. En önemli özelliği gerçek bir kültür sanat dergisi olmasıydı. 2007 yılının Ocak Şubat sayısı, 2006 yılının değerlendirmesine yönelikti. Sanatın çeşitli alanlarında, geçen yılın nasıl geçtiği üzerine değerlendirmeleri içeriyordu. Sinemadan tiyatroya, plastik sanatlardan edebiyata kadar geniş bir alanı kapsıyordu. Bu değişik anlayış eğer devam edebilseydi, daha nitelikli bir dergiye dönüşebilirdi.

Nevzuhur

Antalya'da, Ocak 2008'de, '*Edebiyat – Kültür – Sanat Dergisi*' olarak, '*İki Ayda Bir*' yayın programıyla edebiyat dünyamıza kazandırıldı.

21 X 30 Cm. ölçülerinde, birinci hamur kâğıda iki renk olarak basılı kapak dâhil 12 sayfalık derginin ilk sayısındaki künyesi: Sâhibi: Mustafa Akbaba. Genel Yayın Yönetmeni: Ali Demirel. Yayın Kurulu: Bekir Kara, Hüseyin Ateş, Yasin Kaya ve Hasan Tülkay. Antalya'da hazırlanıp basılan derginin '*Bir kültür hizmeti olduğu ve parayla satılmadığı*' belirtiliyor.

Dergide; sunuş yazısı olarak kabul edilebilecek iki yazı var:

Başlarken

Biz edebiyatseverler ve kültüre gönül verenler, küçük bir yayınla, sizlerle buluşmaya çalışıyoruz. Sayfamız az, ebadımız küçük ama inanın yüreğimiz çok büyük, gönlü ve yüreği bizimle olanların ve olacakların hepsine yer var. Gerek nesir, gerekse de nazım yazımda, halkımız içinde pek çok değerlerin var olduğunu biliyoruz. Beyninde akıl, gönlünde ışık, yüreğinde coşku ve sevgi olan pek çok insanımız yazamıyor, daha doğrusu yazdıklarını hiç kimseye duyuramıyor. Günümüzde, her şeyde olduğu gibi yazım sanatında da çıkar ve mutlaka kâr etme anlayışı, her duygu ve düşüncenin üzerine çıkmış durumda. Eğer birilerine para kazandıramayacaksanız, birilerinin siyasî çıkarlarına hizmet etmeyecekseniz, sizin sanat adına, bilgi ve yeteneğinizin hiçbir kıymeti olmuyor. Böylece, başkalarına hizmeti değil de halka hizmeti, kültür ve sanatımıza hizmeti esas alan nice eli kalem tutanımız, sessiz sedasız bir köşede hayıflanıp duruyor.

Bizim bu küçük yayınımız; renkli ve cafcaflı değil, gözlere de hitap etmiyor. Biz, herhangi bir siyasî parti veya görüşün tarafı da değiliz. Peki, biz tarafsız mıyız? Hayır, biz elbette tarafız; Türk Kültürü'nün, halkımızın, inanç ve geleneklerimizin tarafındayız. Bu tutumumuz, diğer kültürlere karşı olduğumuz anlamına gelmez. Biz kendi kültürümüzü yaşatmak ve yüceltmek amacındayız o kadar. Bu yazdıklarımıza bakarak bazıları bizi küçümseyebilirler. Biz de zaten büyüklük taslamıyoruz, hani derler ya, 'karınca kararınca' elimizden geleni yapacağız. Bizi hafife almayın Evet, şimdilik sayımız ve maddî gücümüz küçük, ama kof değiliz.

Sevgili okuyucular bu ilk sayımız. Yazılanlar içinde gördüğünüz olumsuzluklar varsa veya bir eleştiriniz olursa lütfen bizi uyarın. Yayınlanmasını istediğiniz yazı ve şiirlerinizi bize ulaştırın. Yayın kurulumuz tarafından uygun bulunursa sayfalarımız arasına alırız. Uygun bulunmaz ise arzu ettiğiniz takdirde bunun gerekçelerini de size bildiririz.

Nevzuhur; iki ayda bir zuhur edip kapınızı çalacak. Hane ve gönül kapılarınızı açık tutmanız ümidiyle...

Hepimize uğurlu olsun...

Okuyucu ile sohbet

Değerli dostlar;

İlk sayımızda neler var; kısaca göz atalım:

Dergimizin sahibi, şair ve yazar Mustafa Akbaba'nın, 'Ekmek' başlıklı denemesini sanrımı ilgiyle okuyacaksınız. Bu yazıda, ekmeği mukaddes olarak gören halkımızın bakış açısını bulacaksınız. Dahası; ekmeğin tarladan başlayıp soframıza kadar geliş serüvenini, bir edebiyatçı ve şair gözüyle göreceksiniz. Yine Mustafa Akbaba'nın yüreğinden kopup kaleminden dökülen, Gravür adlı dizelerini, umarım yüreğinizde hissederek okuyacaksınız. Bu şiirle; Osmanlı İstanbul'una bir yolculuk yapacaksınız.

Genel yayın yönetmenimiz Ali Demirel'in 'Yazmak' konusu ile ilgili bir makalesini beğeni ile okuyacağınızı umuyoruz.

Şair ve gönül adamı Andaç'ın (Bekir Kara) Mor Renkliydi Salkımlar'ı nostaljik tadlar sunuyor. Andaç, ayrıca Ateş Yandı adını verdiği güzel şiiriyle de sosyal bir yaraya dikkatleri çekmektedir.

Hüseyin Ateş, 'Buhran' şiiri ile aramızda. Şairimiz bu kısacık şiirinde; düşünceden girip gönül bahçesinin isyanını ortaya koymaktadır.

Eğitimci Mehmet Erçin'in 'Karadeniz Hüznü' başlığı altında samimi, akıcı ve zaman zaman şiirleşen bir üslupla yıllar önce kaleme aldığı anılarının ilk bölümü bu sayımızda. Her ne kadar o günden bugüne yurdumuzda çok değişiklikler oldu ise de yazıda zikredilen çarpıklık ve üzüntü konusu olan bazı şeylerin hâlâ değişmediğini görmemiz bu yazının önemini bir kere ortaya koymaktadır. Özelde Karadeniz ama genelde bütün yurdumuzun yarası olan konuları işleyen bu yazıyı da zevkle okuyacağınızı umuyoruz.

Nevzuhur.

Derginin ön kapağında '*Tarihteki ilk Türk haritasını Kaşgarlı Mahmud çizdi. Araplara Türk dünyasını tanıtmak amacıyla çizilmiş olan harita merkez olarak Balasagun'u gösteriyor*' açıklaması ile ilgi çekici bir harita bulunuyor. Arka kapakta; Antalya'daki Yivli Minâre'nin fotoğrafı pastel mâvi renkle basılmış. Arka kapağın içi; dergi yazarlarına ait yayınlanmış kitapların kapak resimleriyle birlikte tanıtımlarına ayrılmış.

2. Sayı kapağında T.C. Darphânesi tarafından 2006 yılında, 925 ayar gümüşten 5.000 adet basılan Nevruz Hâtıra Parası'nın resmi ile Mart 2008'de, 3. Sayı Mayıs 2008'de, 4. Sayı Temmuz 2008'de çıktı. Bu sayıda yayın kurulundan Hüseyin Ateş ve Yasin Kaya ayrılmışlar, Ümid Hârun kurula dâhil olmuştu. Eylül 2008'de çıkan 5. sayıda; Yard. Doç. Dr. A. Vehbi Ecer'in '*Nihat Sami Banarlı'da Türk Müslümanlığı*' başlıklı yazısı dikkat çekiyordu. Kasım 2008'de çıkan 6. sayıda Yahya Kemal Beyatlı anılıyordu. Ocak 2009'da çıkan 7. sayıda, diğerlerinden farklı olarak kiremit renginin pastel tonu kullanılıyor. Bu renk, 12. sayıya kadar devam ediyor.

Antalya'da iki ayda bir yayımlanmakta olan Nevzuhur'un Mayıs 2009 dönemine ait 9. sayısı, kapağı saymazsak, sekiz sayfadan oluşuyor. Dergi, teknik tasarımından basımına ve

dağıtımına kadar bir veya birkaç kişinin şahsî fedakârlığıyla okuyucuya ulaştırılıyor. Günümüzde birçok edebiyat dergisi bir kurum desteğinde yayınlandığı hâlde var olma mücadelesi verirken şahsî fedakârlıklarla yayımlanan bir derginin dokuzuncu sayısına ulaşmış olması takdire şayan bir başarıdır.

9. Sayının ilk yazısı, son yıllarda sıkça tartışılan misyonerlik konusuna ayrılmış. Ali Demirel, '*Misyonerlik Faaliyetleri ve Hıristiyanlık*' başlıklı yazısında evvela tarihî süreç içerisinde Hıristiyanlığın nasıl tahrif edildiğini ele alıp misyonerlik faaliyetlerinin ülkemiz için çok ciddî bir tehlike hâline geldiğine dikkat çekiyor. Mustafa Akbaba ise '*Avnî*' başlığını taşıyan yazısında; şiirlerinde '*Avnî*' mahlasını kullanan Fatih Sultan Mehmed Han'ın şair kimliği üzerinde duruyor. Nevzuhur'a yazılarıyla katkıda bulunan diğer isimler ise; '*Orfoz Lüfer'in Selamını Taşırdı*' ve '*Galiba Ölüyorum*' başlıklı kalem ürünleriyle Andaç ve Yasin Kaya.

13. Sayıdan itibaren derginin kapağı saman rengini alıyor. Kapak resimleri ise siyah-beyaz olarak uygulanmakta.

15. sayıda yayın kurulundan Ümid Harun ayrılıp yerine Mehmet Erçin geliyor.

Derginin 16. sayısında yer alan Mustafa Akbaba'nın 'Dün Bu Günde Bu Gün Dünde' başlıklı yazısı, Anadolu insanının tefekküründeki derinliği bütün haşmetiyle ortaya koyması bakımından okunmaya değer. Ne yazık ki bu uzunca makaleyi, kısalttığımız takdirde, zenginliğini yansıtmaz endişesiyle buraya alamıyor.

Yayınına düzenli olarak devam eden Nevzuhur'un 2010 yılının sonunda çıkan 18. sayısında; iki dost: Mehmet Erçin ile Mustafa Akbaba arasındaki söyleşi, Ali Demirel'in '*Gerçek serüveni*', Andaç'ın Karadeniz yöresini anlatan '*Islıkla söyleşiye hanımlar katılmazdı*' başlıklı hikâyesi, Öznur Tanal'ın '*Yaşayan bir Antalya hazinesi: Çarık ustası Kemal Kabaklı*' başlıklı makaleleri bulunuyor.

'*Dergiler Deryâsından*' genel başlığı altında *Servet-i Fünûn, Türk Düşüncesi, Mecmua-i, Ebüzziya, Musiki Mecmuası, Sırât-ı Müstakîm, Kopuz* isimli dergilerini tanıtan Oğuz Çetinoğlu ve Mehmet Şadi Polat bu sayıda '*Atsız Mecmuadan Orkun'a*' başlıklı yazıları ile Türk dergiciliği târihi hakkında önemli bilgiler sunmaya devam etmektedir. Hikmet Özdemir'in '*Yoğunluk*', Mustafa Akbaba'nın '*İstanbul Vuslatı*' isimli şiirleri dikkat çekicidir.

Antalya'da Sanal Dergiler

Antalya, internet ortamında yayınlanan dergiler gerek sayısı gerekse kalitesi bakımından, İstanbul-Ankara gibi büyük şehirlerle boy ölçüşebilecek durumdadır.

Bu vesile ile size, çarpıcı bir haberi iletelim:

Amerikalı fütürolog (gelecek bilimci) Ross Dawson'a göre 2036 yılında yazılı basım kalmayacak. Dergi ve gazeteler tamamen internet ortamında yayınlanacak.

Dawson, kâğıda basılı gazete ve dergilerin neslinin tükenmesine yol açacak sebepleri şöyle sıralıyor:

1- Cep telefonlarının ve elektronik iletişim araçlarının artan kullanımları
2- Kâğıt ve baskı mâliyetlerindeki artış
3- Dijital iletişim mekanizmalarının paraya çevrilebilirlik imkânlarındaki artış
4- Dijital iletişim araçlarına reklam verenlerin sayısındaki artış
5- Dijital iletişim araçlarının kullanımındaki olağanüstü artış
6- Dijital ortamda hazırlanan haberleşme araçlarının mâliyetlerinindeki düşüş
7-Dijital iletişim araçlarının hazırlanmasında gerekli olan bilgisayar ve benzeri âletlerin satış fiyatlarındaki düşüş
8- Gazete ve dergilerin dijital ortamda hazırlanmasının sağladığı zaman tasarrufu
9- Dijital medya ile ilgili hukukî düzenlemelerin oluşturduğu imkânlar ve hükümetlerin bu alanda çalışanlara verdiği destekler.

Dawson, gelecek ile ilgili görüşlerinin gelişme takvimini de şöyle açıklıyor:

Kuzey Amerika'da 2020 yılında, Avrupa kıtasında 2030, Afrika, Güney Asya ve Türkiye'nin dâhil olduğu kuşakta 2040 yılında, haber iletişim araçlarının % 80'i sanal olacak.

KIDEMLİ TOPÇU YÜZBAŞI MUSTAFA ERTUĞRUL AKER

RAMAZAN KAR

Tarih kitaplarının yazmadığı ama hatıraları, bütün insanlara şefkati, merhameti, insanlığı, misafirperverliği ile bizim gönlümüzde olan Mustafa Ertuğrul, Musika Muallimi Yüzbaşı Ahmet Nuri Efendi'nin mahdumu olarak 1309 (1893) yılında Girit'te dünyaya geldi. İlk öğreniminden sonra gittiği askeri okulu bitirince genç bir topçu teğmeni olarak 1. Dünya Savaşı'nın Çanakkale – Gelibolu cephesinde çarpışmalara katıldı. Çanakkale'nin efsanevi komutanlarından, sonradan kayınpederi olan 27. Alay Komutanı Mehmet Şefik Aker komutasında kahramanlıklar gösterdi. Daha sonra Aydın'a tayin edildi. 1916 yılında 5. Ordu Komutanı Liman Von Sanders'in Akdeniz sahillerinin savunulması kararı üzerine Erhart dağ toplarıyla trenle Aydın'dan Denizli'ye, Denizli'den de Elmalı üzerinden iki ayda katır sırtında taşınan 4 adet topla, kendileri de yaya olarak Kaş'a (eski ismi Andifli) geldi. Burada düzenlenen Meis Adası baskınına katıldı. Benami Krea adlı İngiliz uçak gemisini (bizzat benim de gördüğüm) Bayındır Burnundaki siperlerden yaptığı top atışları ile batırdı, birçok tekneyi de savaş dışı bıraktı. Bu görevden sonra sahilden yine yaya olarak Antalya'ya geldi. 57. Fırka emrinde, emrindeki askerlerle birlikte Kemer'e geçti. Ağva Burnu (Koca burun) üzerindeki siperleri hazırlattı (bu siperler bu gün de mevcuttur). Çamyuva Alacasu ile Phaselis arasındaki tepeye geçici telefon istasyonunu kurdurdu (halen bu tepe telefon gediği olarak anılmaktadır). 13.12.1917'de Fransızların Paris II adlı savaş gemisini Ağva Burnundan attığı top mermileri ile batırdı. 8 Şubat 1918 günü de yine Fransızların Aleksandra isimli savaş gemisini, portakal kasaları altına yerleştirdiği dinamitlerle hazırlattığı bir yelkenli vasıtasıyla tuzağa düşürüp batırdı. İstiklal savaşında da 57. Fırka bünyesinde Mehmet Şefik Aker ile Denizli ve Aydın da üstün başarılar gösterdi. Topçu Kıdemli Yüzbaşı iken 1930'da emekliye ayrıldı. Bu günkü Antalya Dedeman Oteli'nin bulunduğu yerdeki bahçesinde uzun yıllar ziraatla uğraştı. Ziyaretine gelen Atatürk ve silah arkadaşının önerileri ile hatıralarını yazdı. Antalya, Kemer çevrelerinden yağlıboya resimler yaptı. 5 Kasım 1968 yılında ölen Mustafa Ertuğrul Aker'in kabri Antalya Kent Mezarlığındadır.

Askerlik hayatı boyunca destanlar yazan Mustafa Ertuğrul bilinmeyenler arasında kalmayı yeğledi. Hayata gözlerini yumduğunda Türkiye yüce gönüllü bir kahramanını kaybettiğini bilmiyordu. Hiç kuşkusuz onun yaptıklarının onda biri bir başka ülkede, başka biri tarafından yapılmış olsa idi heykeli daha sağlığında dikilir, romanları yazılır, filmlere konu edilirdi. Ne yazık ki o bizim kahramanımızdı. O, tarih belleği zayıf bir toplumun hakkı yeterince teslim edilmemiş yiğit ve yitik bir subayıydı. Bu günümüzü borçlu olduğumuz binlerce unutulmuş kahramanlardan birisiydi.

Soyadı kanunu çıktığında ailesi 'Ağva' soyadını alırken kendisi, çok sevip saydığı komutanı ve kayınpederi olan Mehmet Şefik Aker'in soyadını almayı tercih etti. Çünkü kayınpederinin erkek evladı yoktu.

Mustafa Ertuğrul
(1893 - 1968)

ASKERLİK SAFAHAT BELGESİ

Sicil No	: 1330-69
Adı	: Mustafa Ertuğrul
Soyadı	: AKER
Baba Adı	:Ahmet Nuri
Doğum Tarihi	:1309
Memleketi	:Antalya
Doğum Yeri	:Girit
Rütbesi	:Kıdemli Yüzbaşı
Sınıf	:Topçu
Son Görev Yeri	: 6. Kolordu 7. Tümen 2. Topçu Alayı 2. Bölük Komutanı
Duhulü	:9 Eylül 1328
Nasbı	:9 Temmuz 1928
Emeklilik tarihi	: 12 Temmuz 1930
Emeklilik sebebi	: 5. Dereceden Harp Malulü
Ölüm Tarihi	:05 Kasım 1968

Askeri Safahatı :

* 08 Eylül 1328'de Topçu Harbiyesi'ne giriş
* 26 Temmuz 1330'da zabıt vekili rütbesiyle Ankara'da 5. Kolordu Sahra Topçu 13. Alay 2. Tabur Tarassut Subaylığına tayin.
* 25 Kanun Evvel 1330 da Mülazım Sani (teğmen) rütbesine terfi.
* Çanakkale cephesinde 25 Kanun Evvel 1330 da 15. Tümen 15. Topçu Alayı 3. Cebel Taburu / Bölük Takım subaylığına tayin. Bu cephede savaşın başlangıcından bitişine kadar görev yapmış, Seddülbahir ve Kerevizdere muharebelerine katılmıştır. BU cephede top geri tepmesiyle kulak ve ciğerlerinden yaralanmıştır.

* Çanakkale savaşının sona ermesiyle aynı alayın 8. Bölüğüne tayin. Birliğiyle Birinci Dünya Savaşının sonuna kadar Tekirdağ, Bandırma, Menemen, Aydın, Meis Adası karşısı ve Antalya bölgelerinde görev yapmıştır. 01 Eylül 1333'te Mülazım Evvel (Üsteğmen) rütbesine terfi ettirilmiştir. Bu dönemde 1332'de Meis Adası'nda İngilizlerin 4 uçaklı "Benami Krea" kruvazörünü birçok yelkenli gemi batırmış, bir torpidobotu hasara uğratmıştır. Ayrıca adada iki Fransız topunu ve telsiz istasyonunu tahrip etmiştir. Antalya'da Ağva Limanında 13 Kanun Evvel 1333'te ve 08 Mart 1334'te Fransızların Paris II ve Aleksandra muavin kruvazöelerini batırmıştır. Teşrin Sani 1334'te bataryasıyla birlikte Denizli'ye tabur merkezine ve oradan da Aydın'a nakledilmiştir. 01 Kanun Evvel 1334'te 57. Tümen Kurmay Başkanlığı 1. Şube mülhaklığına tayin edilmiştir.

* 1335'te başlayan Milli Mücadeleye katılarak 30 Haziran 1335'te Yunanlılar ile müsademede Aydın'da ağır yaralanmıştır. (sağ omzundan giren kurşun, sol kürek kemiğinden çıkmıştır. Çine'de iki ay tedavi görmüştür.) 01 Kanun Evvel 1335'te tümen emriyle eski bataryasına tayin edilmiştir. Ödemiş'te görevli iken ağır bir zatürree hastalığına yakalanmış, Denizli'de tedavi görmüş ve ardından iki ay müddetle Antalya'da tebdilihavaya gönderilmiştir. 01 Teşrin Evvel 1336'da 12. Kolordu Komutanlığı emriyle Muğle ve Antalya Bölge Komutanlığı emrine tayin edilmiş, bölge komutanlığınca Antalya teşkilatında görevlendirilmiştir. 01 Mart 1337'de Yüzbaşılığa terfi ettirilmiştir. 12 Teşrin Sani 1337'de bölge komutanlığının lağvedilmesiyle, Afyonkarahisar cephesine 7. Tümen Yaverliğine tayin edilmiştir. Soğuk sebebiyle geçirdiği akciğer hastalığından dolayı 4. Kolordu Sıhhiye Heyetince Antalya'ya iki ay süreyle tebdilihavaya gönderilmiştir. 08 Haziran 1338'de Antalya Merkez Hastanesinde apandisit ameliyatı olmuştur. Tedavisinin ardından 18 Teşrin Evvel 1338'de Garp Cephesi'ne katılmış. Cephe tarafından Genelkurmay Üçüncü Menzil İkmal Şubesi'ne tayin edilmiştir.

* 20 Şubat 1339'da geçici olarak İzmir'de kurulan Divanı Harp refakat subaylığında görevlendirilmiş, 23 Mayıs 1339'da tekrar Üçüncü Menzil İkmal Şube'ye tayin edilmiştir. 12 Eylül 1339'da Konta 2. Ordu Müfettişliği Kurmay Heyeti Mülhaklığına tayin edilmiştir. 11 Şubat 1340'da 5. Kolordu Topçu Şubesi Mülhaklığına tayin edilmiştir. 24 Şubat – 13 Haziran 1341 tarihleri arasında kolorduyla beraber Diyarbakır isyanında görevlendirilmiştir. Sağlık sebepleri nedeniyle 08 Aralık 1926'da Milli Müdafaa Vekâleti emriyle Hava Kuvvetleri Müfettişliği emrine verilmiştir. Ankara'da Hava Kuvvetleri Müfettişliği Hava Rasat Kursu gördükten sonra 1927'de Antalya Hava Rasat İstasyonu Müdürlüğüne tayin edilmiştir. 01 Kasım 1929'da 6. Kolordu 7. Tümen 2. Topçu Alayı 2. Bölük Komutanlığına tayin edilmiş, bu görevde emekliye ayrılmıştır.

* İkinci Dünya Savaşı seferberliğinde 28 Nisan 1942 – 11 Ocak 1943 tarihleri arasında Uluborlu Askerlik Şubesi Başkanı olarak görev yapmıştır.

Katıldığı Savaşlar:

* Birinci Dünya Savaşı
* İstiklal Savaşı

Madalya ve terfileri:

* Harp madalyası (01 Ağustos 1331)
* 1 sene kıdem zammı (8 Eylül 1332)
* Alman Harp Madalyası (1332)
* Alman 2. Demir Salip Madalyası (14 Aralık 1333)
* Harp Gümüş Liyakat Madalyası (08 Mart 1334)
* 1 Sene kıdem zammı (04 Nisan 1334)
* Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası (24 Mayıs 1926)

Bu bilgilerden sonra şimdi değerli komutanın başarılarını kendi kaleminden olkuyalım:

Büyük Harb de Küçük· Bataryam; İngiliz, Fransız· Muavin Kruvazörlerini Nasıl Batırdı?

Yazan: Mütekaid Top. Kd. Yzb. M. ERTUĞRUL

BiR KAÇ SÖZ

Yeryüzünün şahit olduğu bütün savaşlarda her Türk zabitinin hayatı tarihi süsleyen destanlarla doludur. Her biri bir epopeye mevzu teşkil edebilecek olan menkıbelerin ne yazık ki binde biri bile ne kuvvetli bir kalemin icazı, ne de kudretli bir fırçanın tasviri ile tespit edilmiş değildir.

Bu Türkün öğünmesini bilmediğinden değil; öğünmeyi sevmediğindendir. O; yarattığı harikaları yalnız bir vazife olarak yapar ve onu mahviyetin inziva ve mahremiyeti içinde saklamaktan zevk alır.

Bir harpte en büyük yararlık gösteren bir kahramanın destanını kendi ağzından dinlemek değil; ona kendi kahramanlığı hikâye edildiği zaman bile; kabahati meydana çıkmış bir çocuk

Halbuki bir askeri neslin manevi kuvvetlerle teçhizi için seleflerinin menkıbeleri birer kuvvet kaynağıdır. Türk zabiti için; bu derece fazla mahviyet göstermek, yetişecek nesli o kuvvet kaynaklarından mahrum kılmak demektir. Benim menkıbe denilecek bir hareketim yoktur. Fakat Çanakkale muharebeleri dâhil olduğu halde İstiklal Harbinin sonuna kadar geçen askeri hayatımda talihimin beni karşılaştırdığı bazı harp hadiseleri vardır ki, değeri olmadığı halde - büyüklerim bunları birer menkıbe değerinde farz ettiler. Bir gün, Antalya'da şimdiki sanatım olan ziraat topraklarımdaki evimi tesadüfen şereflendiren iki büyük komutanımızın, odamda asılı levhalarımdan anlayıp dinledikleri bu hadiseleri yazılarımla, yetişecek nesle anlatmaklığımı emir buyurdular.

Bu hadiseler; komutanı bulunduğum küçük Erhard dağ toplarından müteşekkil bataryamla Büyük Harp de Meis adasında Benami Krea İngiliz kruvazörünü ve yine bu bataryamla Antalya'nın Ağva sahilinde Pari dö Fransez kruvazörünü ve müteakiben ateşimizin menziline sokulamadığından dolayı açıklarda bir yelkenli kayığımızla Aleksandra kruvazörünü batırmaktan ibarettir.

Ben bir asker olmaklığım itibari ile bütün o marazi mahviyet mâniasını yenerek büyüklerimin emirlerini yerine getirmek üzere bu hadiselere ait şu makaleyi yazdım. Bu yazılar arasında herhalde mahviyete aykırı düşeceğine emin olduğum bazı hatalarım olacaktır, Bunların af ile görülmesini rica ederim.

Birinci Meis Baskını Ve Neticesi
[I nolu Paftaya Müracaat]

1916 senesi 1. Kanunun üçünde Aydın'da iken Almanya'dan yeni gelen Erhart dağ toplarını tesellüm ederek kısa bir talim devresinden ve atış teftişinden sonra ayın sekizinde meçhul bir semte hareket için hazırlık emrini aldım. Ayın onunda 991 nolu trenle Denizli'ye yollandık. Çok gizli tutulan bu hareket; bataryam efrad ve zabitanını şüphesiz meraka sevk etmişti. Denizli'de bir gün kaldıktan sonra (Gar'bi Karaağaç - Elmalı) yolunu güderek ayın yirmi beşinde Kaş kasabasında bulunmaklığımız emredildi. Müsait bir havada neşeli bir yürüyüşle ayın yirmi üçünde Kaş kasabasına geldik. Burada mıntıka kumandanı Kaymakam Cemal Beyden öğrendiğimiz" vaziyet şu' idi:

Bandırma'da bulunan beşinci ordu Kumandanı General Liman Von Sanders; Akdeniz sahillerimiz için bir tehlike teşkil eden Meis adasını işgal ve orasını tahkim etmek kararını veriyor ve bu kararını yerine getirmek için İzmir'de bulunan 15 lik seri sahra obüs bataryasıyla kumandamda bulunan dağ bataryasını, Binbaşı Şule idaresindeki bir Alman tayyaresini, jandarma mülazımı Muhiddin Efendi kumandasındaki yüz yirmi kişilik mürettep piyade bölüğünü tahsis ediyor ve bu taarruzun idaresini asıl mesleği papazlık olan ihtiyat Alman mülazımı Ezerberke veriyor. Her iki bataryaya topçu kumandanı sıfatıyla kıymetli bir topçu olduğu söylenen muvazzaf Binbaşı Şimitkolboyu; obüs bataryasını muharebe esnasında idare etmek için muvazzaf Binbaşı İdmanı tayin ediyor.

Bir sürü muvazzaf Alman binbaşılarının ve Türk mıntaka kumandanının doğrudan doğruya ihtiyat bir mülazımın emrine verilmesi diğer Alman zabitlerinin hiddet ve asabiyetlerini tahrik ediyor; daha başlangıçta hoşnutsuzluk ve geçimsizlik gibi disiplini bozan çirkinlikler nazarı dikkati celp ediyordu.

Görülecek işin ehemmiyeti düşünülmeyerek düşülen bu disiplin hatası; ilk bakışta ümitlerimizi kırıyordu. Çekememezlik yüzünden maksadın elde edilemeyeceğinden endişe ederek o zaman Aydın'da bulunan XXI. kolordu kumandanlığına vaziyeti bildirdim.

Kaş'a geldikten ve bir gün istirahat ettikten sonra müfreze kumandanı Mülazim Ezelberk'ten aldığım emir üzerine Bayındır burnunda açık mevzie girdim. Arazinin dağlık ve çok sarp bulunması dolayısıyla toplarımı parça halinde ve ancak asker sırtında naklettirebildim.

1-2. Kanun - 917 her iki batarya tamamen mevzie yerleşmişti. (Obüs bataryasının Baladiz istasyonundan Bayındır Burnundaki mevziye yerleşmesi ancak iki ayda kabil olmuştur. Yolsuzluk yüzünden bu bataryanın yürüyüşü pek ağır olmakla beraber, efradın çektiği ızdırap tahammülün fevkinde idi.) Bin bir müşkülatla mevzie yerleşebilen obüs bataryasının altı yüz atımlık cephanesi, batarya cephane zabiti olan bir Alman mülazımının inat ve hatası yüzünden bu cephane; mevziin yüz elli metre gerisinde bir tepe üzerindeki iki gözlü toprak dam içine toplu olarak yerleştirilmişti. Bunun çok hatalı olduğunu anlatmak istedimse de dinletmek mümkün olamadı.

Alınan tertibata nazaran taarruz şu şekilde yapılacaktı:

On gün sonra hava müsait olduğu takdirde Antalya'dan getirilip Faktora Limanında saklanan sekiz yelkenli kayığa, müretteb bölük bindirilecek ve sabaha karşı adaya sevk edilecek, güneş doğarken her iki bataryanın ateş himayesinde bu bölük adaya çıkarak şehri işgal edecekti.

Görünüşte pek basit olan bu planın tatbikine imkân olmayacağına kani idim. Çünkü adanın vaziyeti askeriyesi tespit ve netayici hesap edilmeden adeta kolumuzu sallayarak sarp kayalıklar arasına yerleştiği muhakkak bulunan bir düşman üzerine tahta gemilerle gitmek ve neticeden emin olmak gülünç olmakla beraber imkânsızdı. Fakat noktai nazarımı bir türlü kabul ettiremiyordum.

Düşman Bayındır burnundaki faaliyetimizi sezmiş olacak ki 3 – 2. Kanun - 1917 pazar günü saat dokuzda [Çanakkale muharebelerinde sık sık tayyare uçuran] İngilizlerin Benami Krea kruvazörü ile iki İngiliz torpido muhribi ve Fransızların Paris - II kruvazörü Meis limanına gelerek demirlediler.

Mutasavver taarruz için daha on gün vardı. Hiç beklenilmeyen bu fena misafirler hepimizin keyfini kaçırdı. Adaya taarruz ümidi azalmağa başladı. Mevzide bulunan alman zabitanı adeta yeise düştüler. 20 kilometre gerideki Kaş kasabasında taarruz hazırlıklarıyla meşgul bulunan müfreze kumandanı Ezelberk telefonla bizlere, tarassut ve intizar tavsiye ediyor, tarafımızdan hiçbir hareket yapılmamasını emrediyordu.

Gördüğüm manzara karşısında şu kanaate vardım:

Düşman, bir şey sezmiş veya casuslarından [Aşağıda sırası geldikçe arz edeceğim vechile sahillerimizi abluka eden düşman gemileri ıssız kıyılara yerli Rumlardan casus çıkararak bunlardan istifa ediyorlardı] biri haber almış olacak ki, bu gemileri karşımıza gönderdi. Bugün veya yarın uçuracağı tayyarelerle mevzilerimiz, ordugâhımız ve açılan top yolu üzerinde gidiş ve gelişler görülecek ve şüphesiz bombardıman edilecekti ve belki mutasavver taarruzu men için icap eden tertibatı da alacaktı. Bu suretle uzun zamandan beri yaptığımız hazırlık boşa gidecek ve harbin sonuna kadar bu iki batarya ada karşısında atıl bir halde bağlanıp kalacaktı. Bu itibarla topçu kumandanı Binbaşı Şimitkolboya noktai nazarımı anlatarak aşağıda yazılı karşılıklı konuşma ile teklifimi yaptım:

Ben - Bu vaziyet karşısında elimizdeki şu kuvvetle adaya taarruz edebilecek miyiz kumandan?

O - Katiyen ümit etmiyorum.

Ben - O halde ne düşünüyorsunuz?

Gülerek;

İhtiyat papazdan gelecek ilahi emri ...

Ben -Fikrimi kabul ederseniz büyük bir iş görmek ve muvaffakıyet kazanmak mümkün, yeter ki, mesuliyet karşısında birleşelim.

Hayretle yüzüme bakarak;

— Ne düşünüyorsunuz söyleyiniz bakalım? Kabiliyeti tatbikiyesi varsa derhal yapalım.

Batarya dürbünü ile göstererek dedim ki:

—Bakınız düşmanla aramızdaki mesafe azami dört buçuk kilometredir. Yani gemiler her iki bataryamızın ateş tesiri

altında demektir. Büyük kruvazör tamamen görünüyor. Dikkat ederseniz Pazar olması münasebeti ile bacaların üstü kapanmış, bütün bahriyeliler karaya çıkmış, şehrin bize taraf yollarında, bahçelerinde geziyorlar, eğleniyorlar. Demek oluyor ki, bugün için onlardan bir hareket bekleyemeyiz.

Binaenaleyh bu güzel fırsattan istifade edelim. Yapacağımız baskın ateşi ile büyük kruvazörü batırırız. Büyüğü bertaraf edildikten sonra üst tarafı kolaydır.

Bu teklifimi Alman binbaşısı çok beğendi. Sevinçle elimi sıkarak: "Bravo mülazım, tebrik ederim, çok güzel düşünüyorsun, derhal yapalım. Papaza da ben haber vereyim" dedi.

Hemen obüs bataryası kumandanı Binbaşı İdmanı çağırarak vaziyeti anlattı. Teklifimi o da derhal kabul etti. Hal ve vaziyetin icap ettirdiği bu teşebbüste her üçümüz namus ve şeref sözü ile birbirimize bağlandık ve vazifemizi şöylece taksim ettik:

Gizli mevzideki obüs bataryası: Ani grup ateşi ile büyük kruvazörü batıracak.

Açıkta bulunan bataryam: Bahriyelilerin gemiye avdetini menedecek ve limandan çıkacak torpidoları ateş altına alacaktı. Müteakip vazifeler sonra düşünülecekti. Baskının; tam saat on üçte yapılması kararlaştırıldı.

Her iki bataryada hummalı faaliyet başladı. Bir saat daha vaktimiz vardı. Bir taraftan sıkı gözleme yapılıyor, bir taraftan da asker karnını doyuruyordu. Bu aralık topçu kumandanı Şimitkolbo; telefonla müfreze kumandanı Ezelberke vaziyeti ve verdiğimiz kararı anlatırken telefon muhaberesi her nasılsa inkıtaa uğramış olacak ki, yanımıza gelerek dedi ki:

"Telefon bozuldu, görüşemedim. maahaza kararımızı tatbikten başka çare göremiyorum. Çünkü kaybedilecek vaktimiz yoktur." dedi.

Saat onüçe beş kala limanın bir ucundan diğer ucuna küçük bir motorun ağa benzer bir şey germeğe başladığını gördük. [Bu sıralarda Akdeniz'de Alman denizaltı gemilerinin faaliyeti artmıştı. Sırf emniyetlerini temin için bu ağ geriliyordu]. Kendilerini kafese soktuklarını gösteren bu emniyet, şüphesiz bizim de lehimize idi. Bu itibarla atışı biraz geciktirmeyi muvafık bulduk.

Saat tam 13; baskın zamanı yaklaştıkça efratta da hareket ve heyecan artıyor; bataryanın etrafında bir karınca kümesi gibi kaynaşıp duruyorlardı. Ara sıra çıkardıkları sevinç naraları, içine sığındığımız kayalıklarda şen ve keskin akisler yapıyordu.

Türk askeri cenge hazırlanıyordu. Bunun zevkini ancak görenler ve içinde bulunanlar bilir. Aylardan beri bin bir ihtimamla yetiştirdiğim bu aslanların gösterdiği yüksek şevk ve heyecana ben de kapılmıştım. Bir az sonra kopacak kıyametin heyecanıyla benim de yüreğim çarparken gözüm batarya dürbününün adesesinde, düşmanı seyrediyordum. Meis; güzel bir pazar gününün neşeli havası içinde tatilin zevkini sürüyordu. Rıhtımın üzerinde ikişer üçer gezen gruplar, dağa doğru kıvrılan patikalarda pazar şerefine çektiği viskinin tesiri ile sağa sola yalpa vuran sarhoşlar; beş on dakika sonra tepelerine inecek Türk ateşinden bihaber, batarya dürbününün adesesi içinde bir sinema aktüalitesi gibi oynaşıp duruyorlar. Bizim taraftaki hareket ve gürültü gittikçe sükûn buldu. Herkes yerli yerinde, heyecanla inip kalkan göğüslerden çıkan nefesler bile durmuş gibi herkesin kulağı bir ağızdan çıkacak keskin bir kumandayı bekliyor. Nihayet saat 13 dakika 25; aylardan beri karşısındaki yabancı çığlıklara dişini sıkıp susan dört ağız birden gürledi ,"Ateş!

Gizli mevzide bulunan obüs ateşe başladı. Atılan ilk dört mermi gemiye isabet etmemiş ise de mesafenin tayinine yarayacak kadar gemiye yakın düşmüştü. Şehirde pek büyük heyecan ve panik başladı. Bu ani baskın memleket halkını deli gibi dağ arkalarına kaçırdı.· Bir dakika evvel neşeden sarhoş olanlar şimdi deli gibi kaçacak delik arıyorlardı. İkinci gruba başlanacağı sırada sahile yerleştirilmiş 10,5 luk uzun iki Fransız topu derhal cevap verdi ve ateşin ardını kesmedi. Düşman topçusunun mukabelesi o kadar ani ve çabuk olmuştu ki, topçuluk namına takdir etmemek kabil değildir. Dördüncü Fransız mermisi yukarda arz ettiğim gibi obüs cephaneliğinin hartuç bölmesine değdi. Hartuçlar [barutlar] yanmağa başladı. Batarya kumandanı Binbaşı İdman sinirlerine hâkim olamayarak adeta iradesini kaybetti. Ateş durdu. Batarya efradı [büyük tehlikenin önünü almak için] mermileri kurtarmağa koştular. Bu elim vaziyet karşısında düşman topçusu ateşini cephaneliğe toplamıştı. Kurtarma işi çok güçlükle oluyordu. Kruvazörün baş taretteki 21 lik iki top bizim tarafa dönmeğe ve hazırlanmaya başladı. Bir iki dakikaya sığan bu feci hadise karşısında Binbaşı Şmitkolbo müteessir olmuştu. Bataryamın derhal büyük kruvazöre ateş açmasını rica etti.

Açık ve ayni zamanda kayalıklar arasında mevzi alan bataryamın küçücük topları koca gemi toplarıyla cenkleşecekti. Ayni zamanda kara toplarına da cevap verecekti. Bu; aklın - alacağı bir iş değildi. Fakat çaresizlik karşısında artık tereddüde lüzum yoktu. Hemen ateşe başladık. Mesafelerin biraz evvel iyice tespit edilmiş bulunması, toplarımızın yeniliği ve hassasiyeti, cephanemizin tolerans mükemmeliyeti işimizi kolaylaştırdı. İlk grup ateşimizin bir mermisi gemiye çarptı. Müteakip grubun üç mermisi birden geminin kıç tarafındaki tayyare hangarına çarptı. Müthiş bir yangın çıkardı. Benzin deposuna isabet ettiğini sonradan öğrendiğimiz, mermilerimizden çıkan yangın o derece çabuk büyüdü ki, gemi baş toplarını bize çevirdiği halde ateş etmeye imkân bulamadı. Mürettebatın birçoğu denize atılarak diğerleri de daha gemiye dönerken geri kaçtıkları görülüyordu. Yavaş yavaş geniş bir nefes alıyorduk. Gerilen sinirlerimiz yatışıyordu. Silahımıza itimadımız artıyordu. Artık ateşimiz mükemmel, isabetler devam ediyordu. Koca gemi karşımızda homurdanarak yanıyor, yavaş yavaş yaralı başını denize sokuyordu. 36 dakika süren fasılalı ateşimiz karşısında fazla dayanamayan Benami Krea baş tarafı ile denize gömüldü, aksamı sairesi açıkta kaldı, fakat yandı. Bu muhteşem levha bize gurur ve karşımızdaki Fransız, İngiliz meslektaşlarımıza da şüphesiz keder vermişti.

İşte böylece büyüğünü denize gömdükten sonra limanda bulunan diğer iki İngiliz torpidosu ile Fransız kruvazörü ağı yararak son hızları ile ikisi Şimale biri Cenuba kaçarlarken üçüne birden ateş çevirmeğe imkân yoktu.

Binaenaleyh Şimale giden ve daha uygun bir hedef teşkil eden İngiliz torpidolarından birinin olsun canını yakmak istedim. Ateşimi toplayarak birini yakalayabildim. 18 atımdan iki isabet alan bu torpido adanın şimal burnunu güçlükle geçti bilahare bu torpido sakatlanmış olacak ki, ötekisi tarafından çekilerek Rodos istikametine götürüldüğü görüldü. (Büyük harp bittikten sonra yaralanan bu torpidoda haber zabiti olarak bulunmuş olduğunu söyleyen bir İngiliz Zabiti Aydın'a gelmişti, tanıştım; o muvaffakiyetimizi kendi üzerinde yaptığı tesir itibari ile anlattı. Takdir ve tebrik ederek Meis de gerek kruvazörün ve tayyarelerin yanmasından torpidonun sakatlanmasından ve gerek limanda yakılan 200 e yakın yelkenli gemi ve sandalın vesairesinin maddi zararını 1,5 veya 2 milyon İngiliz lirası raddesinde tahmin ettiğini söylemişti)

Torpidolar da sahayı bıraktıktan sonra başımızı dikleyen ve bir nişancı neferinin yaralanmasına sebebiyet veren Fransız toplarına sıra gelmişti. Karşı karşıya çıkan iki pehlivan gibi her iki batarya ayni şerait dâhilinde açık mevzide idi. Aradaki fark; onların 10,5 luk betone edilmiş sabit ve mükemmel bir batarya, bizimki ise 7,7 lik tekerlekli ve ateş kabiliyeti şüphesiz onlara nazaran daha az bir dağ bataryası. Bu karşılaşma yarım asır evvelki topçu düellolarını andırıyordu. Gemilerle uğraşırken bize nefes aldırmayan bu atışı susturmak için 12 atım yetişmişti. Sıra telsiz binasına gelmişti. Bu da kolay oldu.

Sıra limandaki yelkenli kayık, sandal, iki yüze yakın tekneye gelmişti.

Düşman gemileri bizim bu gibi kayıklarımıza rasgeldiği zaman aman vermiyordu. Bu sebepten mukabelemiz meşru idi. Askerlerim bunları batırmak için serbest ateş istediler. Onların arzularını yerine getirmek için her topa ellişer atım attırdım. Tutuşan bu kayıkların dumanı kruvazörünkine karıştı ve bir saat evvel bayram yerini andıran meydan bir saat sonra yangın yerine dönmüştü. Bu hadiseden sonra Meis limanı adanın arkasında diğer bir koya kaldırılmıştı.

Akşam saat beşe doğru her iş bitmiş azamı randımanını veren bataryamın artık top temizliği ve cephane sayımı gibi işleri başlamıştı.

Bedbaht obüs hodkam bir hatanın kurbanı olmuş, bütün hartuçlarını kaybetmişti. İki ayda binbir çile ile Baladızdan düşman karşısına getirilebilen bu kudretli ve mükemmel silahın hakiki sahibi olan kahraman Türk Zabit ve neferi mahzun ve boynu büküktü. Fakat en büyük tesellisi de kardeşinin bu zaferi kazanması oldu. O, bir aslan edasıyla geldi kardeşinin boynuna sarılarak koklaştı; onu kutluladı.

Gece oldu; tabiatın kudretli bataryaları gürlemeğe başladı. Adeta bize nazire olarak gittikçe artan grup ateşlerini dolgun bir yağmur takip etti. Sanki tabiat bizim gündüz ki zaferimizi tesit için gökyüzünde şehri ayin yapıyor; zaferimizi kutluyordu.

4-2. Kanun - 1917 sabahını sonsuz bir neşe içinde karşıladık.

Artık her şey normal idi. Bir gün evvel gülen, eğlenen ada; bugün sessiz ve pek ıssızdı. İki bacasıyla direklerinin yarısını denizin dışında bırakan Benami Krea ebedi uykusuna dalmış uyuyordu.

Telefonumuz işlemeğe başladı. Ordu ve kolordu kumandanından ve beni seven arkadaşlarımızdan tebrikler aldık. Sinirleri yatışan mağrur müfreze kumandanı Ezelberk istemeyerek elimizi sıkıyor. Şimitkolbo ve İdman elim bir mesuliyetten yakalarını kurtardıklarına çok memnun idiler.

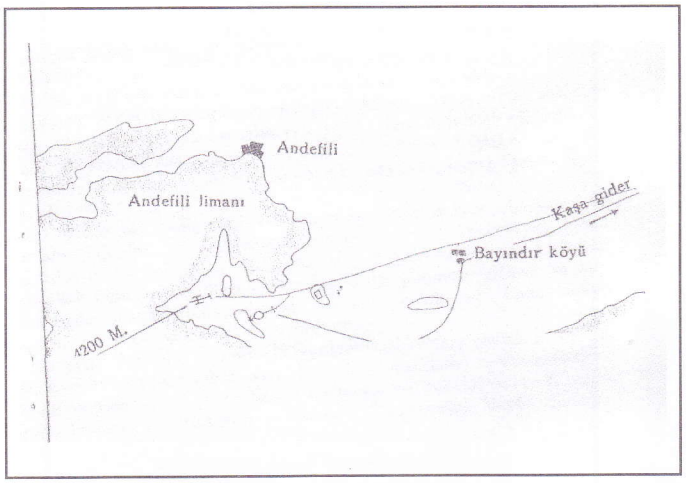

Netice:

3-2. Kanun - 1917 Pazar günü bilançosunu şöylece bağlıyabiliriz:

Düşman - Dört tayyareli büyük bir kruvazörü batıyor. Bir İngiliz muhribi saf harici olacak derecede sakatlanıyor. İki yüze yakın yelkenli gemi ve sandal yakılıyor. Telsiz binası, gazhane, birçok şüpheli binalar tahrip ediliyor. Düşman bataryası susturuluyor.

Biz-Bir neferimiz ağırca yaralanıyor. [sonra hastanede ölüyor], 600 küsur atım harcanıyor. Beş yüz küsur obüs hartucu yanıyor

İşte hepsi bu kadar....

(Devam edecek)

VEFA ŞİİRİ

MUSTAFA AKBABA

Göbeğim sende gömülü
Babamın ve anamın da
Havanı ettim teneffüs
Gezindim sokaklarında

Yedim sebzenden, meyvandan
Kokladım çiçeklerini
Sevda nedir sende tattım
Sundun içeceklerini

Senin üstüne kondurduk,
Kurduğumuz o yuvayı
Çoluk çocuğa karıştık
Öğrendik mutlu olmayı

Şefkatli bağrına koydum
Pederimi, validemi
Yıllar bir bir geçip gitti
Yaşayarak her bir demi

Hayatım senle örgülü
Hani, güzel halin var ya
Bağlanmışım içten sana
Bağlanmışım ben, Antalya...

ANTALYA

YASİN KAYA

Ebemkuşağını izle Talya'yı bulacaksın.
Yörük çadırlarının mistik dinginliğinde,
Köy kızlarının dantelsi ellerinde.
Gel gitlerden geleceksin ama gitmeyeceksin.
Burasıdır zamanın kırılmış paradoksu,
Yelkovandır akrebin faili meçhulü.
Yalnızlığındır kente pankart gibi açılan.

Ebemkuşağını izle Talya'yı bulacaksın.
Kaleiçinde raksedecek titanyum sevili kızlar,
Ve güneyin ilkyaz yürekli adamları.
Martı çığlığındaki sahipsiz aşkları.
Ağ atacaksın grup vakti yalnızlığın körfezinde.
Çekeceksin denizkızlarını, rakkaseleri.
Ebemkuşağını izle Talya'yı bulacaksın.

Talya'nın yetisinde yitiksen eğer,
İzle ebemkuşağını,
Orada beni bulacaksın.

FALEZLERDEKİ ÇIĞLIK

BOLAT ÜNSAL

Bu kaçıncı aşkım bilmiyorum
Koparıp attığım uçurumlara
Kim bilir bu kaçıncı kalışım
Kaybolan sevdaların rıhtımında.

Yıllar önce başladı bu hesaplaşma
Bu tezatlar bu cinayetler zinciri
Yıllar önce ekildi lacivert sulara
Hüzünlü gözlerimin incisi
Vurgun yemiş yüreğimde
Yine falezlerin sessizliği.
Yine mezar olur umutlarıma
Sevgilim Antalya körfezi.

Karşımda Tünektepe Sarısu kıyıları
Kol kola halay çeker sıra sıra Beydağları
Güneş yamaçları son kez öperken
Hücre kokusu sarar mavi düşlerimi
Yine hasretin pençesinde kıvranır
Yalnız akşamlarım.

Nerede efsane aşklar
Ölümüne dostluklar nerede şimdi?
Gecelerce gözkapaklarımda sakladığım
Firari sevgililer
Tutunacağım eller nerede şimdi?

Suçlu kimdir? Nedir suçlu?
Vefayı unutan bizler mi,
Yoksa değirmen misali
Bizleri öğüten zaman mı?

Biliyorum ki suçlu gözlerimdir
Biliyorum ki suçlu yüreğimdir
Suçlu yüreğimdir ki yargılıyorum
Aşkın yüce divanında.
Suçlu gözlerimdir ki
Ümitlerimi asıyorum
Bu kente kurulmuş darağacında.
Bir balığın gözyaşlarıdır bu deniz
Bir yalnız martının çırpınışıdır dalgalar.

Kasvetli sessizlik sarar havayı
Sonra falezlerde bir çığlık yankılanır.
Dalından kopar yapraklar
Sürüklenir kendi sonsuzluğunda
Oysa unutulmuş bir şeyler var
Maziye takılı kalmış
Kırık dökük anılar.
Dalgalarla boğuşan balıkçılar,
Gök yüzünü çınlatan martılar yok.
O zaman mevsim bahardı,
Şimdi yorgun bir sonbahar.
Kırlarda papatyalar açardı,
Yaşam kokardı ilkbahar.

Bu nasıl bir yazgıdır?
Bu nasıl kısır döngü?
Seversin anlaşılmazsın
Sevilirsin anlayamazsın
Arar durusun mutluluğu
Belki bir gün bulursun
Belki bulduğunu sanırsın
Bir şeyler kayıptır hayatından
Belki yaşamanın kuralıdır bu
Aranmak içindir umutlar
Ve en güzel sevdalar.
Ama yine de bir şeyler eksiktir
Mutlaka hep var olandan.
Dinmeyen çığlıktır duygularım,
Falezlerde yankılanan.

SEN OLACAĞIM

ANDAÇ

Sırtın dayalı Toroslarına
Bir elinde yanartaşın ateşi
Bir elinde çağlayan suların sesi.

Kırkgözlerin vuslatı denizinde dinlenir
Günbatımı dağlarında bir başka güzel
Portakalın ise altın sarısıyla bilinir.

Eteklerinde ağaçların her türlüsü
Dua eden el gibi yükselir
Dile gelir sende şükrün amentüsü.

Doruklarını taçlandırır renklerin
Biri yeşil biri mavi güler
Dağ kokuludur gözlerin.

Falezlerinde gizler dalgalar sesini
Gökkuşağı güzelliğine renk katar
Burada boyar gök ve denizin tualini.

Sensin cennetin ismiyle anılan
Mavi sende sevgidir şiirdir aşktır
Sonsuzluğa uzanan.

Sende ölene kadar yaşayacağım
Gün gelip toprak olduğumda
Yine Antalya olacağım.

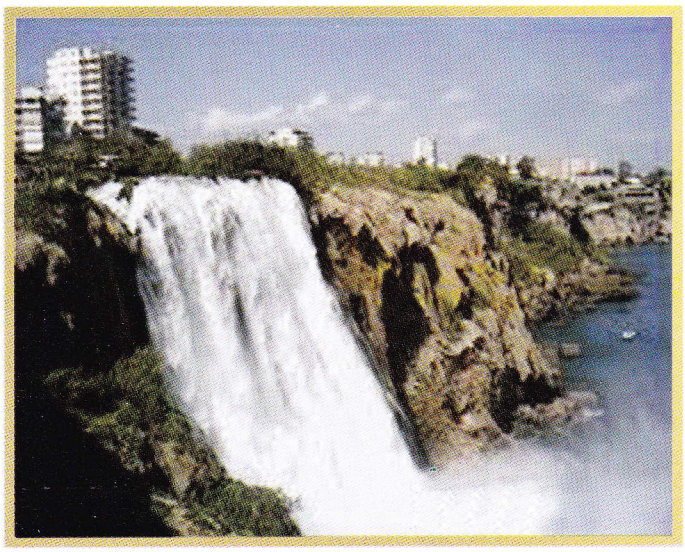

Düden Şelalesi

Kurşunlu Şelalesi

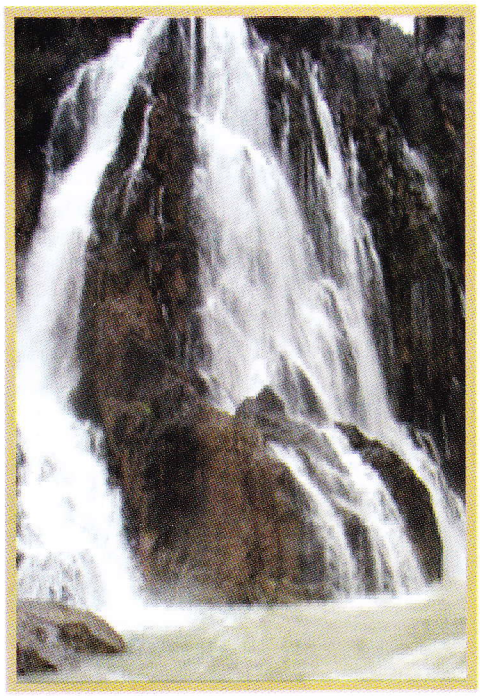

Uçansu Şelalesi

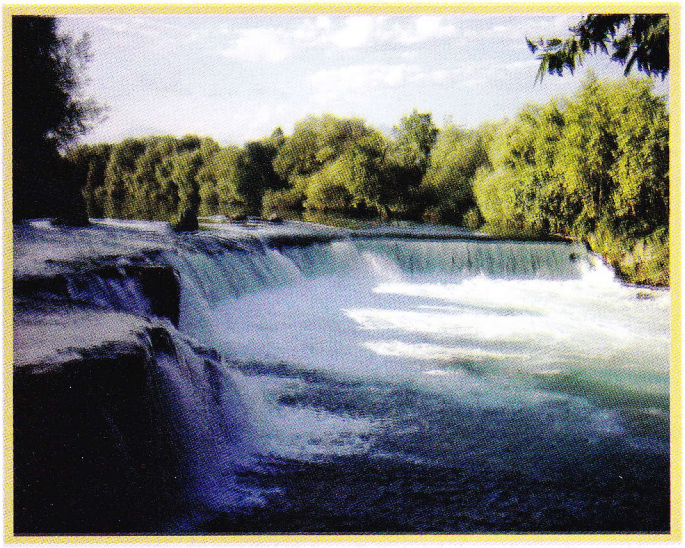

Manavgat Şelalesi

Kırkgözler'in Geriye Kalan Dört Gözdesi

Kaleiçi - ANTALYA